

Riksdagens protokoll

2013/14:64

Tisdagen den 4 februari

Kl. 13.00 – 15.54
18.00 – 20.23

Protokoll
2013/14:64

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 28 och 29 januari justerades.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågstunden *torsdagen den 6 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Annie Lööf (C), finansminister Anders Borg (M), statsrådet Birgitta Ohlsson (FP), statsrådet Anna-Karin Hatt (C) och miljöminister Lena Ek (C).

3 § Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in: prot. 2013/14:13 för torsdagen den 30 januari från justitieutskottet och prot. 2013/14:16 för torsdagen den 30 januari från socialförsäkringsutskottet.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:233

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:233 Turkiet och KCK-rättegångarna
av Jacob Johnson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 mars 2014.

Prot. 2013/14:64
4 februari

Skälet till dröjsmålet är resor och tidigare inbokat engagemang.
Stockholm den 29 januari 2014
Utrikesdepartementet
Carl Bildt (M)
Enligt uppdrag
Fredrik Jörgensen
Expeditionschef

Interpellation 2013/14:236

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:236 Kassaservice i Gävleborg
av Ulla Andersson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 februari 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 januari 2014

Finansdepartementet
Peter Norman (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:241

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:241 Skattesänkningarnas misslyckande
av Hans Olsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 14 mars 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 januari 2014

Finansdepartementet
Anders Borg (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:242

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:242 Utfasning av miljöskadliga subventioner
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 14 mars 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 januari 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Prot. 2013/14:64

4 februari

5 § Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM50 Tullrättsliga överträdelser och sanktioner *KOM(2013) 884* till skatteutskottet

6 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Utrikesutskottets utlåtande 2013/14:UU4

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU13

Civilutskottets betänkanden 2013/14:CU9 och CU13

Kulturutskottets betänkande 2013/14:KrU6

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU12

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU13

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU8

7 § Svar på interpellation 2013/14:97 om snedvridning av förutsättningarna för biodrivmedel

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Johan Löfstrand har frågat mig av vilket skäl regeringen valt att skattemässigt missgynna biosyntetiska drivmedel. Han hänvisar till att E85 och RME skattebefrias medan andra höginblandade biodrivmedel beskattas.

I budgetpropositionen för 2014 föreslår vi att ett kvotpliktssystem för biodrivmedel införs. Kvotpliktssystemet ska styra mot ökad låginblandning och därmed mot de klimat- och energipolitiska målen till 2020.

Det är viktigt att kvotplikten har förutsättningar att vara ett långsiktigt styrmedel. Systemet utformas därför i kombination med en beskattning som inte innebär statsstöd. Det är av den anledningen beskattningen av vissa biodrivmedel ändras nästa år. Ändringen innebär att energiskatt tas ut för alla biodrivmedel som ingår i bensin och diesel och därmed främjas av kvotplikten. Eftersom HVO definitionsmässigt är diesel gäller det även detta biodrivmedel.

Alla höginblandade och rena biodrivmedel, inklusive HVO, kommer att främjas men på olika sätt. HVO kommer att stödjas genom en särskild kvot som bara får uppfyllas med HVO eller andra andra generationens biodrivmedel. Andra höginblandade eller rena biodrivmedel, som inte är bensin eller diesel, kommer att främjas genom fortsatt skattebefrielse.

Slutligen vill jag betona att jag inte håller med om att HVO missgynnas. Skattebefrielsen till biodrivmedel utanför kvotplikten innebär inget krav på att sälja eller köpa dem, och unionsrätten gör att de inte får bli billigare än sina fossila motsvarigheter. En särskild kvot för HVO kan därför utgöra ett mer fördelaktigt och långsiktigt styrmedel än skattebefrielse.

Hanteringen av HVO är en fråga som regeringen avser att återkomma till när styrmedlen utvecklas för att öka andelen biodrivmedel med extra fördelar.

Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Ministern inleder med att säga att det är en del av kvotpliktssystemet och att det är ett viktigt verktyg för att vi ska klara de klimat- och miljömål vi har. Jag håller inte riktigt med. Ambitionen med kvotpliktsförslagen är alldeles för låga. Regeringens och riksdagens mål att minska utsläppen av koldioxid med 600 000 ton nås inte.

Finansministern kommer säkert ihåg att han i en artikel i april 2012 lanserade förslaget om kvotplikt och sade att det fanns stora miljövinster med det nya förslaget. När vi nu läser propositionen inser vi att det var stora ord men lite innehåll. Förslaget kommer på sin höjd att ge en minskning med ungefär hälften, ungefär 270 000 ton. Löftet om en minskning med 600 000 ton, som var huvudargumentet för att införa förslaget, blev bara en tummetott. Detta är bara ytterligare ett exempel i raden på Moderaternas i stort sett obefintliga miljöambition.

Herr talman! I dag debatterar vi beskattningen av biodrivmedel och specifikt beskattningen av HVO, det vill säga biosyntetisk diesel. Den görs bland annat av avfall från skogs- eller livsmedelsindustri. HVO är ett andra generationens drivmedel som i mångt och mycket är väldigt bra. Det ger mindre sot och tjära vid förbränning och har många positiva egenskaper.

Frågan som vi diskuterar är oerhört teknisk, och jag hoppas att vi kommer att rätta ut ett antal frågetecken under debatten. Grundfrågan är dock enkel: Varför har regeringen så tydligt diskriminerat just detta bränsle i propositionen?

Ministern säger i sitt svar att HVO definitionsmässigt är diesel och ska behandlas så. Det är dock fel. HVO är lika lite eller lika mycket diesel som Fame och RME om vi ska diskutera kemiska termer, men jag vet inte om vi behöver göra det. Varken 100 procent HVO eller 100 procent RME är diesellojja. Inget av dessa biodrivmedel uppfyller till exempel EU:s tekniska standard för diesellojor, EN 590.

Något som brukar lyftas fram som argument är att HVO har samma tullnummer. Det är sant att HVO har samma tullnummer som diesel, men enligt de hållbarhetsbesked som finns är HVO inte fossil diesel.

Dessa frågor har man löst i Finland och Tyskland. Det handlar om vilja och administrativa rutiner. Är det av lathet som regeringen har be-

stämt sig för att inte definiera HVO som ett biodrivmedel? Jag hoppas inte det.

Varför ska drivmedlet HVO drabbas av en extra skatt på ungefär 1,70 per liter om man använder det i höginblandad form? Det kommer att leda till att många företag tvingas fortsätta köra med fossil diesel och i förlängningen tvingas till investeringar och förändrad infrastruktur.

Vore det inte bättre att ha ett teknik neutralt system? Varför kan vi inte ge alla biodrivmedel samma spelregler så att marknaden själv kan använda de drivmedel som är mest lämpade?

HVO är inte diesel utan ett modernt, nytt biodrivmedel. Varför ska det diskrimineras?

Anf. 3 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! I veckan som gick hade interpellanten Johan Löfstrand och jag en diskussion på just detta tema i Östergötland då Lantbrukarnas Riksförbund ordnade ett möte om klimat- och miljöfrågor baserat på den viktiga rapporten som kom i december om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030.

Jag tyckte då att Johan Löfstrand och jag var överens om det viktiga i teknikneutraliteten, och, herr talman, jag kommer strax tillbaka till den diskussionen.

Redan då torgförde Johan Löfstrand, som kan dessa frågor bra eftersom han sitter i det utskott som behandlar dem, att det som nu nämns i interpellationen måste ha varit ett förbiseende från Finansdepartementet.

Jag blir därför glad när jag hör finansministerns svar att detta är en mycket genomtänkt strategi som i allt väsentligt ansluter till det vi har i den utredning om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 som är ute på remiss.

För det första är transport- och klimatfrågan komplex. För det andra behöver teknikutvecklingen en långsiktighet som kan vara svår att kombinera med den flexibilitet som generella styrmedel måste ha. Det är precis den frågan finansministern problematiserar i sitt svar för att belysa problemet ytterligare. För det tredje säger utredningen att transportsektorn och samhällsutformningen till stor del styrs av regelverk.

Jag vill gå tillbaka till detta med teknikneutralitet och be interpellanten Johan Löfstrand förklara hur han tänker kring en annan sak som berör drivmedel, nämligen den så kallade pumplagen. Lagen skapades av den senaste socialdemokratiska regeringen, som införde ett krav på att mackägare skulle installera en särskild pump för biodrivmedel.

Man sade visserligen att det skulle vara teknik neutralt och att man fick ha vilket drivmedel som helst, men i praktiken innebar det uttalande statsminister Göran Persson gjorde att etanol prioriterades. Det var endast etanelpumpar som det var rimligt för mackägarna att investera i eftersom det som kallades teknik neutralt styrdes mot att specifikt inriktas på etanol.

Regelverket infördes av en socialdemokratisk regering och drevs på av Miljöpartiet. Det är ingen hemlighet att Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven flörtar öppet med Miljöpartiet för att kanske kunna bilda en regering.

Vi har även miljöpartister med i denna diskussion. Enligt Miljöpartiet vill de vassa pumplagen, det vill säga göra den ännu mer selektiv och

Prot. 2013/14:64
4 februari

Svar på
interpellationer

inriktad på betydligt dyrare pumpar för att tvinga mackägarna till en snabb omställning. Man kan undra hur detta kommer att slå mot landsbygden och de små bensinstationerna och mackarna, som kanske inte har råd att installera detta.

Hur kommer Socialdemokraterna att förhålla sig till Miljöpartiets krav på att skärpa pumplagen? Socialdemokraterna kanske vill skärpa den. I resonemanget kring drivmedel tycker jag att regeringen genom finansministern för fram en mycket balanserad syn. Den har ett långsiktigt mål precis som anges i den utredning som är ute på remiss.

Socialdemokraternas historik vittnar däremot om att de är mycket selektiva eftersom de kräver att distributörer av drivmedel ska tvingas till investeringar som kanske kommer att leda till att möjligheter att få drivmedel i framtiden försvinner.

Anf. 4 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Regeringen har som ambition att Sverige ska ha en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Det är inte många år dit. Vad betyder fossiloberoende?

I den utredning som publicerades strax före jul föreslås ett etappmål med innebörden att utsläppen av fossila växthusgaser från fordonstrafiken ska minska med 80 procent till 2030. Vägen dit ska enligt utredningen följa tre huvudspår: en samhällsplanering som ger minskat behov av transporter, effektivare fordon och övergång till biodrivmedel.

Utredningen konstaterar också att Sverige har goda förutsättningar för produktion av biodrivmedel. Jag tror att det finns en bred enighet över partigränserna om dessa huvudspår för att nå en fossiloberoende, eller helst helt fossilfri, fordonsflotta.

Då är det desto märkligare att vissa biodrivmedel som framställs och som kan ersätta fossila drivmedel, till exempel dieselolja, skattemässigt klassas som vanlig diesel vid inblandning över 15 procent.

Grejen kan inte vara att syntetisk dieselolja grundad på bioråvara med i princip samma egenskaper som fossil diesel ska beskattas som fossil diesel. Grejen måste vara att till exempel HVO, som är just fossilfritt, bör beskattas på samma sätt som andra fossilfria biobränslen.

Regeringen och EU för något som måste kallas för ett cirkelresonemang. I budgetpropositionen står: "HVO är ett biodrivmedel som definitionsmässigt är ett dieselbränsle." Det är ju ett förnybart bränsle! Men enligt budgetpropositionen är det ett dieselbränsle definitionsmässigt, och därmed kommer energiskatt enligt förslaget utformning att tas ut med belopp som motsvarar energiskattesatsen för jämförbart fossilt drivmedel. Man klassar det som ett fossilt drivmedel, vilket det inte är.

Man slår alltså ihop fossilt diesel med biodiesel till en grupp som kallas för dieselbränsle och som ska beskattas som ett fossilt bränsle, vilket tydligen skulle bevisas.

Herr talman! Vän av ordning måste fråga sig hur byråkraterna på Regeringskansliet och EU-kommissionen tänker. Vill de främja biodrivmedel till skillnad från fossila bränslen genom en lägre beskattning, eller vill de slå ihop dem och ha samma skatteklass? Det hänger inte ihop. Regeringen måste bestämma sig. Vill de avveckla fossila bränslen så snart som möjligt eller inte? Vill de främja förnybara bränslen som HVO

eller inte? Vill de åstadkomma en rättvis beskattning som beskattar olika biodrivmedel enligt samma principer eller inte?

Vad tänker finansminister Anders Borg göra för att reda ut dessa frågetecken relativt EU och den svenska lagstiftningen för att åstadkomma en rättvis beskattning av biobränslen så att den främjar övergången till den fossilfria fordonsflotta som jag tror vi är eniga om att vi ska nå?

Svar på
interpellationer

Anf. 5 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret på Johan Löfstrands interpellation.

Det är intressant att diskutera detta. Jag minns en tid – det är ganska länge sedan, precis i början under alliansregeringen – när jag hörde finansministern prata om att den bästa skatten ur miljösynpunkt vore en ren koldioxidbeskattning. Jag tyckte att det var anmärkningsvärt, positivt och bra – någon hade förstått vad det handlade om. Det var nästan miljöpartistiskt.

Men det finns ett problem. Vad har detta lett till? Vi hade en situation ganska länge, ända fram till 2010, då Sverige verkligen låg i framkant internationellt när det gäller att ställa om till alternativa bränslen och lämna det fossilberoende samhället.

I december var jag på Svebios stora konferens. Näringslivet, där jobben skapas, där alternativen tas fram och där framtiden byggs, ropar efter långsiktighet. De hittar ingen sådan i regeringens förslag. Det gör mig orolig, för vi har varit unika men är det inte längre.

Vi har tappat en position som skulle ge oss jobb i framtiden och som skulle kunna ge oss en klar, bättre miljöopposition. I stället blir det ett daltande fram och tillbaka med olika listor.

Jag har ingenting emot kvotplikt. Det är bara det att den sätts på tok för lågt. Vi har i princip redan nått målen. Det är näringslivet, som politiken egentligen ska skjuta framför sig, som skjuter regeringen och politiken framför sig. De skriker efter att alliansregeringen ska ta ett miljöpolitiskt ansvar i denna fråga, vilket de inte gör.

Att då komma med listor med olika nu existerande drivmedel är helt åt skogen. Tror vi inte längre att man kan skapa nya lösningar? Tror vi inte längre att näringslivet och forskningen är dynamiska?

Min fråga till finansministern är: Varför kan vi inte i stället sätta kriterier – koldioxidinnehåll och klimatnytta? Det är detta som måste bestämma vilka bränslen som blir befriade från beskattning i stället för att det blir som nu: HVO hamnar utanför, medan etanol, biogas och så vidare hamnar innanför.

Listor har alltid nackdelen att man glömmer bort något.

Det är ett så vansinnigt ineffektivt styrmedel att det inte är klokt. Varför använder finansministern ett ineffektivt, dåligt styrmedel för att nå det som man en gång i tiden tyckte var bra, nämligen en klar koldioxidstyrning av bränslena i Sverige?

Anf. 6 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag har suttit och lyssnat på debatten, och något har slagit mig. Det är rätt intressant att höra att tre rödgröna för en gångs skull vill sänka en skatt, för så här låter det ju inte när vi debatterar sänkta

inkomstskatter eller något sådant, utan då är det annat tonläge. Men här ska politiken styra, och då är det okej att sänka skatten.

Det är väldigt bra med den kvotplikt som införs nu. Ska vi komma någonstans med mindre utsläpp gäller det ju att få ned andelen fossilt, och det får man definitivt med en kvotplikt. Då kommer det att bli mycket mer låginblandat. Då är HVO bra att använda som låginblandning. Interpellanterna och övriga har också sagt att det går att köra på rent HVO. Det är ett diesellikt biodrivmedel.

Under tiden sker utveckling och forskning, och det kommer mer andra generationens biodrivmedel. Då är det väl bra att använda HVO som låginblandning så länge, för det finns ju inte HVO så att vi kan byta till HVO i alla våra dieselpumpar. Så långt har vi inte kommit än.

Som finansministern sade gör unionsrätten att det inte får bli billigare än den fossila motsvarigheten, för då har vi ett statsstöd.

Jag förstår inte varför man inte välkomnar att vi nu inför en kvotplikt och får ned andelen fossilt i tankarna i våra diesel- och bensinbilar och får in mycket mer fossilfritt i dem.

Sedan får man väl återkomma och se vad som händer med utvecklingen och i EU. Det ska bli intressant att se vad energiskattedirektivet säger framöver. Vi hoppas att EU kan sätta ned foten ordentligt när det gäller koldioxidskatt så att vi får en likhet i Europa också när det gäller våra drivmedel.

Utvecklingen går väldigt fort. Vi hade inte stått här och debatterat om HVO för fem, sex eller sju år sedan. Då pratade vi om annat, som RME och andra inblandningar, så det går fort.

Därför tycker jag att det är ett bra beslut att ha låginblandning nu och sedan vänta och se vad som händer, och så får regeringen återkomma i frågan. Jag känner mig nöjd och trygg med det och tycker att alliansregeringen gör detta på ett klokt och väl avvägt sätt. Vi får se hur vi kan hantera det, och så får vi också se om ni någon gång kan förstå att det är bra med sänkta skatter även för vanliga människor som arbetar.

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi diskuterar i grunden hur vi ska hantera klimatfrågan och hur vi ska bygga ett hållbart samhälle. Där är Sverige i alla avseenden ett föregångsland. Vi är ett av de länder som har kunnat upprätthålla god tillväxt och bra utveckling inom välfärden, och vi har hållit tillbaka koldioxidutsläppen och klarat av att minska dem sedan 1990. Den senaste statistiken från Eurostat visar att Sverige är ett av de länder där koldioxidutsläppen minskar allra kraftigast.

Det beror på att vi har jobbat med ett antal viktiga och centrala instrument över åren. Vi har byggt ut kärnkraften, vilket har gjort att vi tillsammans med vattenkraften har ett mycket lågt koldioxidberoende i vår energiproduktion. Vi har med hjälp av koldioxidbeskattning gett styrmedel som gör att människor använder koldioxidbringande energislag i mindre utsträckning. Vi har gröna certifikat som ger en bred stimulans för att bygga ut alternativa energikällor.

Det gör att Sverige jämfört med de flesta andra länder har goda förutsättningar att nå de målsättningar som vi har om att minska koldioxidutsläppen långsiktigt. Det är också därför vi har varit så pådrivande internationellt i de här frågorna.

Det kan vara viktigt att konstatera hur det ser ut med biodrivmedlen. Enligt statistiken har det skett en mycket kraftig ökning av biodrivmedlen under de senaste åren. Man kan notera att vi konsumerar mer etanol och har en fördubbling för FAME. Biogasen är nästan fördubblad, naturgasen har ökat, och HVO har nästan fyrdubblats de senaste tre åren. Det sker alltså en mycket kraftig utbyggnad av biodrivmedlen.

Vi kan möjligen på Finansdepartementet ha haft en bristande förmåga att förklara och förtydliga frågorna. Det är möjligt att vi borde ha någon typ av hearing eller diskussion med skatteutskottet för att klargöra hur systemen ser ut.

Kvotplikten är ett kraftfullare och bättre instrument för att ge HVO långsiktiga förutsättningar. Om jag var miljöpartist – eller socialdemokrat, vänsterpartist eller moderat – skulle jag föra debatten så här: Om man vill nå mer när det gäller HVO ska man kräva höjd kvotplikt. Det är det verkningsfulla instrumentet. Det är kvotplikten som gör att det måste säljas HVO. Skattebefrielsen är underställd statsstödsregler. Vi kan tycka att EU kanske borde ha en annan hållning, så att man fick gynna biodrivmedel, men det får man ju inte.

Vi måste hela tiden säkra att skattebefrielsen inte blir ett statsstöd som gör att vi gynnar biodrivmedlen. Det är begränsningen i skattebefrielse-systemet. Det kan aldrig bli ett kraftfullt styrinstrument inom de regelverk som vi har inom EU. Vi måste utgå från det regelverk som finns. Vi kan arbeta för att det ändras, men det är inte särdeles realistiskt, skulle jag säga.

Kvotplikten har en fördel till, och det är att den inte ger något skattebortfall. Är man angelägen om att vi har skatteintäkter – och det tycks alla partier i Sveriges riksdag vara – kan vi inte negligera den frågan. Med kvotplikten får vi alltså mer biodrivmedel utan skattebortfall. Det är ett mer kraftfullt instrument med bättre offentligfinansiella konsekvenser.

Vi kan titta på hur det ser ut. Hade man kunnat gå till en högre HVO-kvotplikt? Nej, det är inte den bedömning som görs på Finansdepartementet i dag, eftersom det finns kraftiga produktionsbegränsningar. Det är klart att man är för år – kanske vart tredje, vart femte eller vart åttonde år, vad vet jag – kan höja kvotplikterna.

Det är det kraftfulla instrumentet. Då kan vi fortsätta att förstärka stödet för biodrivmedel utan att förlora skatteintäkter eller fastna i komplicerade statsstödsfrågor. Det är möjligt att vi inte har varit tillräckligt pedagogiska när det gäller att förklara hur de här systemen ser ut, men det är kvotplikten som man bör arbeta för – det är den som är det centrala instrumentet.

Anf. 8 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Det var spännande att höra finansministerns svar och även Lena Asplunds inlägg. Men jag vet inte om jag fick så mycket till svar. Man kan konstatera att HVO är diskriminerat när det är höginblandat. Det är ett ordentligt påslag om man jämför med andra biodrivmedel.

Ministern säger att HVO inte ska användas i höginblandad form. Varför ska politiken bestämma det? Det kan man fundera på. Han menar att HVO lämpar sig bäst att använda när man ställer upp kraven kring kvotplikt. Ja, så kan det mycket väl vara. Men problemet är att verkligheten har sprungit förbi Finansdepartementet för länge sedan.

Kvoten i dag är att 3,5 procent av de 9,5 procent som ska vara biodrivmedel ska vara HVO. Det är jättebra. Men om det blir den kvot som sägs är det ungefär halva den produktion som skedde 2013. Det innebär att hälften av det HVO som producerades under 2013 inte kommer att säljas och då måste säljas som höginblandad, och då har man blivit diskriminerad.

Finansdepartementet borde ha höjt de 3,5 procenten lite grann, så att hela den del som faktiskt produceras i dag finns med. Men det har man inte gjort. Det innebär att halva produktionen kommer att stå helt fri och inte kommer att kunna utnyttjas på grund av att man på den marknad som skulle kunna finnas, det vill säga försäljning av höginblandat, är diskriminerad gentemot andra biodrivmedel.

Varför ska politiken besluta huruvida ett biodrivmedel ska säljas höginblandat eller låginblandat? Det tycker jag inte är speciellt långsiktigt.

Jag trodde att finansministern ansåg att ekonomiska styrmedel var det bästa för att styra marknaden, inte att sätta upp kvoter som politiken ska reglera år efter år eller sätta upp listor över vilka ämnen som innovatörerna ska fortsätta forska kring för att man ska komma vidare. Vi ska väl låta alla blommor blomma. Borde det inte vara så att vi hade någon typ av beskattning som snarare var klimatsmart – att man satte upp system för att ett bränsle har ett antal kriterier och borde beskattas på ett visst sätt?

Sedan kan jag hålla med finansministern om att det är lovvärt att kvotplikten genererar pengar. Det ska jag komma ihåg sedan när vi diskuterar en höjd koldioxidskatt. Kvotplikten genererar nämligen ungefär en halv miljard extra, och det är mer än vad många av de koldioxidskattsförslag som har lagts fram har genererat till statskassan. Den debatten tar vi alltså gärna vid ett annat tillfälle.

Återigen till min fråga: Är det så att Finansdepartementet anser att det är bättre att politiken bestämmer hur ett drivmedel ska användas och vilka drivmedel vi ska forska på, genom att sätta upp tydliga kvoter som definitivt inte hinner med verkligheten? Då får man ju göra kvoterna så stora att det finns en marginal, men det har man inte gjort.

Mina frågor är egentligen väldigt enkla: Ser ministern inte ett problem i att vi just nu diskriminerar ett av de bränslen som har oerhört stor potential att både generera arbetstillfällen i Sverige och generera väldigt mycket klimatnytta? Borde inte Regeringskansliet göra om och göra rätt?

Anf. 9 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Det här är en mycket intressant diskussion. Jag tänkte använda mitt sista korta inlägg till att diskutera styrmedel lite grann, såsom hur utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta resonerar. Den lyfter fram att styrmedel är kraftfulla och viktiga när det gäller att till exempel lägga beskattning på klimat- och miljöförstörande funktioner i samhället. Men den säger också att det är lika skadligt att ha skatter på arbete som i stället kan gynna intäkter, vilka i sin tur kan användas för att stimulera de medel vi vill utveckla. Det är lite grann det den här diskussionen faktiskt handlar om.

När jag tittar på skuggbudgetar från Socialdemokraterna och inte minst Miljöpartiet – och, ännu värre, Vänsterpartiet – ser jag hur man verkligen inför styrmedel för att få folk ut från arbete i bidragsförsörjning. På vilket sätt detta sedan kommer att gynna vår omställning till kli-

matsmart verksamhet, typ en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och en ännu högre vision för 2050 när det gäller samhället i stort, är för mig en gåta. Allt till alla, och vi måste börja med att folk som kan och vill arbeta ska arbeta så att vi har resurser att sedan fördela till de stimulansåtgärder vi vill ha för att hindra klimat- och miljöförstöring – i vårt land liksom utanför landets gränser. Vi ska finansiera detta på ett ansvarsfullt sätt.

Det är med den typen av tankesätt jag ändå undrar lite grann hur Socialdemokraterna tänker sig att de ska kompromissa med framför allt Miljöpartiet, och kanske Vänsterpartiet, kring kilometerskatt och annat som är direkt skadligt – vilken subvention man än har – för hur landsbygden kommer att kunna fortleva och inte avvecklas utan snarare utvecklas.

Det är en komplex fråga, och jag tycker att finansministern har givit ett heltäckande svar på frågan hur man tänker sig att man ska hantera detta. Samtidigt är Alliansen den enda som bedriver en ansvarsfull jobbpolitik som ger oss resurser att fördela till miljö- och klimatsatsningar.

Anf. 10 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Lena Asplund är förvånad över att vi föreslår några skattesänkningar. Det gör vi dels för att vi vill ha ett enhetligt skattesystem i det här fallet, dels för att främja en övergång till förnybara biodrivmedel. Nu föreslår jag dock även andra skattesänkningar, till exempel sänkt skatt för arbetslösa och sjuka som vi menar att regeringen i dag straffbeskattar.

Jag var för någon vecka sedan på ett seminarium just om en översyn av skattesystemet och fick höra liknelsen att vårt skattesystem i dag, efter den borgerliga regeringens tid, mest kan liknas vid en schweizerost. Det exemplet kan också fylla i denna bild: Här har man alltså olika beskattning av biodrivmedel – man har inte en enhetlig beskattning.

Man hänvisar till unionsrätten som säger att HVO inte får vara billigare än sina fossila motsvarigheter. Det må vara så, men regeringen borde åtminstone kunna visa lite civillurage och säga att det är en orimlig ståndpunkt. Vi ska ju främja förnybara biodrivmedel för att kunna avveckla de fossila. Jag hoppas att det i den försiktiga avslutningen på ministerns svar, att hanteringen av HVO är en fråga regeringen avser att återkomma till när styrmedlen har utvecklats, kan rymmas en sådan utvecklad politik.

Sedan har till exempel Finland, enligt de uppgifter jag har fått, anmält Sverige med anledning av den nya lagen och att det missgynnar exporten av finskt HVO. Vi har ju även den aspekten att ta hänsyn till, och jag skulle vilja höra ministern kommentera detta.

Alltså: Ett enhetligt skattesystem, ett neutralt skattesystem och ett skattesystem som främjar förnybara bränslen – det är vad vi vill ha.

Anf. 11 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! För att börja positivt vill jag säga: Ja, gärna kvotplikt! Men vi vill också ha tydliga regler för höginblandat.

Det är precis det finansministern tar upp: Den kraftiga ökningen av biodrivmedel har gjort att regeringens lag är omsprungnen. Industrin och konsumenterna i Sverige konsumerar och efterfrågar mer än vad regeringens lagar tillåter. Det är det som är problemet. Ni hänger inte med i

näringslivsutvecklingen. Ni hänger inte med i den dynamiska utvecklingen i Sverige. Ni bromsar införandet av ett fossilfritt samhälle i stället för att gynna det. Synd att ingen centerpartist är här och kan förklara varför de går med på Moderaternas politik på den punkten.

När det däremot gäller finansministerns erbjudande om en hearing i skatteutskottet säger jag: Gärna! Jag tar den utsträckta handen och emotser snarast ett datum för det. Det vore jättespännande med en hearing där vi kunde bena ut begreppen. Jag tror egentligen att vi vill samma sak, men vi borde kanske prata lite mer om det. Det är synd att vi inte pratade innan lagförslaget kom, för då hade man kanske nått någonstans.

Jag skulle vilja veta när vi från finansministern får förslag som stoppar denna listreglering och inför konsekventa, tydliga och breda regelverk om vad som är biobränsle och vilka regler som gäller, i stället för att rada upp olika listor för HVO, etanol eller biogas. Näringslivet är nämligen expansivt. Det här är en utvecklingsbit för Sverige. Det här är framtiden, och det är inte definierat på vissa specifika bränslen. Plötsligt har nämligen näringslivet hittat på något nytt som är ännu bättre och inte finns med på er lista. Det får inte plats i er fyrkantiga verklighet.

Jag skulle vilja spränga boxen och skapa en näringslivsutveckling i Sverige som är bredare än vad Alliansen tillåter. Jag ser fram emot finansministerns förslag på det området – gärna även i form av en hearing i skatteutskottet.

Anf. 12 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Ja, plötsligt händer det! Ibland händer det att jag håller med Mats Pertoft. Vi vill nog samma sak, men vi har lite olika sätt att göra det på. Vi tycker att det är bra med långsiktighet, bra spelregler och att man inte springer på alla bollar. Det brukar nämligen visa sig att det inte blir så bra, vilket vi kan se när vi tittar på motioner i de här ärendena i skatteutskottet. Skulle vi springa på alla de bollarna skulle vi nog få lite problem.

Jag vill däremot inte hålla med om att regeringen inte har gjort någonting för att få ned utsläppen. Det har gjorts väldigt mycket. Medelutsläppen för åtminstone personbilar har sjunkit rejält under de senaste sju och ett halvt åren, och en av anledningarna är skattebefrielse för fordon som släpper ut lite koldioxid.

Därför vill jag fråga de rödgröna: Om HVO är bra eftersom man kan köra tunga transporter på det, varför vill man straffbeskatta *avstånd* för tunga transporter så att en lastbil som går med HVO ska betala lika mycket i kilometerskatt som en lastbil som går på ren diesel? Där finns det lite olika begrepp; Socialdemokraterna kallar det vägslitageavgift medan Miljöpartiet har mer av en miljöstyrning över det hela. När man vill beskatta avståndet i stället för utsläppet har man inte förstått, och det känns inte riktigt bra. Därför tycker jag att det är bra att vi har en rak och tydlig linje och att vi återkommer till detta med HVO. Och som sagt: Det finns än i dag en HVO-brist.

Sedan har jag en liten fundering över detta att Finland har anmält Sverige. Om jag inte är alldeles felunderrättad tillverkas väldigt mycket HVO i Finland, så det kan finnas något näringspolitiskt syfte bakom det.

Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Den centrala utgångspunkten är att Sverige är ett av de ledande länderna när det gäller att hantera klimatfrågan. Vi har fler styrmedel som har verkat under längre tid och med större effekt än de allra flesta andra länder. Det ger oss en bra utgångspunkt för den här diskussionen. Vi är alltså mindre beroende av koleldning, oljeeldning, dieseleldning och bensindrift än vad man är i de flesta andra länder i världen. Det är väldigt positivt.

Jag tror att det skulle kunna vara en poäng i att vi försöker göra en liten omstart i den här diskussionen. Den gäller alltså inte huruvida vi vill öka biodrivmedlen. Den gäller om vi ska använda skattebefrielse eller kvotplikt. Jag förstår att det är roligt att vara i opposition ibland, för då kan man blanda bort korten och låtsas som att vi inte behöver förhålla oss till att verkligheten är som den är, men vi kan väl bara för en stund hålla oss kvar i verkligheten.

Skattebefrielsen är begränsad i unionsrätten. Det är inte så att vi under överskådlig framtid kommer att få någon förändring av det. Jag skulle välkomna det, men det är inte realistiskt att ta det som utgångspunkt. Då skulle vi fortsatt varje år behöva redovisa att vi inte har gynnat biodrivmedlen genom att de blivit billigare, för då är det en statsstödsfråga. Det är skälet till att Finansdepartementets skatteavdelning tycker att detta är en besvärlig lösning. Långsiktigt är det en lösning som innebär ett annat bekymmer som jag, om jag var socialdemokrat, miljöpartist eller vänsterpartist, skulle ta på ett visst mått av allvar.

Vi vill alltså minska användningen av koldioxidbränslen utan att förlora alltför mycket i skatteintäkter. Det är en utgångspunkt som vi borde vara överens om. Här har vi parametrarna för diskussionen, och då kan man nästan bara landa i den slutsats som regeringen har gjort.

Vi kan inte kringgå unionsrätten, för då hamnar vi i statsstödsfrågor. Vi kan låtsas att den kommer att ändras i framtiden, men den dagen då det börjar regna manna är det dags att ställa ut skälarna. Innan dess får vi förhålla oss till att unionsrätten är som den är. Då har vi frågeställningen: Är kvotplikten ett bra system? Ja, den är tvingande. Den har ingen statsstödsprövning. Det finns alltså ingen tveksamhet om vad som kommer att gälla, och det ger en långsiktighet i spelreglerna. Den ger oss våra skatteintäkter på plats, och den ger oss samma miljöeffekt. Det måste rimligen vara ett system som vi brett i riksdagen kan ställa oss bakom och med en inriktning som vi brett i riksdagen kan konstatera är den som måste gälla. Vi får miljöeffekten, vi får skatteintäkterna och vi får långsiktigheten.

Då kommer vi till den punkt som man kan diskutera, och den tycker jag att debattörerna i de senaste anförandena började närma sig, nämligen: Borde vi ha höjt kvotplikten mer för HVO? Borde vi komma tillbaka och höja kvotplikten mer för HVO? Det tycker jag är en frågeställning som man rent pragmatiskt ska följa år för år och justera när man gör bedömningen att det går att göra.

HVO är ett förnybart bränsle som fungerar i dieselmotorer fullt ut. Det är därför som det rent tekniskt har klassats som diesel. Det är inte fråga om något ställningstagande i den meningen. Då är frågan: Kan man öka de här kvoterna löpande framåt? Ja, det får vi väl pröva.

En relevant fråga i interpellationsdebatter med finansministern varje år under de kommande tio åren är: Ska ni höja kvotplikten i år? Det kommer förmodligen att vara det styrmedel vi jobbar med framöver, eftersom det ger oss miljöeffekten, långsiktigheten och skatteintäkterna.

Kanske borde vi då från början ha sagt att det fanns en långsiktig inriktning på att kvoterna skulle höjas gradvis. Ja, jag kan hålla med om att man kanske borde ha varit tydligare när det gäller den här inriktningen. Men det är inte ett bra alternativ att gå mot skattebefrielse, och det är inte ett bra alternativ att sitta fast i det system som vi har i dag, utan det är kvotplikten som är det system som vi ska jobba med, herr talman.

Anf. 14 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern så mycket för svaret. Jag vill börja med att säga att jag inte håller med om den rosenskimrande beskrivning av Sverige som finansministern ger. Det låter som om vi har löst allting. Jag vill bara påminna finansministern om att vi kommer att klara 2 av riksdagens 16 miljömål. Kvotpliktsförslaget, som nu läggs fram, kommer att generera ungefär hälften så mycket miljönytta som ministern själv trodde att vi skulle nå, så allting är inte rosenskimrande. Vi har mycket kvar att göra.

Min största kritik är att regeringen har en alldeles för låg ambition. Vi tycker att kvotpliktsförslaget är klokt och bra, men vi tycker att ambitionen är alltför låg. Det kanske hade varit bra om man hade sagt att kvoterna kommer att räknas upp ganska omgående, för industrin skriker ju efter besked om när de kan öka inblandningen.

På många områden tror jag att vi är överens. Det handlar om långsiktighet, och jag trodde att vi var överens om teknikneutralitet, men det är vi kanske inte riktigt. En annan sak som vi är överens om är att det är viktigt att värna skattebasen. Det tror jag att vi kan ha många interpellationsdebatter om. Vi kanske till och med behöver utreda hur vi skapar system som är hållbara inför framtiden. Det tror jag vore jättespännande.

Återigen hamnar ministern i att det inte går att definiera HVO på ett annat sätt. Hur har då både tyskar och finländare lyckats definiera det på ett annat sätt? Handlar det om att man på departementet inte är lika smarta som de är i Finland och Tyskland, eller vad handlar det om? Där har de ju uppenbarligen lyckats.

Jag ser att det finns en hel del att göra. Det är jättebra att man höjer kvotplikten, men jag tror att listan över de biodrivmedel som ska vara skattebefriade behöver förlängas. Där tror jag att HVO måste ingå så småningom.

Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig tacka debattörerna för en klargörande debatt som kanske också lite grann kan städa upp diskussionerna i den här frågan, så att vi undviker en del onödiga missförstånd.

Det första som ska sägas är att Sverige är världsledande i klimatfrågan. Det är ingen tvekan om att Sverige och de nordiska länderna klarar sig väsentligt bättre genom en intelligent klimatpolitik som har gett oss en kombination av god tillväxt och bra miljöpolitik. Det går nästan inte att hitta ett område där Sverige inte tillhör de två tre fyra ledande länder-

na i miljöpolitiken. På område efter område är detta sant, och det är naturligtvis väldigt bra.

Det har skett en mycket kraftig ökning av användningen av biodrivmedel under senare år, och det är bra. Det är något som är positivt och som vi stöder.

Sedan har vi haft ett bekymmer, och det är att vi har använt en skattebefrielse som styrmedel som för med sig två grundläggande problem. Det ena är att det är ett statsstöd. Följaktligen får inte biodrivmedel ges en mer gynnsam behandling än andra drivmedel. Det har alltså en mycket kraftigt begränsad styreffekt. Man kan köpa bilar som har den typen av klassificering och som man sedan kör på helt andra bränslen.

Vi har i stället landat på kvotplikten på grund av just dessa tre vinster: en säkerhet för dem som ska utveckla bränslena, en säkerhet om våra skatteintäkter, som vi alltså inte långsiktigt därmed förlorar, och en säkerhet i att det är ett system som fungerar i förhållande till EU.

Att lägga HVO på båda systemen är alltså inte en bra eller tänkbar lösning. Vill man öka inslaget av HVO höjer man subkvoten, och då har man med säkerhet ökat inblandningen av HVO. Man kan göra det gradvis under den tid man önskar. Men vi ska inte ha ett system som gör att vi får stora förluster av skatteintäkter för lika stora miljövinster. Jag tycker att det är bra att vi har fått detta klargjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2013/14:168 om staten och kommunernas ekonomi

Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Peter Persson har frågat vilket ansvar regeringen tar för kommunsektorns långsiktiga ekonomi och en progressiv beskattning. Han har också frågat huruvida statliga skattesänkningar kommer att genomföras om Alliansen får förnyat förtroende i valet 2014.

Regeringen tar ansvar för kommunsektorns ekonomi genom att bedriva en politik för full sysselsättning. Eftersom skatteintäkterna svarar för ca 70 procent av kommunsektorns totala intäkter är det främst genom fler arbetade timmar som sektorns ekonomi kan stärkas. Det har skapats mer än 200 000 nya jobb sedan 2006, trots en ovanligt djup och långvarig lågkonjunktur; den återupprättade arbetslinjen har gjort skillnad. Det svaga konjunkturläget till trots förväntas kommunsektorn visa positiva resultat alla år 2014–2017. Samtidigt ökar den kommunalt finansierade sysselsättningen. Sedan 2006 har regeringen dessutom tillfört kommunsektorn resurser i form av permanenta höjningar av statsbidragen samt 20 miljarder i tillfälliga konjunkturstöd under finanskrisen.

Jobbskatteavdraget är den viktigaste reformen i regeringens arbete för att varaktigt höja arbetsutbudet, öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Regeringens politik har sänkt skatterna för framför allt låg- och medelinkomsttagare. I och med jobbskatteavdraget har progressiviteten i skatteskalen, tvärtemot vad Peter Persson tycks tro, ökat sedan 2006. Jobbskatteavdraget har varit en viktig stimulans till hushållen i ett konjunkturläge där den internationella efterfrågan har varit svag.

Prot. 2013/14:64
4 februari

Svar på
interpellationer

Regeringen bedriver en uthållig finanspolitik med säkerhetsmarginaler. I takt med att läget i ekonomin normaliseras ska Sverige tillbaka till balans och överskott. Behovet av stimulanser avtar under 2015, och enligt Finansdepartementets prognoser kommer Sverige tillbaka till balans 2016 och överskott 2017. Mot bakgrund av att stimulansbehovet avtar och överskott behöver säkras kommer såväl förändringar på intäktssidan i statens budget behöva finansieras krona för krona.

Anf. 17 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. De gemensamma lösningarna i välfärdspolitiken skapar frihet för de många människorna. De privata lösningarna skapar frihet för dem som har betalningsförmåga. Att vårt land under många år med socialdemokratisk ledning valde de gemensamma lösningarna var en färdväg mot ett större mått av jämlikhet.

Det är kommuner och landsting som är de praktiska bärarna av välfärdspolitiken i vårt land. Varje dag känner ett litet barn och barnets föräldrar en oerhörd frihet och trygghet när de går till förskolan. Detsamma gäller när människor möts i skolan eller får vård och omsorg i äldreomsorgen. Det är egna skatter i kommunerna genom att människor arbetar och statsbidrag som är grunden för att välfärdspolitik kan bedrivas.

Den moderatledda regeringens viktigaste strategi i all politik är att sänka skatterna. Det påverkar kommunerna direkt och indirekt. Direkt har 130 miljarder i skattesänkningar och en sänkning av skattekvoten från 48 procent till 44 procent av bnp slagit igenom i kommunsektorn därför att statsbidragen faktiskt inte har räknats upp. Till en del har de räknats upp. Men vi har haft en befolkningsökning på 440 000 personer, och priser och löner har ökat. I dag, med den större befolkningen, är det 10 000 färre som arbetar inom den gemensamma välfärden än när den socialdemokratiska regeringen styrde.

Enligt Ekonomistyrningsverket förväntas vi i år ha ett underskott i den kommunala sektorn på 12 miljarder kronor. Det driver fram skatteköningar massivt i kommuner och landsting. Dessa skatteköningar får pensionärerna, föräldralediga, arbetslösa och sjuka, som inte har fått några statliga skattesänkningar, betala. Så ser jobbskatteavdragen ut. Vi har en omfördelning av skattebördan, och samtidigt trängs förutsättningarna för välfärdspolitiken tillbaka. Det är den direkta verkan.

Den indirekta är massarbetslösheten som den högerledda regeringen administrerar. För den betalar kommunerna ut försörjningsstöd på försörjningsstöd, och det har skett en ökning med 30 procent sedan 2006. Detta trycker tillbaka andra kommunala utgifter.

Jag vill därför ställa några frågor till finansministern. Anser finansministern att skolan, vården och jobbsatsningarna har tillräckligt med resurser? Skulle han vilja öka resurserna till skolan, vården och jobbsatsningarna, eller vill han fortsätta skattesänkingspolitiken om ett val skulle vinnas?

Anf. 18 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Interpellationen från Peter Persson genomsyras av att staten på något sätt skulle missgynna kommuner och landsting. Låt mig därför tacka finansministern för det mycket tydliga svaret att det har skett

permanenta höjningar av statsbidragen och tillkommit tillfälliga konjunkturstöd i 20-miljardersklassen under finanskrisen. Detta motsäger helt och hållet kärnan i interpellationen.

Men låt oss ändå stanna upp lite grann och fundera över vad interpellanten vidare vill göra gällande i fråga om jobbskatteavdragen. Dessa har varit helt nödvändiga för att vi ska få 200 000 fler människor i sysselsättning. Samtidigt har vi vidtagit åtgärder för att ungefär lika många människor skulle slippa vara kvar i passiva och inlåsta system som förtidspension och långtidssjukskrivningar när det inte behövs. Detta har skett genom en aktiv politik på sjukförsäkringsområdet och på det arbetsmarknadspolitiska området. Det har givit statsfinanserna en mycket stor skjuts framåt, vilket har motiverat till en sänkning av skatterna till framför allt låg- och medelinkomsttagare. Detta är precis tvärtemot vad Peter Persson försöker göra gällande gång efter annan i denna talarstol. Progressiviteten i skatteskalen har snarare ökat än minskat sedan 2006. Men jag ska stanna vid detta med progressivitet.

Jag antar att Peter Persson har hört talas om Lafferkurvan, eller mer korrekt Laffer–Khalidkurvan. Det är en matematisk beskrivning som går tillbaka många hundra år till den arabiska matematikern Khalidun som tittade på hur skatteintäkter för staten kunde optimeras så att man inte överbeskattade befolkningen och då fick ett ökat incitament att undvika skatt samtidigt som man fick ett minskat incitament att förvärvsarbeta.

Vad är Peter Perssons och Socialdemokraternas svar på detta när de i sin skuggbudget föreslår att skatterna ska höjas med 30 miljarder kronor, varav lejonparten går till transfereringssystemen för att folk inte ska arbeta och vara med och bidra med skatt? Tror ni att detta kommer att påverka Lafferkurvan i negativ riktning, eller tror ni att det kommer att stimulera till att det blir mer skatteintäkter? Jag vill göra gällande att alliansregeringen har visat att vi har fått ökade skatteintäkter genom en justering nedåt av skatterna på lönearbete. Även resten av världen – den värld som anses insiktsfull och ändå har ett hyfsat högt skattetryck – har kunnat göra liknande reformer. Varför vill Socialdemokraterna backa tillbaka till en politik som ökar skatteuttaget och riskerar att vi får en negativ utveckling av Lafferkurvan? Det svaret är Peter Persson och Socialdemokraterna skyldiga väljarna inför valet.

Sedan kan Socialdemokraterna inte regera ensamma. Trots positiva opinionsciffror blir de beroende av Miljöpartiet, som vill höja skatterna ännu mer – uppemot 50 miljarder. I värsta fall måste Socialdemokraterna söka stöd av Vänsterpartiet som vill närmast dubblera detta skatteuttag av den svenska befolkningen. Var hamnar vi då? Finns det någon gräns för progressiviteten i Peter Perssons, Socialdemokraternas och de rödgrönas värld? Eller är det så att vi lite grann borde pröva det skatteuttag som Sverige nu har och som har gjort att vi platsar bland många mer jämförbara länder och stärker vår konkurrenskraft, eller ska vi återgå till att bli världsledande i skatteuttag på ett sådant sätt att vi hamnar i den negativa fasen i Lafferkurvan och därmed motverkar en sund utveckling av stabila statfinanser på lång sikt?

Anf. 19 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! När man genomför någonting kan det få andra konsekvenser som man inte tar upp i det första skedet. Det som har hänt med jobbskatteavdraget är att konsekvensen av detta blev nedskärningar inom sjukförsäkringen och a-kassan. Det var det som finansierade jobbskatteavdraget.

Det som hände var att en del av dem som tidigare haft a-kassa eller sjukförsäkring åkte ut ur systemet och hamnade på kommunernas bord inom socialtjänsten. Det innebar svårt lidande för de människor som tvingades sälja allt de hade för att få försörjningsstöd och naturligtvis stor stress kopplad till detta. Förutom detta har det också inneburit ökad ekonomisk börda för kommunerna.

Det i sin tur påverkar inte bara hur mycket försörjningsstöd som man betalar ut utan också arbetsbördan inom socialtjänsten för att klara alla behov på ett mänskligt sätt. Det går också ut över välfärden i form av skola, vård och omsorg i kommunerna. Det blir svårare att finansiera det när staten vältrar över kostnader på kommunen.

Vi kan även se på landstingsnivån att det finns stora problem. Ser man till både kommunalskatten och landstingsskatten ser man höjningar över hela landet. Den senaste sammanställningen som Statistiska centralbyrån gjorde visade att 106 kommuner i Sverige kommer att höja skatten, och bara sex kommuner sänker skatten. Det är inte bara socialdemokratiskt styrda kommuner som höjer utan även borgerligt styrda. De är tvingade till det för att klara välfärden för sina medborgare. Tittar man på landstingen är det sex landsting som höjer skatten och bara två som sänker skatten.

Den sammantagna bilden över hela Sverige är att nästan var tredje svensk får höjd kommunalskatt. I den siffran räknar man in både kommunalskatt och landstingsskatt. Men det är bara 3 procent av svenskarna som kommer att få sänkt skatt om man räknar ihop landstings- och kommunalskatt. Man kan alltså se att det är mer än tio gånger så många svenskar som får höjd skatt jämfört med dem som får sänkt skatt. Det handlar om många kommuner och landsting. Konsekvenserna för kommuner och landsting av regeringens politik är svåra att hantera.

Det som nu skulle behövas är inte bara ökade statsbidrag utan även att man återupprättar a-kassan och sjukförsäkringen och på det sättet avlastar socialtjänsten. Socialtjänsten ska vara den sista instansen. Det ska inte vara dit människor regelmässigt går när de är sjuka och arbetslösa, vilket många människor tyvärr tvingats göra i dag. Det skulle behövas en ändrad politik på området.

När det gäller landstingen är vården i kris. Det kan man se runt om i hela landet. Det behövs riktade statsbidrag för att klara detta. Det handlar ytterst om att rädda liv. Det har till och med förekommit dödsfall på grund av att det har varit för få vårdplatser. En del landsting höjer nu skatten för att klara det. Men det krävs också att staten tar sitt ansvar.

Man kan inte bara lägga detta på kommuner och landsting, speciellt inte med tanke på att den förda politiken har drabbat den kommunala nivån. Man har vältrat över kostnader på framför allt kommunerna. Jag hoppas att regeringen ser konsekvenserna och också gör någonting åt dem.

Anf. 20 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det gäller att hålla ihop ett pastorat, och så är det också med ett land. Det gäller att hålla ihop det. I landet Sverige är det 290 kommuner. Det är, precis som Peter Persson tar upp i sin interpellation, väldigt olika förutsättningar.

Ett system som har tjänat landet och kommunerna väldigt väl under lång tid är det skatteutjämningsystem som vi har haft. Det har skapat någorlunda rimliga förutsättningar i de olika kommunerna i landet att ha en service som är någorlunda likvärdig.

Vi har många små kommuner med låga befolkningstal. Dessutom har många av de små kommunerna med låga befolkningstal väldigt stora geografiska ytor att hantera. Det gäller inte minst uppe i norr. Många av dem är också pressade av utflyttning som gör att ekonomin är oerhört trängd.

Det finns väldigt stora skillnader i förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet i en lågskattekommun och i en högskattekommun. Många av kommunerna med låga befolkningstal som är geografiskt stora är högskattekommuner.

Jag ska ta ett exempel från verkligheten. Det är Arjeplog uppe i Norrbotten som har närapå 6 kronor högre kommunalskatt än Täby. Där har man samordnat sin verksamhet med grannkommuner på snart sagt alla områden när det gäller teknisk förvaltning, räddningstjänst, äldreomsorg och utbildningsverksamhet. Man funderar till och med på att skicka barnen till skolor 20 mil tur och retur för att man inte har pengar. Det var till och med så illa i somras att man inte ens hade pengar att plantera blommor på torget.

När man gjorde det senaste bokslutet hade man inte ens pengar att ta en ekonom, så ett kommunalråd fick göra bokslut. Det var det socialdemokratiska kommunalrådet Britta Flinkfeldt Jansson som har en gedigen utbildning som ekonom som fick göra bokslutet. Det är jättestora skillnader. Det är, herr talman och statsrådet, verkligheten ute i de 290 kommunerna vi har. I många kommuner ser det ut så.

När alliansregeringen körde igenom den senaste förändringen i skatteutjämningsystemet tillförde man närapå 1 000 miljoner till systemet. De 1 000 miljonerna gick till de kommuner som har lägst skatt. Täby, som har närapå 6 kronor lägre skatt än Arjeplog, var en av de kommunerna.

Min fråga till statsrådet är: Har statsrådet någon idé om hur man kan utjämna skillnaderna eller någon idé om hur den här typen av kommuner ska kunna stödja näringslivsutvecklingen när de har fullt upp att klara av att ge någorlunda rimlig service till sina medborgare och de företag som finns etablerade?

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det talas från denna talarstol alldeles för lite om kommunalskatten i Eskilstuna. Det är sällan det görs, och därför vill jag göra det.

Eskilstuna styrs av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och har en kommunstyrelseordförande som heter Jimmy Jansson, som är en klok person. Det skulle nog inte mina partikolleger där säga. Där har man sänkt skatten i år med 5 öre. Det är första gången på 35 år

som man gör detta i Eskilstuna. Det må ju vara. Men det intressanta är den motivering som herr Jansson har för varför man ska göra det, utöver det att man har råd med det.

Det är att kommunalskatterna är så väldigt betungande för många människor att det är bra för många människor i Eskilstuna även om skattesänkningen är liten. De har hög skatt i Eskilstuna. Det är bra för väldigt många människor att man kan visa att man också i Eskilstuna vill sänka skatten för de många människorna.

Det är 90 procent av alla kvinnor och ungefär 70 procent av alla män som bara betalar kommunalskatt. Detta är en verklighet. Kommunalskatten är oerhört tung för många människor. Jag tycker att detta med Eskilstuna är intressant. Motiveringen från kommunstyrelsens ordförande till att man vill sänka skatten är intressant. Det är en bra åtgärd för människorna i Eskilstuna.

Dess värre är det precis som Hillevi Larsson säger: Skattetrycket går upp i den kommunala sektorn. Det har höjts i år i kommuner och landsting från 31:73 förra året till 31:86. Det är ett jätteproblem för många människor att kommunalskatten har höjts i oerhört många kommuner och landsting.

Låt mig gå vidare till jobbskatteavdraget och det som är den verkligt goda motiveringen för detta, nämligen det som finns i svaret från finansministern på Peter Perssons interpellation. Om vi ska kunna behålla välfärden måste fler människor komma i arbete. Det är det som är själva finessen med jobbskatteavdraget.

Jag och Peter Persson råkade vara på samma seminarium häromdagen då man presenterade förslaget till en ny skattereform. Det är möjligt att inte Peter Persson hörde detta, men jag hörde professor Lars Calmfors säga att jobbskatteavdraget har haft funktionen att det har ökat sysselsättningen. Det är en sanning där man kan diskutera hur mycket det har inverkat, men det var entydigt att jobbskatteavdraget har varit bra för sysselsättningen i landet.

Jag har en fråga som jag tidigare har ställt till vice ordföranden i skatteutskottet Lars Johansson, till Jennie Nilsson, till Veronica Palm och senast till Leif Jakobsson: Hur många fler jobb skulle det ha givit på Volvo i Göteborg om man inte hade infört jobbskatteavdraget från 2006 och framåt? Jag får aldrig något svar på frågan hur man stimulerar konjunkturen. Är detta dåligt eller bra? Den centrala frågan om man ska klara att producera och få efterfrågan på Volvobilar i Göteborg är att man måste ha köpkraft i landet.

Allra sist, herr talman: Eftersom finansministern i det förra inlägget nämnde manna från himlen vill jag säga något som förmodligen alla i det här landet känner till. Det står i Andra Moseboken om manna från himlen. Den kom under israeliternas 40-åriga uttåg ur Egypten då Mose fick ta emot manna från himlen. Detta inträffade enligt historikerna någonstans mellan 2000 och 4000 före Kristi födelse. Det är osäkert att bygga ekonomiska prognoser på att det ska komma att inträffa ytterligare någon gång under den närmast kommande mandatperioden.

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! En ansvarsfull politik bygger på att man har tillväxt i ett land, att man får utveckling, att man håller ordning på stabiliteten och att

man levererar reallöner. Det har Sverige gjort i större utsträckning än något annat europeiskt land.

Jag hade en diskussion härförleden med LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson, som konstaterade att när han diskuterar med sina kolleger internationellt förs diskussionen om varför reallönerna har fallit eller stått still och varför löntagarna inte har fått någon del av dem. Under de senaste 20 åren har de ökat med 40 procent i Sverige, och sedan 2006 har de ökat med nästan 20 procent.

Vår linje står ut därför att vi kan leverera en bättre standardutveckling till väljarna och till medborgarna. Det bygger på att vi klarar av att hålla ordning och reda i vår ekonomi. Det har vi också gjort i det offentliga. Men vi kan inte bara prioritera det offentliga, för då tappar vi våra reallöner.

Låt oss se hur det ser ut i Sverige. Vi har en offentlig sektor på 50 procent av bnp. Det är en av de största och mest omfattande bland industriländerna. Den har inte minskat under krisåren, utan den har stått still på ungefär 50 procent. Det var den nivå som Socialdemokraterna ansåg var lämplig när de lämnade ifrån sig regeringsmakten. Sverige har ungefär en fjärdedel av all arbetskraft i den offentliga sektorn, vilket står ut som en av de högsta andelarna bland industriländerna. Den har rätt stabilt legat på ungefär 25 procent under de senaste åren, också under den tid då Socialdemokraterna styrde.

Låt oss titta lite på nuläget i kommunerna, som nu beskrivs som en stor katastrofzon med den nyansrikedom som Peter Persson så väl hittar på den mörkaste sidan av paletten. Vi har en stigande sysselsättning i kommunsektorn. Den skattefinansierade välfärden sysselsätter i dag 20 000 personer fler än 2006, och vi räknar med att det är 25 000 personer fler när detta år går mot sitt slut. Hur kan jag då säga det? Jo, därför att vi har rekordmånga lediga platser anmälda från kommunsektorn och välfärden just nu. Vi låg i december på 22 000 nyanmälda lediga platser i kommunsektorn. Det är den sektor i ekonomin som just nu har flest nyanmälda lediga platser. Vi har varsel i kommunsektorn som i slutet av förra året låg på strax över 100 personer per månad – i en sektor som sysselsätter väl över en miljon människor.

Det som nu sker är alltså att sysselsättningen i skattefinansierad välfärd stiger, att kommunerna ligger på rekordnivåer för nyanmälda lediga platser och att de samtidigt får stigande intäkter. Vi räknar med att vi från 2012 till 2013 hade en ökning med 35 miljarder, och då talar vi om praktiskt taget utfall. Om vi tittar på 2013 till 2014 landar det på en ytterligare ökning på 15 miljarder. Det är alltså en skatteintäktsökning för kommunsektorn på 50 miljarder på två år, vilket också förklarar varför sektorn uppvisar så goda resultat. Jämfört med den tid då Socialdemokraterna styrde, då kommunerna ofta slirade runt längs nollan, har vi alltså haft plusresultat på kommunsektorn år efter år under dessa år trots att vi har haft den svåraste ekonomiska krisen sedan 1930-talet.

Sedan kan man alltid önska att man hade större skatteintäkter och att det gick ännu bättre. Men vi kan inte bortse från att vi bara den senaste tvåårsperioden alltså har en ökning av skatteintäkterna på 50 miljarder kronor för kommunsektorn. I takt med att ekonomin återkommer och vi ser hur tillväxten i omvärlden slutar att tynga oss är det klart att skatteintäkterna fortsätter att stiga. Det är så ekonomi fungerar. Om vi har ord-

Prot. 2013/14:64
4 februari

Svar på
interpellationer

ning och reda i offentliga finanser klarar vi av att stabilisera ekonomin, och då kan man också upprätthålla en god välfärd. Det är skälet till att vi har en styrka i kommunernas ekonomi.

Anf. 23 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Först vill jag rikta ett tack till Gunnar Andrén för det oväntade eldunderstödet. Det var en torped midskepps mot finansministerns fartygsbygge. Det var härligt att höra, Gunnar. Jag kastar gärna en livbåt till dig när skeppet ska sjunka.

Till finansministern vill jag säga att han vet att det är färre anställda i kommunfinansierad verksamhet. Det är 10 000 färre anställda jämfört med 2006 som arbetar i den direkta verksamheten. Vi är nere i antal 100 per 1 000 boende, på samma nivå som under saneringsåren. Vad finansministern räknar in är de tusentals och åter tusentals som kommuner har anställt i tillfälliga arbetsmarknadsåtgärder därför att staten har svikit. Det är sanningen.

Finansministern verkar inte särskild bekymrad över kommunsektorns ekonomi och därmed förutsättningar att klara välfärden. Jag läste vad han skrev i Dagens Industri i slutet av förra året, då han säger: De kommuner som har problem har inte skött ekonomin, eller så har de strukturproblem.

I mitt hemlän, Jönköpings län, höjer det moderatledda landstinget skatten med 40 öre. Är det misskött? I mitt hemlän höjer det alliansstyrda Sävsjö med 55 öre i samlad effekt. Är det misskött? Det alliansstyrda Värnamo höjer med 58 öre i samlad effekt och det moderatledda Gislaved med 69 öre i samlad effekt. Är de misskötta, Anders Borg? Har de strukturproblem? Eller kan det ha ett samband med att finansministern och regeringen i princip väljer att låta hela budgetutrymmet gå till skattesänkningar och att kommuner tvingas betala för massarbetslöshetens kostnader och nedskärningar i sociala villkor för människor?

Då kommer besparingar, nedskärningar i verksamheter och försämringar. Och då inträder också någonting annat, nämligen att kommunens verksamhet blir en bas och andra etablerar sig och säger: Du kan köpa till. I går i SVT kunde vi höra om konceptet Silver Life i äldreomsorgen. Kommunen står för en bas, och du som har pengar kan köpa en bättre kvalitet. Det är inte längre behovet som styr utan den ekonomiska resursen hos den enskilde. Sjuka och fattiga ställs i en annan kö.

Är det en bra utveckling, finansministern, att vi börjar få en situation där starka kapitalintressen exploaterar ett missnöje med välfärden och säljer in en annan produkt för den som har en god ekonomisk situation? Behöver inte skolan, vården och jobsatsningarna mer resurser, finansministern? Tänker finansministern fortsätta att driva skattesänkarpolitik som den viktigaste ambitionen i den ekonomiska politiken?

Anf. 24 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Vi måste slå hål på detta illusionsnummer från Socialdemokraterna. Stefan Löfven vill i sin skuggbudget höja skatteuttaget från svenska folket med 30 miljarder kronor – det är 30 000 miljoner kronor – och samregera med Miljöpartiet som vill öka skatteuttaget med 50 miljarder kronor. Med stöd av Vänstern blir det säkert lite till.

Man försöker göra gällande att de här pengarna skulle transfereras till kommunerna, trots att de redan har fått ett permanent och konjunkturellt stöd av staten, ett mångmiljardbelopp av Alliansen. Så kommer inte att ske. Huvudsakligen kommer de här skatteuttagen att gå till direkta transfereringar till människor som förflyttas till förtidspension och långtids-sjukskrivningar och får ökade arbetslöshetsunderstöd för att återgången till arbete ska hindras. De här pengarna kommer inte att ges till kommuner och landsting. Man kommer att höja skatten i kommuner och landsting, vilket Sossarna ju närmast är världsmästare på.

Jag tror inte alls att det här är rimligt att beskriva som en utveckling där det socialdemokratiska skatteuttaget, med stöd av Miljöpartiet och Vänstern, av svenska folket över huvud taget kommer att påverka skatteuttaget i kommuner eller landsting.

Att sedan hävda att försörjningsstödet i kommuner skulle vara det som drabbas när man drar in på de största utgifterna för staten, nämligen socialförsäkringarna, är en kraftig överdrift, för att inte säga en lögn. Det är en liten rännil jämfört med de utgifter som transfereringssystemen hade, låt säga 2002–2003, när det toppade med 550 000 förtidspensionärer i Sverige.

Herr talman! Jag är övertygad om att med den demografiska utveckling som Peter Persson beskriver kommer Socialdemokraterna att få ännu mer transfereringskostnader och ännu större krav på kommuner och landsting att göra skatteuttag. Det blir kort sagt en skattechock på alla tre skattenivåer i det här landet om Socialdemokraterna återtar regeringsmakten.

Anf. 25 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det intressanta när man tittar på skattehöjningarna i kommuner och landsting, som vi har kunnat se ökar mycket, är att de drabbar alla oavsett vilken ekonomi man har. Skattehöjningar på statlig nivå drabbar dem som har pengar, men kommunalskatt och landstingsskatt är platt skatt och drabbar alla. Det drabbar även alla dem som inte har fått ta del av jobbskatteavdraget. Det drabbar förtidspensionärer, ålderspensionärer, sjuka, arbetslösa och föräldralediga, och framför allt drabbar det dem som har dålig ekonomi. Det är det som gör det här så orättvist.

Staten vältrar över kostnader på kommuner och landsting som slår både mot dem som har fått jobbskatteavdrag – de får ju också höjd kommunal- och landstingsskatt – och alla som inte har fått jobbskatteavdrag. Det är inte rättvist, och det har bevisligen lett till ett ökat tryck på kommuner och landsting att klara ekonomin och framför allt att klara välfärden. Vi kan se att personaltätheten har minskat inom vården, trots att vi har allt fler äldre. Det vill säga att vårdbehovet ökar men vårdplatserna minskar i förhållande till människorna. Man kan inte bara räkna antalet platser, eftersom befolkningen växer. Räknar man i kronor och ören räknas lönerna upp, det vill säga det kan se ut som en satsning när det i själva verket är en nedskärning.

Man kan se att välfärden går på knäna, och det är i stor utsträckning de stora skattesänkningarna på statlig nivå som ligger bakom det. Man vältrar över kostnader på kommuner och landsting, och man vältrar även över kostnaderna på privatpersoner. Det är många som försörjer sin part-

ner som inte längre får a-kassa eller sjukförsäkring. Man har alltså också privatiserat det. Framför allt har det inte lett till att arbetslösheten har minskat. Nu krävs rättvisa och nya grepp.

Anf. 26 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Kommunerna får stigande intäkter, säger finansministern. Det där är lite olika, men vi kan i alla fall notera att de tio rikaste lågskattekommunerna, moderatstyrda, i Sverige fick 1 000 miljoner extra. Det kommer de förmodligen att få årligen om alliansregeringen får fortsatt förtroende.

Det här ska jag berätta om när jag åker omkring i Norrbotten, Västerbotten, Skåne, Jämtland eller Jönköping. Vart jag än åker ska jag berätta att så här fördelar man pengarna. Man ger 1 000 miljoner till dem som redan har. Jag ska också berätta det för de stockholmare som har sin mamma eller pappa på äldreboendet i en glesbygdskommun där kommunpolitikerna funderar på hur de ska få ihop ekonomin. Kan de behålla efterrätten för din mamma och pappa? Så ser situationen ut. Det ser lite olika ut i de 290 kommunerna.

Herr talman! Det gäller att hålla ihop ett pastorat, och det gäller också att hålla ihop ett land.

Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Den där livbojen som herr Persson i Jönköping försökte kasta till mig tycker jag att han ska behålla, för den kommer herr Persson att behöva när han ska förklara för sina väljare att det jobbskatteavdrag som Hillevi Larsson förklarade är jätteorättvist ska Socialdemokraterna behålla till sista kronan. Behåll den livbojen, för den kommer verkligen att behövas.

Det är riktigt som Sven-Erik Bucht säger att kommunerna ser väldigt olika ut. Stockholm har 850 000 invånare, och Bjurholm har 2 000–3 000 invånare. Det är skillnad. Man kan också göra en annan jämförelse. Om Jokkmokk, som är en väldigt stor kommun, hade haft samma befolkningstäthet som Sundbyberg skulle det bo ungefär 80 miljoner människor i Jokkmokk. Å andra sidan skulle det bara bo 2,3 personer i Sundbyberg. Det här ger lite perspektiv på att det är olika i olika kommuner.

Jag noterar ändå att kommunerna är välskötta i det här landet. Det är det grundläggande att vi har välskötta kommuner. Men de ser väldigt olika ut. Det finns också en tendens att måla fan på väggen. Jag lät riksdagens utredningstjänst för ett tag sedan göra en undersökning av hur SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, hade förhållit sig i sina prognoser. Jag minns inte det exakta året, herr talman, men från 2000-talets början har man vid varje tillfälle varnat för att det kommer att gå åt h-vete. Men så är det inte. Kommunerna kommer att klara sig hyfsat eftersom man anpassar sina kostnader till detta. Det innebär inte att man har det väl förspänt.

Jag noterar – jag vet inte för vilken gång i ordningen – att jag aldrig får några svar på frågan hur många fler jobb det skulle ha lett till på Volvo om inte jobbskatteavdraget hade införts. Hur många fler jobb skulle det ha lett till? Hur mycket skulle sysselsättningen ha ökat på Volvo i Göteborg? Den frågan, herr talman, förblir alltid obesvarad.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är viktigt att vi har en grundlig och saklig utgångspunkt för de här debatterna.

Sverige har alltså samma andel offentliga utgifter i dag som när den här regeringen tillträdde. Bnp har vuxit kraftigare i Sverige än i kanske något annat land i Europa och kanske något annat industriland som vi kan jämföra oss med. Därför har också intäkterna och utgifterna i den kommunala ekonomin ökat. Det är därför vi står ut som ett land med en av de högsta andelarna offentligt sysselsatta. De offentligt sysselsatta jobbar alltså i vård, skola och omsorg, och det har vuxit i takt med att den övriga ekonomin har vuxit. Det är naturligtvis en positiv faktor.

Det leder till att SCB:s statistik inte visar den bild som Peter Persson gör gällande, utan den skattefinansierade sysselsättningen som går via kommuner och kommunernas verksamheter har ökat från 1 200 000 till 1 220 000. Det är alltså 1 220 000 människor som jobbar i dessa verksamheter, och de är fler än de var 2006. Det är positivt. Vi behöver bra barnomsorg och bra skola.

Sven-Erik Bucht undrar om skatteintäkterna ökar. Låt mig därför, för enkelhetens skull, berätta om siffrorna. De samlade intäkterna för kommunerna var 656 miljarder 2006, när jag tillträdde. År 2010, när vi hade val, var de 785 miljarder. I år, när vi ska ha val, är de 889 miljarder. Det har skett en tveklöst och oomkullrunkeligt kraftig ökning av kommunernas intäkter under de här åren. Trots de farhågor som Socialdemokraterna har haft här i kammaren är efter år om att den kommunala ekonomin ska undergrävas – helst riktigt långt fram när det är svårt att kontrollera det – har vi kunnat visa att vi inte har haft den utvecklingen i kommunerna. Resultaten i kommunsektorn har stått sig genom hela krisen. Vi har alltså klarat sysselsättningen, och vi har klarat resultaten.

Nu när ekonomin i omvärlden börjar komma i ordning kommer skatteintäkterna naturligtvis att stiga i snabbare takt, när vi får lite bättre tillväxt därför att tyskar, fransmän och italienare inte tynger vår ekonomi lika mycket. Det är klart att de pengarna i stor utsträckning kommer att gå till kommunerna eftersom vi har relativt höga skatter i det här landet.

Sedan vore det klädsamt om Socialdemokraterna någon gång bekymrade sig om att redovisa vad deras egen politik skulle få för konsekvens för kommunsektorn. Den socialdemokratiska budgeten har ju sin kärna i bidragspolitiken, och den allra mest intressanta budgetposten är att hela avvecklingen av reformerna av sjukförsäkringen kostar 1,3 miljarder kronor. Det kan inte gå att uppbringa en person i Sverige, som inte tillhör den socialdemokratiska riksdagsgruppen, som tror att uppgiften stämmer, att vi skulle kunna rulla tillbaka alla kontrollmekanismer, öppna förtidspensioneringen, uppmana människor att lämna arbetsmarknaden och att det skulle kosta 1,3 miljarder kronor. Vi vet att det kommer att kosta kanske 13, 23 eller 33 miljarder – oerhört mycket mer!

Då vet vi att det återigen blir som det var under de socialdemokratiska åren; kommunsektorn med skolan, barnomsorgen och välfärden får stå tillbaka eftersom den centrala offentliga uppgiften är att betala ut människor från arbetsmarknaden så att man hyfsar till statistiken. Det är då vi får skattehotet.

Peter Persson vet hur de här siffrorna ser ut. Det har skett en mindre justering uppåt av kommunalskatten under våra år, 13 öre i år. Det är allt-

Svar på
interpellationer

så inte en drakonisk höjning utan en 13-öreshöjning. Däremot höjdes kommunalskatterna kraftigt när Peter Persson och Socialdemokraterna styrde i Sverige därför att alla pengar i staten då gick till bidragen. Sedan fick man betala med skattehöjningar i kommunen.

Anf. 29 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Varför måste man alltid vänta till memoarerna? Jag vet att det i Anders E Borgs memoarer med titeln *Dessa åtta långa år* kommer att stå: Vi var alltför ensidiga i vår tro att skattesänkningar skulle driva fram nya jobb. Det var en felsyn, präglad av min nyliberala ungdom, och ledde också till att äldreomsorgen utarmades, skolan fick problem och antalet anställda i den gemensamt finansierade verksamheten blev alltför litet. Det led vi av i många år.

Jag slår vad med dig, Anders Borg. Detta kommer du att skriva i dina memoarer om 20 år. Vi kan väl komma överens efteråt vad vi ska slå vad om. En hyggligt lämplig sak jag kan erbjuda är kanske det femte jobbsskatteavdraget under någon månad; det kommer nämligen att stå så.

Finansministern vet, liksom jag och andra, att det är färre anställda ute i förskolorna, i skolorna och inom äldreomsorgen, annars läser man inte Katrineholms-Kuriren eller Jönköpings-Posten eller är ute och lyssnar på människor. Antalet är nere på 125,9 personer per 1 000 invånare, samma som under den svåra budgetsaneringen som gjordes för att rädda landets ekonomi. I dag skärs det ned för att få resurser till att göra stora skattesänkningar. Det är den avgörande och stora skillnaden. Så ser sambanden ut mellan statliga skattesänkningar, kommunala skattehöjningar och nedskärningar i välfärden.

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Ja, det är ofta i memoarer som sanningen kommer fram. I Kjell-Olof Feldts memoarer finns det ett öppenlydande slutkapitel om vad som är Socialdemokraternas framtidsuppgift. Den uppgiften är att säkra kärnan i välfärden genom att hålla koll på transfereringarna, klara en omfördelningspolitik byggd på bra utbildning för alla och bra barnomsorg och klara konkurrenskraft genom forskning och utveckling. För att klara av det är den stora uppgiften att reformera transfereringssystemet med pensioner, sjukförsäkring, a-kassa och förtidspensioner så att de inte blir en gökunge som äter upp allt annat.

Det är också en beskrivning av den politik som Göran Persson sedan genomförde i stor utsträckning. Att hålla kontroll på transfereringssystemen var det som förde oss ur krisen. Det är ingen unik insikt för Kjell-Olof Feldt och Göran Persson. Det är samma insikt som alla socialdemokratiska regeringar som i dag styr i Europa har som utgångspunkt. Det är det som gäller i Holland, Österrike, Frankrike, Danmark och Finland.

Men sedan finns det ett unikt socialdemokratiskt parti som har tagit Feldts bok, slängt ut den, satt på sig hörselkåporna – så att de slipper höra vad övriga socialdemokratiska debattörer i Europa säger – och valt vägen: Bygg ut bidragssystemen. Bidrag, bidrag, bidrag, bidrag! Det är det enda socialdemokratiska valkampanjsslagord ni egentligen kan stå för. Det handlar om en idé om att trycka ut människor från arbetsmarknaden. Det är därför man hör mumlet om bidrag, bidrag, bidrag. Sluta

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:188 om ROT-fusket

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig varför det inte har lämnats någon proposition om ROT-fusk.

Leif Jakobssons fråga är ställd mot bakgrund av beredningen av Skatteverkets rapport om uppföljning och utvärdering av fakturamodellen som används för ROT-avdrag. Fusk är oacceptabelt och ska bekämpas. Ett av syftena med ROT och RUT är att minska svartarbetet. Enligt Skatteverket har också svartarbetet minskat påtagligt tack vare dessa avdrag. Det är därför viktigt att vårda dessa reformer.

Finansdepartementet har remitterat en promemoria med förbättringar av fakturamodellen. Jag vill inte föregripa remissbehandlingen, men jag har tidigare i en interpellationsdebatt med Raimo Pärssinen sagt att vi räknar med en lagrådsremiss under våren. Jag har samma besked till Leif Jakobsson.

Anf. 32 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! En av frågorna i min interpellation lyder: ”Vilket råd har ministern till en av illojal konkurrens pressad byggföretagare om hur han ska överleva ett år till?” Vad det handlar om är att ROT-avdraget enligt vår syn är ett bra verktyg för att göra konjunkturinsatser och hålla byggbranschen på en någorlunda jämn nivå. Det är i allra högsta grad angeläget att ha ett ROT-avdrag här och nu med tanke på bristen på bostadspolitik och bostadsbyggande. Vi är glada för att kapaciteten i byggbranschen finns kvar. En ny regering kommer att ha som en av sina viktigaste uppgifter att ta sig an bostadsbristen och få fart på bostadsbyggandet i Sverige för att kunna öka tillväxten och se till att människor kan flytta dit där jobben finns och att studerande kan söka till högskolor och få någonstans att bo.

Men när vi använder vår arsenal är det inte bekämpandet av svartarbete och illegal verksamhet som är huvudsyftet. Vi har svårt för idén att branscher som utmärker sig genom en stor omfattning av svartarbete och illegal verksamhet skulle kvala in för något slags skattesubventioner. Med den logiken borde man gå vidare och prata om taxi-RUT och annat i de branscher som inte kan sköta detta ordentligt. Det där tycker jag inte att vi ska blanda samman.

Socialdemokratiska regeringar har använt tekniken med ROT-avdrag vid ett flertal tillfällen för att utjämna lågkonjunkturer. Vi föreslog hösten/vintern 2008 i samband med finanskrisen att Sverige borde införa ett sådant. Vi blev då nedröstade här i kammaren. Men några månader senare föreslog regeringen samma sak: att införa ett ROT-avdrag.

Sedan dess har vi sett åtskilliga exempel på hur fiffiga entreprenörer överutnyttjar och fuskar med detta. Lagens anda och syfte motsvaras inte helt av lagens bokstav. Byggindustrin har krävt åtgärder för att få stopp på fusket med ROT.

Regeringen började med total förnekelse; det fanns inget problem. Men på ett skatteutskottsmöte förra våren erkände Anders Borg att problemet fanns och lovade en skyndsam behandling.

Det är två år sedan Skatteverket lade fram förslag på hur man skulle kunna skärpa lagstiftningen och komma ifrån en hel del av fusket. Än så länge har vi bara en remitterad promemoria. Två år har det tagit.

Varför denna saktfärdighet? När man skulle skära ned a-kassan tog det bara några veckor. Då fanns det handlingskraft i Regeringskansliet. Men när det handlar om att stoppa fusk och utbetalning av skattemedel på felaktiga grunder tar allting fruktansvärt lång tid. I dag får jag svaret att man i alla fall kan lova en lagrådsremiss. Men i juni förra året sade finansministern att det skulle finnas en ny lagstiftning på plats det här året. Varför är det så svårt att täppa till de här hålen i lagstiftningen?

Det är uppenbart att det handlar om mycket pengar. Till exempel skickar man i dag av outgrundliga anledningar ut ½ miljard i kontanta pengar, det vill säga inte till företagens konton. Det borde väl vara en varningsklocka som sade stopp direkt. Skulle det bara vara 10 procents fusk med det här skulle det innebära 1,6 miljarder om året i minskade skatteutgifter om vi stoppade det. Det vore väl bra, eftersom Anders Borg lånar 250 miljoner om dagen.

Anf. 33 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Jag undrar varför Leif Jakobsson över huvud taget har ställt denna interpellation. Jakobsson vet rimligen att det bara är drygt en månad kvar till den 19 mars, det datum då Byggbranschen i samverkan, Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Ekobrottsmyndigheten, Sveriges Byggindustrier, HSB Omsorg AB, LO och många fler remissinstanser ska lämna sina synpunkter på regeringens förslag till förbättringar i fakturamodellen.

Regeringens förslag syftar just till att täppa igen fuskkluckorna i byggbranschen. Då, herr talman, är det angeläget att invänta synpunkterna från ROT- och byggbranschen. Dessa ska som sagt lämnas till Finansdepartementet senast den 19 mars. Eller menar Jakobsson att regeringen ska föregripa remissinstanserna just den här gången? Jakobsson har i debatten om denna fråga gjort sig känd för att anklaga regeringen för att inte lyssna på byggbranschen. Nu vill regeringen göra det genom att invänta synpunkterna. Jakobsson blir nog svaret skyldig.

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är viktigt att komma ihåg vad ROT-avdraget egentligen är. Det låter som att det är något allmänt avdrag, men så är inte fallet. ROT-avdraget är sänkt skatt på arbete. Det är det som det handlar om. Sänkt skatt på arbete kan man använda på olika sätt. Det är riktigt att Socialdemokraterna har använt avdraget som stimulans i konjunktursyfte, som Leif Jakobsson säger. Jag har dock varit med så länge, herr talman, att jag minns att en tidigare finansminister även använde det i ett

annat sammanhang med en helt annan motivering, nämligen som stimulans för miljöåtgärder. De sakerna kan också sammanfalla.

Jag menar som så att vi i skatteutskottet på slutna möten har fått ganska god information om regeringens och Skatteverkets avsikter. Där ingår bland annat en viktig del som Maria Abrahamsson var inne på. Parterna ska nämligen ta ställning till om man ska kräva att antalet timmar redovisas för det jobb som görs. Jag tror att det är väldigt viktigt att man kommer till skott med den åtgärden. Jag utgår från att detta hör till de viktigaste sakerna.

Vi måste vara emot fusk av alla de slag. Jag menar som så att det skattekontor i Västervik som i huvudsak handlägger de här frågorna har gjort ett väldigt bra jobb och skaffat sig en mycket god överblick över vilka det är som fuskar. För en gångs skull tror jag att centraliseringen har bidragit till att hålla nere fusket. Vi har också fått reda på att man återkräver mycket pengar. Det handlar om ganska många miljoner. Jag tror att detta är bra.

Jag fick ett samtal i går där någon klagade på att man inte hade fått utbetalda pengar. Vid kontroll visade det sig att anledningen var att Skatteverket hade anställt en revision på det levererande företaget. Jag tycker att det är klokt att man förhindrar utbetalningar på det sättet.

Herr talman! Sänkt skatt på arbete i form av ROT-avdrag har en krokig bana för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Vi tar Miljöpartiet först, för det är lättast. Just nu är man väl ute och letar efter sin egen åsikt för framtiden, eftersom man inte är här i kammaren. År 2010 gick detta parti till val på att ta bort avdraget helt och hållet. Numera vill man ha utökat ROT-avdrag till skolreparationer, cykelreparationer och vad det nu är. Det är väldigt svårt att klara ut vad Miljöpartiet tycker i den här frågan.

Däremot är Vänsterpartiets inställning klar. Där vill man avskaffa detta över huvud taget därför att man är mot att folk ska arbeta och redovisa ordentligt.

Socialdemokraterna har en mellanlinje. I valrörelsen 2010 ville man, med dåvarande vice ordförande i skatteutskottet Lars Johansson, avskaffa detta bidrag under den kommande mandatperioden. Numera är man lite mer modest och vill halvera det från 50 000 kronor till 25 000 kronor. Det är alltså en mellanlinje.

Man kan konstatera att de tre partier som gör anspråk på att nästa mandatperiod regera det här landet har tre olika linjer i denna viktiga fråga. Det är lite svårt att exakt se vad den är.

Herr talman! Allra sist: Varför ska man ha ett ROT-avdrag, en skattesänkning? Ja, det finns två motiv: att komma åt skattefusk inom byggbranschen och att säkra och förbättra arbetsförhållanden för människor som annars inte skulle ha goda arbetsförhållanden.

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! I en modern, välorganiserad, högteknologisk och växande välfärdsstat som Sverige är det viktigt med skatteintäkter. Det är omöjligt att klara ordning och reda i offentliga finanser, låga skatter och tillväxt om vi inte har en stor legitimitet i vårt skattesystem. Sverige är ett av de länder där förtroendet för myndigheter, regering, riksdag och politiska institutioner har bibehållits på en hög nivå under krisen. I kris-

länderna i Europa har förtroendekapitalet förtärts, och man ligger på bottennivåer jämfört med tidigare.

I Sverige kan vi se att legitimiteten för skattesystemet till och med har ökat under de här åren. Andelen företag som anser att skattesystemet fungerar illa har minskat kraftigt. Andelen som uppger att man känner till att det förekommer skattefusk har minskat, och otillbörlig konkurrens har minskat. Vi kan se att den utvecklingen även gällt i byggsektorn. Det är en kraftig minskning av andelen byggföretagare som upplever att skattesystemet är ett bekymmer. Det är naturligtvis positivt.

Det är kanske på sin plats att påpeka att byggsektorn i Sverige har stått sig väl. Enligt EU-kommissionens siffror har Sverige under krisåren haft den starkaste sysselsättningsutvecklingen av alla EU-länder i byggsektorn. Det är förstås positivt. Det beror på att vi har haft unikt stora infrastrukturinvesteringar, stöttat den inhemska efterfrågan och gjort den typ av insatser som RUT och ROT innebär.

Betyder det att systemet är perfekt och att frid och fröjd råder? Nej, så är det inte, utan i alla system av den här typen finns det möjligheter att överutnyttja eller fuska. Det gällde även under den tid då Socialdemokraterna administrerade ett ROT-system. Då fanns det också möjligheter att använda systemet felaktigt.

Som regering bör vi naturligtvis lyssna in vilka problem man ser i systemet och se över om det går att göra någonting åt dem. Vi bad Skatteverket att titta på det. Skatteverket kom tillbaka med ibland väl genomtänkta förslag och i andra fall förslag som måste omvandlas till lagstiftning. I de fallen har det tagit lite tid. I riksdagen beslutar man om lagstiftning, inte om åsikter. Det måste vara konkreta och välfungerade åtgärder.

Nu ligger det alltså en promemoria som innehåller förslag till ett antal skärpningar. Jag uppfattar att vi i stort sett var eniga i skatteutskottet i riksdagen om att dessa var nödvändiga och rimliga, med ett ökat uppgiftslämnande kring arbetstid och en ökad spårbarhet i betalningarna.

Min bedömning är att när vi har haft remissomgången och när vi har hört vad de olika instanserna säger ska det landa i en lagstiftning så att vi under det här året har en lagstiftning på plats. Det tror jag är åtgärder som i stor utsträckning gör att de bekymmer vi har haft blir avhjälpna. Om det visar sig att det fortsatt finns fusk eller överutnyttjande eller att fusk och överutnyttjande finner nya vägar – tyvärr är det ofta så att när man stänger en väg får man se en annan väg för missbruk – får vi stänga även de vägarna.

Det är den löpande vård av skattesystemet som vi år för år måste ägna oss åt. Vi måste hålla rimliga skatter i ett legitimt skattesystem med stor rättssäkerhet där vi varje år försöker vårda och utveckla skattesystemet så att vi upprätthåller både legitimitet och skatteintäkter. Det är regeringens inriktning, herr talman.

Anf. 36 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Anders Borg försöker legitimera sin politik och brist på åtgärder mot fusk med ROT genom att hänvisa till att ROT-avdrag fanns också under socialdemokratiska regeringar. Det gjorde det, men då hade vi inte den här fakturamodellen som innebär att man, utan att någonstans skriva på någonting, har rätt att dra av 50 000 kronor, vilket

bekostas av oss andra skattebetalare. Det är orimligheten i det som vi bland annat har ifrågasatt.

Fram till för inte så länge sedan var varenda medborgare som var hemma med ett sjukt barn tvungen att edligen intyga att det var så. Man skulle ha dagisets underskrift för att få vara hemma en dag. Men för att få 50 000 ur statskassan behöver man inte skriva under någonting.

När ni inom Alliansen ändrade systemet till det öppnade ni för fusk. När ni säger att ni använder ROT för att bekämpa fusk och svartarbete är paradoxen att ni gör det på ett sätt som öppnar upp för nya möjligheter till fusk. Det har faktiskt svärtat ned både ROT-avdraget som sådant och branschen ytterligare. Det är inte bra. Seriösa företagare och byggarbetare skäms för den hantering som pågår. Man slår ihop allt till ett paketpris.

Vi kunde läsa annonser om att vänliga målare målar om och bjuder på all färg gratis. Ja, tack, det är skattebetalarna som bjuder på det. I helgen såg jag en annons om att man får en installation av en värmepump för 1 krona genom ROT-avdrag. Jag ska för säkerhets skull säga att det kan vara så att det aktuella företaget bara begär 1 krona av Skatteverket eftersom det ska vara fifty-fifty. Men så tror jag sannerligen inte att verkligheten ser ut, utan det handlar om paketpris.

Vi har känt till det här i mer än två år. Skatteverket sade för två år sedan till regeringen att vi måste ändra lagen för att kunna ingripa. Regeringen gjorde ingenting. Inte förrän SVT och vi socialdemokrater lyfte frågan började någonting hända. Det skulle gå fort. Det har inte gått fort. Det har i stället gått väldigt långsamt. Nu är förslag på väg som till vissa delar kanske blir bra, men långt ifrån så heltäckande som skulle behövas för att stoppa fusk.

Det är inte bra att människor i sin yrkesutövning tvingas att vara med i den illojala konkurrensen. Företagare inser att om de inte hoppar på tåget, går in i gråzonen och överutnyttjar systemet mot lagens bokstav får de inte några jobb. Alla tvingas in i det här. Därför behövs det ett resolut och snabbt agerande.

Jag återkommer till att av dessa 16 miljarder om året betalades under 2012 ut nästan ½ miljard kontant – ½ miljard kontant från statskassan. Då borde man omedelbart slå till bromsarna och säga: Nej, pengarna ska gå till ett identifierbart konto. Likadant måste betalningarna vara spårbara så att man ser varifrån pengarna kommer, om inte den här skatte-subventionen ska bli en enda penningtvätt.

Jag fick nästan ett löfte om en proposition. Vi kommer naturligtvis att komma tillbaka till frågan, men det är pinsamt att det ska ta två år att stoppa miljardrullningen och fusk i den här branschen.

Anf. 37 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick något svar på min fråga om Leif Jakobsson tycker att regeringen ska strunta i att lyssna på remissinstansernas synpunkter på det här viktiga lagförslaget, som Jakobsson, och också vi, så hett efterlängtar. Det hade varit klädsamt med en liten antydning om man ska lyssna på remissinstanserna inom byggbranschen eller inte, tycker jag. Vi kan nu gå ut och säga att Leif Jakobsson har slutat att lyssna på byggbranschen. Han vet vilka lagförslag som behövs innan vi ens har fått in synpunkterna.

Är det så vi lagstiftare ska jobba? Då blir det inte så bra lagstiftning, kan jag meddela.

Men jag är också mycket tacksam för den proposition – eller i vart fall en lagrådsremiss till våren – som vi har fått besked om, och jag kommer nog att följa också Socialdemokraternas syn på lagstiftningsarbetet när det gäller att stoppa fusk.

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Är det någonting som har kännetecknat den här regeringen, och som jag tror kommer att känneteckna framtida regeringar, så är det att vi kontinuerligt har arbetat med att upprätthålla skatteintäkterna. Vi lever i en alltmer integrerad global värld där uppläggen i skatteplaneringen blir alltmer långtgående och ohanterliga för de enskilda staterna att hantera.

Det är därför som vi vid flera tillfällen har kommit tillbaka till ränteavdragen för företagen, och det är därför som Företagsskattekommittén måste se över dem. Det är därför som vi har ändrat reglerna för handelsbolagen så att de inte kan hålla på med sina fastighetstransaktioner. Det är därför som vi kontinuerligt ser över 3:12-regler. Det är också därför som vi i allt mindre utsträckning kan jobba med stora skatteuppskov som långsiktigt ligger och skvalpar inom fastigheter eller andra områden.

Det är helt enkelt absolut nödvändigt att man på ett rättssäkert och ordningsamt sätt upprätthåller skatteintäkter genom att begränsa möjligheterna till skatteplanering. Det är precis på det sättet som vi ska förhålla oss till RUT- och ROT-systemet. Ser vi brister i systemet där det förekommer överutnyttjande eller där man gör upplägg som i realiteten handlar om att anpassa sig mer till skattesystemet än till samhället, ja, då får man ändra på regelverket.

Lika centralt är det att vi har fått en helt ny legitimitet för skattesystemet under de senaste åren eftersom det har gjorts mer väl fungerande i samhället. Acceptansen för svartarbete har alltså gått ned dramatiskt. Andelen unga som säger nej till att arbeta svart är i dag 90 procent, och det är naturligtvis positivt. Andelen företag som utsätts för illojal konkurrens har minskat, och det gäller flera av de branscher som historiskt sett har varit utsatta för skattefusk, däribland byggsektorn.

För att vi ska upprätthålla detta måste vi hålla skatterna låga och effektiva, och vi måste säkra att vi inför kontrollåtgärder där de behövs. Det kan jag garantera – det är ett starkt ord, så mycket ska man kanske inte ta i när man har en proposition som är på väg mot en lagrådsgranskning – att om inte Lagrådet sätter sig på tvären kommer vi att lägga fram en proposition i frågan under det här året, självfallet.

Anf. 39 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det innebär då att vi får återkomma till de detaljerade förslagen. Det pågår ju en remissrunda nu. För två år sedan hade Skatteverket redan tagit fram förslag som det hade gått att använda. Det finns ingenting som hindrar att man först slår till mot de riktigt allvarliga överträdelserna, det vill säga kontantutbetalning och en del andra saker, men det har inte gjorts.

Det har varit en senfärdighet på det här området och en ovilja att komma till skott och sätta stopp för det överutnyttjande och fusk som

sker. Jag lockas, herr talman, att dra mig till minnes den tidigare interpellationsdebatten mellan finansministern och Peter Persson. Finansministern avslutade sitt resonemang med: Ni kan glömma det där med jobb, skola och Socialdemokraterna. Det är bara bidrag, bidrag, bidrag.

Efter att ha hört den här och många fler debatter med finansministern känns det som att den moderata politiken handlar om avdrag, avdrag, avdrag. Det tycks vara livsluften. Snart ska vi väl ha avdrag även för att stiga upp på morgonen. Det verkar vara på det sättet.

Jag blir orolig när en hel bransch säger att detta måste göras någonting åt. Man måste få stopp på fusket. Seriösa företagare måste få rimliga villkor för att inte bli utkonkurrerade av oseriösa företag. Det måste bli stopp för läckaget av skattepengar. Men sedan tar det två år att genomföra sådana här ganska enkla lösningar. Då förutsätter jag att finansministern nu håller sitt löfte och kommer med en proposition så att vi hinner fatta beslut under vårriksdagen.

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag tycker att debatten har visat att det i grund och botten finns en samsyn om två saker: 1. ROT-systemet har fyllt en central funktion. Under de här åren med svag ekonomisk aktivitet har vi upprätt hållit en högre sysselsättning i svensk byggsektor. 2. Det behövs uppstramningar i systemet eftersom det har funnits ett överutnyttjande.

Följaktligen är slutsatsen att regeringen har för avsikt att återkomma med en lagrådsremiss i den frågan. Givet att vi nu ska beakta de viktiga remissynpunkter som är på väg, och givet att vi också kan hantera Lagrådets synpunkter, ska det föreläggas en proposition för Sveriges riksdag så skyndsamt som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:200 om vinster i välfärden

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Ulla Andersson har frågat mig hur vinstnivåerna hos privata utförare påverkat personaltätheten och arbetsvillkoren samt om jag avser att utreda vilka effekter företagets vinster haft på kvaliteten i välfärden.

Låt mig först konstatera att resurserna till välfärden, tack vare tillväxt, fler sysselsatta och färre i utanförskap, har ökat med över 40 miljarder kronor sedan 2006. Antalet sysselsatta i den kommunalt finansierade verksamheten är i dag 20 000 fler än 2006. Den statistik som interpellanten baserar sig på ska kompletteras med ett register över utförare inom verksamheter som finansieras enbart av kommunsektorn. Andra uppgifter om företag i välfärden, exempelvis ur årsredovisningar, tenderar att inte peka på lika höga vinstnivåer.

De privata utförarna tillför kvalitetshöjande värden i vård, skola och omsorg. I utredningar som har gjorts, bland annat av Friskolekommittén, kan det inte konstateras några entydiga kvalitetskillnader utifrån regi-form. Friskolekommittén fann inga uppenbara tecken på att vinster tas ut

på bekostnad av kvalitet, utan lyfter fram vikten av seriösa, långsiktiga ägare. Regeringen har därför ytterligare preciserat Ägarprövningsutredningens uppdrag, bland annat om det är rättsligt möjligt och lämpligt att införa kriterier för varaktigt ägande inom friskolesektorn och andra välfärdstjänster.

Under våren kommer regeringen med ytterligare åtgärder som förstärker regelverk på välfärdsområdet, till exempel om hur kommuner och landsting ska få en uttrycklig skyldighet att bedriva ett mer strategiskt och systematiskt arbete kring insyn i och uppföljning av privata utförare.

Regeringen har konsekvent arbetat bland annat med att skärpa skollagens bestämmelser och avser under våren att lämna sina förslag om villkor för fristående skolor med mera, med utgångspunkt i den sexpartiöverenskommelse som slutits inom ramen för Friskolekommittén samt vissa förslag från utredningen om en ny kommunallag för framtiden. Därutöver har regeringen, för att skydda den svenska bolagsskattebasen, infört effektivare ränteavdragsbegränsningsregler.

Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Privatiseringen av välfärden handlar helt enkelt om vilket samhälle vi vill ha, vilken tillit vi ska kunna känna till välfärdssamhället och om hur vi ser på människans värde.

I borgerlighetens Sverige ser vi hur människan och hennes behov alltmer reduceras till en vara med en prislapp på ryggen. Vi vill ha ett samhälle att lita på där människovärdet står i centrum för politiken och inte vinstintresset – helt enkelt en välfärd att lita på. Det är det som den här interpellationen handlar om.

Jag har frågat finansministern om han har analyserat de höga vinsternas effekter på arbetsvillkor och personaltäthet. Vi kan konstatera att det har han inte gjort. Han vill inte heller utreda effekterna av de höga vinstnivåerna på kvaliteten i den offentliga och den privata välfärden, vilket jag också har frågat om. Men jag får väl tacka för svaret.

Sverige har gått längre än de flesta andra länder i sin strävan att privatisera, avreglera, tillåta vinstutdelning i skolor och låta riskkapitalbolag ta över välfärden. Att leka affär i välfärden är numera vardagsmat. Det får konsekvenser för oss alla, för även den offentliga verksamheten påverkas. Resurserna urholkas liksom kvaliteten, demokratin och inflytandet över hur skattemedel används. Det blir alltmer en efterfrågestyrd välfärd än en behovsstyrd, där de med störst behov kommer i kläm och tilliten till välfärdssamhället undergrävs.

En allt större andel av vår gemensamma välfärd drivs av vinstdrivande bolag, oftast riskkapitalbolag utan insyn och utan möjligheter till meddelarfrihet och yttrandefrihet för de anställda. När bolag genom lagstiftning får fri etableringsrätt och därmed fri dragningsrätt på våra skattepengar får vi allt svårare att styra välfärden dit där behoven finns och är som störst. Var de lönsammaste människorna bor blir i stället styrande för investeringarna. Då vet vi inte längre vad vi betalar skatt till, vem som får ta del av pengarna och hur stor andel som går till det de är avsedda för.

Journalisten Kent Werne har visat att av 25 uppköpta bolag har 23 slutat betala skatt efter att de har bytt ägare. Vi har sett hur riskkapitalbolagen genom skattetricksande inte har betalat skatt under de år de bedrivit

verksamhet här – verksamhet som skattebetalarna har finansierat åt dem. De lever på våra skattepengar men vägrar själva att bidra.

Det har numera gått så långt att Skolverket uppmanar föräldrar och elever att läsa bokslut innan de väljer skola till sina barn. Och vi som har försökt vet ju hur svårt det är. Det är till och med så att en del av dessa bolag inte ens redovisar sin verksamhet här i Sverige. Friskolornas riksförbund kom med, som de själva tyckte, ett utmärkt förslag om att friskolorna skulle försäkra sig mot skolnedläggningar och konkurser. Men det visade sig att det skulle bli så dyrt att de inte hade råd med det. Då om inte förr borde väl de allra flesta ha nykrat till, men inte Anders Borg och inte högern.

Borgerligheten brukar försvara privatiseringarna med att det är viktigt med valfrihet. De ser gärna bort från att den så kallade valfriheten framför allt består av att välja mellan olika riskkapitalbolag. Nio av de tio största aktörerna inom välfärden är just riskkapitalbolag, som till hundra procent är beroende av skattemedel för sin verksamhet. I äldreomsorgen har det gått så långt att USA hamnar i bakvattnet. Här hemma har två riskkapitalbolag över 50 procent av den privata äldreomsorgen. I USA har de 13 största bolagen tillsammans 10 procent. I handikappomsorgen är alla de fem största riskkapitalbolagsägda.

Och det är klart att de vill vara i vår gemensamma välfärd. Produktion, konsumtion, löner, vinster och uppköp betalas av en frånvarande tredje part, nämligen skattebetalarna.

Jag får tacka för svaret, herr talman. Jag återkommer till detta men också till ytterligare effekter av privatiseringarna.

Anf. 43 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! I ett samhälle som blir alltmer öppet och demokratiskt försöker man, ju mer hårdnackad socialist man är, försvara de sista bastionerna för att ha ett monopolistiskt samhälle utan alternativ. Ulla Anderssons interpellation handlar just om att försöka identifiera detta område.

Av statens, landstingets och kommunens budget går en väldigt stor del av resurserna till att upphandla olika tjänster i verksamheter som staten, kommunen och landstinget själva anser att de inte bedriver allra mest effektivt. Man öppnar upp för nya alternativ, nya ögon, nya affärsidéer och företag som kan starta, växa och bygga upp en skattebas i Sverige.

Detta förnekar den hårdnackade socialisten.

Men man är lite blind. När det gäller till exempel infrastruktur, kamp mot dålig miljö och klimatrisker, försvar och försvarsmateriel – vad det nu vara månde – har man abdikerat från fördummelsen att detta enbart kan drivas av offentligheten själv utan alternativ med inslag som skapar nya och kreativa lösningar. Så har ju utveckling och tillväxt alltid fungerat i samhällen, vilket alla partier utom Vänsterpartiet och möjligtvis Miljöpartiet förstår.

När det då gäller välfärden accepterar man att det med skattemedel byggs skolor, vårdcentraler, sjukhus och äldreboenden av de mest skiftande slag av privata entreprenörer. Men när det gäller själva innehållet i den verksamhet som ska bedrivas inom dessa väggar duger det inte längre, utan då kommer den socialistiska retoriken fram. Man börjar

klaga och beskärma sig över hur illa det kan skötas fastän det, precis som finansministern anger i sitt svar, inte finns några som helst tecken på att det skulle vara några större kvalitetsskillnader vare sig det bedrivs offentligt eller privat.

Då ställer interpellanten riktade frågor om att granska effektiviteten enbart där det finns ett vinstuttag, i stället för att granska effektiviteten i den offentligutförda sjukvården, den offentligutförda skolan och den offentligutförda äldreomsorgen.

Herr talman! Under den tid när vi hade ett oerhört litet utbud vid sidan av det offentligdrivna fanns det en mycket begränsad tillsyn, och den tillsynen var ofta förlagd till länsstyrelserna. När det handlar om äldreomsorg vet jag till exempel att en länsstyrelse aldrig någonsin utövade tillsyn över en enda äldreboendeverksamhet inom sitt fögderi.

Det är konsekvensen av monopolets härjningar. Då är man ”sig selv nok”. Då behöver det inte granskas, för det drivs ju gubevars utifrån allmänhetens stöd via att få säga sitt med valsedeln vart fjärde år.

Herr talman! Det här är en förlegad syn, en syn som för oss tillbaka och som inte stämmer med omvärlden. Det försöker nu Vänsterpartiet göra till sin viktigaste och kanske enda valfråga.

Herr talman! Det är viktigt att de andra partierna i denna kammare står upp och förklarar att detta är ett oacceptabelt synsätt som kommer att kväsa en väldigt viktig tjänstesektor i vårt land som håller på att utvecklas och som naturligtvis ska utvärderas. Precis som finansministern beskriver går alliansregeringen före med den här typen av utvärdering, till skillnad från vad socialister oftast gör när de själva har monopoliserat verksamheten. Då vill de varken höra, se eller lyssna, för de är ideologiskt förankrade i sin förträfflighet.

Herr talman! När samhällen byggs upp på detta sätt vet vi vad det leder till. Det leder bakåt, och det leder till inlåsnings. Vi har en historik där Vänsterpartiet en gång i tiden ville förstatliga bankerna. Frågan är om det inte är lika logiskt att göra det som att förstatliga välfärden, som man nu föreslår.

Anf. 44 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Anders Borgs svar präglas av det som också i övrigt på många sätt utgör grundvalar för regeringens politik och kommunikationen runt den. Det är dels ett siffertricksande, dels en närmast religiös tro på teoretiska marknadsmekanismer. Det finns en del tal: Det är 40 miljarder mer till välfärden sedan 2006 och fler sysselsatta i den kommunfinansierade verksamheten.

Men det Anders Borg nogsamt undviker att göra är att låta de siffrorna förhålla sig till ekonomin i dess helhet så att de får något slags mening i fråga om utvecklingen av de specifika behoven inom välfärdssektorn. Där blir siffrorna missvisande om man gör som Anders Borg gör.

Sanningen är att det vi har är en välfärdssektor som pressas varje dag. Det vet inte minst de som arbetar inom denna sektor. De måste springa fortare, och de är pressade från alla kanter.

När Anders Borg säger att det har kommit mer pengar till välfärden nämner han inte att det är en klart lägre tillväxttakt där än i den övriga ekonomin. Han nämner inte att det i dag är färre anställda per invånare

på flera viktiga områden. Det är ett stort problem. Till och med om man hade haft en stabil nivå hade man fått problem inom dessa tjänster. När det dessutom går ned blir det ännu större problem.

Varför det? Jo, välfärdstjänsterna är arbetsintensiva till sin natur. Det vet också Anders Borg, tror jag, om han tänker efter lite grann. Det går inte att effektivisera på samma sätt som man kan effektivisera inom bilproduktionen. Man kan inte få samma effekt om man matar en gammal person dubbelt så fort eller om man kör igenom en matematiklektion med dubbelt så hög hastighet.

Därför är det så i alla moderna ekonomier att den andel av ekonomin som går till den typen av välfärdstjänster måste öka om man ska upprätthålla en fortsatt anständig nivå och förbättra kvaliteten. Men det är ju bara att titta på Anders Borgs egen budget för att se att så inte är fallet.

När man i diagram 10:4 tittar på till exempel kommunfinansierad sysselsättning som andel av den totala sysselsättningen ser man att den går rakt ned och förväntas fortsätta gå rakt ned.

Vi vet att Konjunkturinstitutet fastslår att det till och med för att behålla välfärdsnivån på nuvarande nivå krävs att man lägger till åtminstone 80 miljarder i skattehöjningar de kommande åren. Det som har hänt är att de som arbetar inom äldreomsorgen och inom sjukvården har betalat Anders Borgs skattesänkningar till de allra rikaste i samhället. Det är verkligheten som Anders Borg inte talar om.

Vi vet varför vi tidigare har byggt upp en välfärdssektor också i Sverige. Det är för att vi vet att den här typen av tjänster skiljer sig från hur Anders Borg kanske har läst sig till i läroböcker att perfekta marknader fungerar. Det är inte så att man kan ha samma överblick över sina så kallade produktval eller leverantörsväl inom till exempel äldreomsorgen eller sjukvården som när man väljer äppelsorter på Hötorget.

Framför allt är kostnaderna för att välja fel så oerhört annorlunda. Vi kan inte säga: Attan, skolimperiet du valde stack med pengarna och gick i konkurs. Nästa gång du ska gå på högstadiet kan du väl välja någonting annat. Oj, du valde visst ett uselt demensboende. Du kan välja ett annat nästa gång du har demens. Usch då, välj inte det där sjukhuset som sparade in på kirurgisk kompetens nästa gång du ska operera hjärtat.

Det fungerar ju inte så. Därför måste de här tjänsterna fungera enligt en annan logik. Den väg som regeringen har valt leder direkt tillbaka. Det är en civilisatorisk tillbakagång som regeringen leder upp till, och den måste sluta i och med det här valet.

Anf. 45 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag undrar hur många av dem som lyssnar på den här debatten som känner igen sig i finansministerns beskrivning av läget i Sverige. Enligt finansministern har allt fler fått nya jobb, kommunerna och landstingen har fått mer resurser och välfärden blir bara bättre och bättre. Vi som rör oss ute i verkligheten ser ju att det inte förhåller sig på det viset, och jag tror faktiskt att också finansministern befinner sig i verkligheten.

Vi ser att arbetslösheten ökar, att arbetslösheten är högre i dag än då Anders Borg kom till makten 2006.

Vi ser hur våra kommunpolitiker brottas med kraftigt ökade utgifter till försörjningsstöd, alltså socialbidrag. Det måste man betala ut ef-

tersom allt fler människor slås ut i samhället. Jag tror att socialbidragen har ökat med ungefär 30 procent sedan 2006, då den borgerliga regeringen tog över.

Vi ser hur Sverige numera märker ut sig som ett av de länder där klyftorna mellan rik och fattig ökar snabbast.

Vi kan också se hur kvaliteten i våra skolor rasar och våra elever får en allt sämre utbildning. Det har framgått av den internationella PISA-undersökningen.

Ett av skälen till att det ser ut på det här viset är enligt mig att vi har en regering som ensidigt prioriterar skattesänkningar men bryr sig väldigt lite om hur det ser ut ute i verkligheten – i skolan, i äldreomsorgen, i barnomsorgen och så vidare.

Och så har vi Finn Bengtsson från Moderaterna. Jag vet inte var han befinner sig just nu. Men i sitt tidigare anförande var han en riktigt ärlig moderat, måste jag säga, för han talade ärligt och öppet om att vi behöver ”nya affärsidéer”. Det kan ju låta väldigt spännande. Sådana ”nya affärsidéer” är väl vad riskkapitalisterna har sysslat med de senaste sju åren under det borgerliga styret.

Jag tycker precis som Ali Esbati anförde här tidigare: Det går inte att jämföra industriell verksamhet med välfärdsverksamhet. Att lära våra barn att läsa och skriva och att ta hand om våra äldre är inte samma sak som att producera skruvar och muttrar.

Men regeringen har släppt in riskkapitalister i välfärden. Samma logik som präglar andra verksamheter ska kunna prägla välfärden, anser regeringen. Jag tycker att det är viktigt att vi funderar lite på vad ett riskkapitalbolag egentligen är.

Det som utmärker ett riskkapitalbolag är att man går in i en verksamhet. Man har ofta väldigt stor upplåning. Man har också väldigt stor andel så kallade kickbacks, alltså belöningar till dem som är involverade ifall man snabbt kan höja värdet på verksamheten. Några år senare ska verksamheten säljas vidare. Det är precis det vi har sett bland våra skolor, inom äldreomsorgen, kort och gott inom välfärden.

Det här tycker en moderat som Finn Bengtsson är jättebra. Men jag undrar verkligen vad Anders Borg tycker om den här kortsiktigheten inom välfärden. Jo, det kunde man se ett tag efter den så kallade JB-koncernens konkurs. Då var Anders Borg ute i medierna och sade: Nu måste vi ha långsiktighet och uthållighet inom välfärden. Det var inte det som Finn Bengtsson sade här tidigare, Anders Borg. Jag undrar vad det egentligen är som gäller för Moderaterna.

Anf. 46 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag får justera ned talarstolen – vänsterpartisterna har blivit lite väl stora.

Herr talman! Den här debatten har tydlig anknytning till den debatt jag hade med finansministern tidigare i dag om den kommunala sektorns ekonomi och förutsättningar att bedriva välfärdspolitik. Anders Borg var inte särskilt intresserad av att diskutera det, utan han gick omedelbart till sitt favoritämne och parkerade där. Han utslungade: Socialdemokraterna står för bidrag, bidrag, bidrag!

Så har Moderaterna döpt om social rättfärdighet. Försäkring när man är sjuk, försäkring när man är arbetslös, det är bidrag. Att de som behö-

ver det solidariskt erhåller det från det gemensamma, det är tungt för Moderaterna.

Men det är lätt för Moderaterna att närma sig sitt gamla älsklings- och favoritområde. Säger man ”skatt” högt får man ta fram luktsalt för att de ska slippa förlamas. Säger man ”omfattande fördelning” är reaktionen likadan.

Man har dock valt att försöka ta striden på ett annat sätt. I dag väljer man att lova de många vad bara de få kan erhålla. Man väljer att bryta loss politiken från det gemensamma och säga ”det privata” och ”valfriheten”.

Den stora valfriheten är inte att få välja omfattning och inriktning av äldreomsorg, skola och förskola, som ju är det viktigaste för människan. Nej, den stora valfriheten för Moderaterna och regeringen är att släppa in de privata utförarna eller producenterna i verksamheten. Varför? Jo, därför att man vet att när man skruvar ned skattetrycket men behoven finns och människor längtar efter mer gemensam verksamhet, då kommer man att säga: Lägg till en krona eller två, så får du en bättre verksamhet.

Det åskådliggjordes i går i SVT. Silver Life: Basnyttan är kommunal, men du tar upp din egen plånbok och köper dig bättre vård. Det är fjärran från behov, fjärran från krämpor, utan kvaliteten och förmerandet av välfärden ligger i din egen betalningsförmåga.

Det här är slutprodukten när det privata vinstintresset möter politikens oförmåga att hålla det på plats. Vill du ha den utvecklingen, Anders Borg? Tycker du att det är önskvärt?

Jag hade ju en lång debatt om JB-gymnasierna med finansministern här i kammaren. Det var innan det blev ett stort medialt intresse. Då raljerade finansministern över min kritik. 1 miljard i konkurs, 100 miljoner i lönegaranti, elever och anställda på gatan – det var oproblematiskt då.

Har du ändrat uppfattning, Anders Borg? Kan du säga att det är fel att riskkapitalbolag plockar russin ur kakan och sedan går i konkurs när vinsten inte finns till städes? Orkar du det, Anders Borg?

Anf. 47 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! I den här debatten är det viktigt att vi börjar med att ställa kyrkan mitt i byn. Vad är det som bygger förtroende bland människor i ett land? Vad är det som gör att man har social sammanhållning? Jo, det är främst två saker: jobb och reallöner. Har man hög arbetslöshet, stort socialt utanförskap och människor utanför arbetsmarknaden slits samhället isär. Klarar man inte av att leverera reallöneökningar upplever människor misstroende och bristande förtroende. Där står Sverige ut.

Vi har under krisåren levererat 20-procentiga ökningar av människors disponibelinkomst. Brett i Sverige har vanliga löntagare upplevt att vi levererar löneökningar i avtalsrörelse efter avtalsrörelse, som tack vare låg inflation har gett real köpkraft, och vi har samtidigt kunnat förstärka deras ekonomi genom skattelättnader. Detta har skett samtidigt som andra länder har upplevt stillastående reallöner, stigande utanförskap och urholkad köpkraft med skattehöjningar och nedskärningar. Det är därför förtroendet för politik och politiska institutioner är unikt högt i Sverige bland de europeiska länderna. Det borde vi gemensamt vara glada för. Det är ju detta som gör att Sverige är ett bra samhälle.

Vad är utgångspunkten för den här modellen? Jo, det är att vi har ordning och reda på en ekonomisk politik som skapar stabilitet, ger drivkrafter för tillväxt och klarar välfärden. Vänsterpartiet förstår inte vikten av stabilitet, är inte intresserat av tillväxt och vill bara tala välfärd. Det är inte en fungerande samhällsmodell. Då blir det inte reallöneökningar för alla. Då blir det inte jobb, och då klarar vi inte sammanhållningen. Då får vi motsättningar och splittring, och då drar vi isär samhället. Det är precis det som sker i USA eller som vi ser i Frankrike eller Spanien. Reallöner, tillväxt och välfärd – det är balansen. Det är det som är nyckeln.

Hur ska vi då göra med välfärden? Vi har några principer som varit utgångspunkt. Det ska vara lika för alla, det ska vara skattefinansierat, och det ska vara med bra kvalitet. Det är effektiv omfördelning att skola, äldreomsorg och barnomsorg tillhandahålls lika för alla utan extra kostnader.

I Sverige har vi sedan 20 år tillbaka ett mått av valfrihet. Riskkapitalbolagen har inte uppkommit under den borgerliga regeringen, och de har inte gått in i välfärden under den borgerliga regeringen. De har funnits där hela tiden. Jag antar att det var välfärdens pärla, diamanter och kärna under den tid Vänsterpartiet administrerade politiken i Sverige att riskkapitalbolagen fick vara verksamma där, för de fanns ju där. Då var det uppenbarligen helt okej. Och räntesnurrorna – låt oss minnas det – uppkom ju därför att Vänsterpartiet och Socialdemokraterna hade ändrat i regelverket för noterade aktier. Det var då vi fick i gång snurrorna. Det var Vänsterpartiet som eldade på kvarnen så att snurrorna verkligen gick i gång. Sedan har vi fått stoppa järnrör i hjulen för att försöka bromsa räntesnurrandet. Det är sanningen. Alla som sitter i skatteutskottet vet att det där började under vänsterregeringen för att man gjorde skatteförändringar som ledde fram till det.

Sedan har vi då valfrihet i Sverige. Är det en stor sak? Mina barn har gått både i kommunalt dagis och i föräldrakooperativ. Mina barn går i dag i kommunal skola. Den fungerar utmärkt. Så är det för de allra flesta svenskar – 75, 80, 90 eller 95 procent, lite beroende på hur vi tittar, går i offentligt finansierad välfärd i kommunal regi eller landstingsregi. Det är väl bra? Om några vill välja något annat är det också bra.

Det är detta som den här debatten i grund och botten handlar om. Ska människor själva få välja, eller ska vi begränsa det? Jag tror på ett samhälle där man får välja själv. Jag tror på ett samhälle där man räknar med att den enskilde som förälder, patient eller brukare har en möjlighet att ha inflytande över verksamheten.

Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! I Sverige i dag har vi 70 000 fler arbetslösa än när Anders Borg tillträdde. Vi har en långtidsarbetslöshet som är över 100 procent högre än den var när Anders Borg tillträdde. Anders Borg har lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på vård, skola och omsorg.

Anders Borg och jag har debatterat den här frågan i riksdagen i sju år, och han har alltid försvarat den privatiserade välfärden och dess vinstuttag. Vänsterpartiet, däremot, har varit emot det här systemet, där privata, vinstdrivande bolag har fått etablera sig i välfärden, sedan det infördes.

Att försvara rätten att ta ut privata vinster ur välfärden har blivit borgerlighetens signum. Genom politiska beslut och lagändringar tvingar de

fram privatiseringar. De betalar dessutom kommunerna för att privatisera mera – för att få fram nya affärsidéer, kanske Finn Bengtsson skulle ha sagt. Det är affärsidéer som gav 9 miljarder i privata vinster år 2011 och en äldreomsorg som ger tre gånger så hög avkastning på eget kapital som bankerna. Ordning och reda kallar Anders Borg det. Vi har nog lite skilda uppfattningar om vad ordning och reda i ekonomin handlar om.

Men Borg och regeringen vill inte ta reda på konsekvenserna av sina ideologiskt styrda beslut. Anders Borg sade i en tidigare debatt att ”riskkapitalbolagens val av investeringsobjekt genom riskkapitalfonder görs för att uppnå bästa möjliga avkastning på det av investerarna satsade kapitalet”. Då blir det ganska klart att kvalitet inte precis står i centrum och därmed också förståeligt varför Borg inte vill veta effekterna av sina politiska beslut. Ett flertal rapporter visar dessutom att privatiseringarna inte har lett till vare sig bättre kvalitet eller effektiviseringar. De visar i stället att bemanningen är lägre, att visstidsanställningar och deltider är fler och att utbildningsnivån är lägre i den privat drivna välfärden. Det vill säga att alla de faktorer som enligt forskningen är centrala för kvaliteten i välfärden alltså är lägre eller sämre i den privatiserade välfärden.

Tidigare argumenterade högern ofta just utifrån att det var effektivt och lönsamt och att kvaliteten blev bättre när man privatiserade. När det i sin tur visade sig inte stämma började man byta argumentation och talade mer om mångfald och valfrihet. Men man talar aldrig om att valfriheten består i att välja mellan olika aktiebolag, vilket det egentligen handlar om.

Jag har faktiskt under alla mina praktikdagar eller studiebesök i äldreomsorgen aldrig mött en äldre som uttryckt önskemål om att få välja mellan olika privata bolag. Däremot vill de kunna påverka innehållet i insatserna, att personalen ska ha mer tid, och de vill ha egna fria timmar att helt bestämma över vad de vill göra, vilket också är Vänsterpartiets politik och förslag.

Konjunkturinstitutet har slagit fast att en stor majoritet av de äldre som tillfrågas om kvaliteten i äldreomsorgen inte kan svara på de enkäterna, för de är för svåra. Ändå menar de borgerliga att de ska välja mellan hundratals olika aktiebolag som alla lovar guld och gröna skogar.

Och det är inte lätt att välja. Enbart på Kungsholmen fanns det år 2012 100 privata bolag att välja mellan. Året efter hade 30 bolag försvunnit och 50 nya tillkommit. Det var nästan 20 fler än året innan. De äldre utsätts alltså för en hel experimentverkstad.

Det andra argumentet som högern brukar lyfta fram är att om man inte är nöjd är det bara att byta skola eller äldreboende. Det visar tydligt på de värderingar högern har, hur man ser på människan. Det är liksom bara att rycka upp sin dotter ur skolan eller ta mormor från boendet, ungefär som det vore vilken vara som helst och inte en människa som finns i ett socialt sammanhang och som dessutom har farit illa.

Vi hör liksom ihop, vi människor, och det har stor betydelse när vi formar välfärden. Ska man plocka stora vinster ur välfärden blir det annat som styr än behoven och demokratin. Det blir helt enkelt vinstintresset.

Anf. 49 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Vi har frågat vad finansministern tänker och tror om att det finns risköverföringsbolag, som jag skulle vilja kalla det, inom väl-

färden. Det är alltså bolag som överför risk till det allmänna och till brukarna. Vad anser han om det resultat som har blivit? Som svar får vi att Sverige har en god ekonomisk-politisk historia. Ja, vi kan vara eniga om att det är bra att Moderaterna har haft ganska litet inflytande under många år, men det är inte ett svar på frågan.

Det är inte heller ett svar på frågan att säga att Sverige står ut. Ja, det är riktigt att Sverige står ut. Sverige är till exempel det land där inkomstskillnaderna har ökat snabbast inom OECD de senaste decennierna. Det är en annan bild än den som finansministern ger. Men kärnfrågan är fortfarande kvar. Kan vi höra en rimlig argumentation från högern, från finansministern, så att man förstår att det finns skillnader mellan välfärdstjänster och andra typer av varor och tjänster som erbjuds på en marknad? Det är en annorlunda karaktär. Det är olika risker och problem förknippade med det som han kallar för valfrihet, som de facto blir kvalitetsförsämringar för brukarna eller, som har varit vanligare hittills, för personalen.

Är det, när personalen pressas för att det fattas pengar som i stället har gått till skattesänkningar till de rika, någonting som är värt att kommentera, diskutera, kritisera och reflektera över från regeringens sida? Det svar vi har fått höra i dag från finansministern tyder inte på att det pågår någon sådan typ av tankeverksamhet inom regeringen, och det är trist.

Vi vet att det är färre anställda per brukare inom äldreomsorgen, till exempel, när den är riskkapitaldriven. Är det ett problem eller inte? Det vill inte finansministern gå in på trots att det explicit frågas av Ulla Andersson. Det är det jag får med mig av debatten i dag.

Anf. 50 JENS HOLM (V):

Herr talman! Till Anders Borg: Min son går på föräldrakooperativ, och min dotter går i kommunal skola. Jag har inget problem med det, tvärtom. Vi trivs bra med det. Men den här frågan handlar inte om huruvida vi ska ha föräldrakooperativ som kompletterar den kommunala verksamheten, utan frågan handlar om ifall vi ska ha företag som ska kunna gå in och plocka ut vinster och sedan inte återinvestera vinsterna.

Den här frågan handlar om ifall man ska kunna ha som hela sin affärsidé att göra kortsiktiga vinster. Man blåser upp värdet på ett företag genom att ta stora lån. Sedan säljer man det snabbt vidare. Det är ett kortsiktigt ägande. Kort och gott: Frågan handlar om huruvida vi ska ha riskkapitalister inom välfärden. Det, Anders Borg, skulle jag vilja att du svarar på.

Varför är det här viktigt? Jo, vi ser att nio av de tio största bolagen inom välfärden är riskkapitalister. Det är inte bara ett problem med de riskkapitalistiska bolagen i sig, utan det handlar också om att hela deras filosofi och hela deras anda sprider sig över hela välfärden. Kortsiktigheten påverkar även den kommunala och den landstingsdrivna verksamheten. Om vi har vissa aktörer som kan göra snabba vinster pressar de andra att agera likadant. Det tror jag faktiskt är ett av skälen till att vi ser hur Sverige rasar inom skolområdet i PISA-undersökningen.

Vad gör då regeringen? Självklart tillsätter man återigen en utredning. Och Anders Borg vill att våra kommuner noggrannare ska kontrollera de här bolagen. Det tycker jag är ett konkret exempel på att privatiseringen

och avregleringen av välfärden leder till en byråkratisering. Man måste bygga upp en kontrollapparat för att se till att det fungerar. Varför kan vi i alla fall inte låta kommunerna välja själva, Anders Borg? För det är väl så att Moderaterna vill att kommunerna ska tvingas att privatisera hemtjänsten genom LOV? Eller är det inte så? Svara gärna på det.

Prot. 2013/14:64
4 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 51 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag noterade nyss att finansministern talade i fyra minuter utan att en gång nämna bidrag. Det måste vara nära nog ett rekord.

Till er som råkar vara sjuka eller arbetslösa vill jag säga: Det är inte ert fel. Jag vill ha ett samhälle där vi tar ett gemensamt ansvar. I morgon kan jag eller någon annan vara sjuk eller arbetslös. Då är inte jag någon bidragstagare som snyltar. Jag är en del av ett samhälle och en gemenskap där vi visar solidaritet och ställer upp för varandra. Det handlar också den här debatten om, den om kommuner, om riskkapital och om hur välfärden ska organiseras.

Jag interPELLERADE fyra statsråd, däribland Borg, kring just denna frågeställning. Borg hade dess värre inte möjlighet att närvara. Alla interpellationer överläts till Peter Norman, statsrådet som brukar skälla på bankerna, men alla vet att han aldrig kommer att bitas.

Så är det också nu när det gäller riskkapitalbolagen. Den viktiga frågeställningen rullas iväg över valet. Ty egentligen har man ingenting emot att släppa in de här intressena i välfärdspolitiken, för de kommer att vara motorer i den omdaning som den moderatledda regeringen längtar efter.

Om ni inte gör det skulle jag vilja, här och nu, Anders Borg, att du säger: Vi kommer inte att acceptera blandfinansiering i välfärden. Om du gör det kommer din trovärdighet att öka en smula.

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Utgångspunkten för den här debatten är att man inte kan debattera välfärd utan att debattera tillväxt, reallöner och jobb. Allting hänger ihop. Det är så man bygger ett samhälle som hänger ihop.

Låt oss då ta den här diskussionen utifrån de utgångspunkter vi har. Välfärden ska vara skattefinansierad. Den ska vara lika för alla, och den ska vara av bra kvalitet. Det är regeringens utgångspunkter för hur vi ser välfärden i Sverige.

Vi tycker att det är bra att det finns inslag av valfrihet. Vi är alltså inte upprörda över att det är runt 75 eller 95 procent av verksamheterna som är offentliga. Det är bra att det är lite balans mellan personalkooperativ, föräldrakooperativ, aktiebolag, småföretag och andra aktörer på det här området. Det är inte ett problem. Det är inte heller ett resultat av vår politik. När Vänsterpartiet styrde Sverige hade vi också den här typen av företag. Då var det uppenbarligen en väl avvägd politik som hyllades i förstamajtalen också av Vänsterpartiet. Värdet av riskkapitalets roll för välfärden var på den tiden uppenbarligen helt oproblematiskt eftersom man inte gjorde någonting åt det. Detta väcker en del frågor om hur det ser ut med konsekvensen.

Låt oss prata lite om uthållighet. Jag måste säga att jag i grund och botten är både förvånad och glad över Vänsterpartiets nya hållning till kapitalismen. Att vi ska ha starka och uthålliga privata ägare som kan ta

ansvar för bolagen har jag alltid tyckt. Jag är glad åt att Jens Holm, Ulla Andersson och Ali Esbati nu ger uttryck för att problemet är de kortsiktiga riskkapitalbolagen, inte privat ägande och inte kapitalister som vill producera lastbilar, bygga ut telekommunikationsnät eller bedriva välfärd eller skolverksamhet – långsiktigt, uthålligt och brinnande – för att det ska vara världens bästa lastbilar eller världens bästa skola. Det är vi nu överens om.

Jag tycker inte att det är bra om Ericsson eller, för den delen, en friskola tas över av en kortsiktig riskkapitalist som bara vill suga ut pengar ur bolaget. Skälet till att Hennes & Mauritz och Ikea har blivit världsbolag är att det har funnits starka och långsiktiga ägare som har levt med bolagen i med- och motgångar. Det tycker jag är jättebra. Det är en del av en svensk modell som vi tappade på 70-talet när Socialdemokraterna, berusade av 68-vin, förde in löntagarfonder i debatten. Nu är vi tillbaka där vi ska vara, i ett folkhem där vi har starka ägare som också ska ta ansvar långsiktigt.

Ska vi ha en idé om långsiktiga och starka ägare när det gäller dem som driver välfärdsverksamhet? Ja, jag tycker att det är rätt självklart att vi som politiker har en skyldighet, rättighet och möjlighet att ställa större krav på dem som ska driva verksamheter med skattepengar. Det är rätt uppenbart att vi då kan lägga till olika typer av krav på kompetens eller uthållighet eller olika krav på att man har en finansiell styrka som gör att verksamheten kan bedrivas långsiktigt.

Problemet är att jag inte är riktigt övertygad om att det är där skon egentligen klämmer för Vänsterpartiet. Är man nöjd om vi får de långsiktiga, bra, uthålliga och stabila kapitalisterna, som vill satsa på välfärden? Är det inte egentligen så att Vänsterpartiet tycker att valfrihet är en störning? I enhetsmodellen ska det inte finnas något annat än kommunal och statlig verksamhet. Är det inte där skon klämmer på riktigt?

Anf. 53 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Det här är intressant. Vi har haft en finansminister som har varit här för att besvara en interpellation med frågor om han har analyserat effekterna av privatiseringarna i välfärden, effekterna på kvalitet och personaltäthet samt de höga vinstnivåerna. Han har inte ens berört frågorna under alla dessa minuter. Vi har dessutom en finansminister som inte verkar se skillnaden mellan att tillverka lastbilar och bedriva utbildningsverksamhet för barn och unga. Det gör mig rätt orolig.

Anders Borg pratar gärna om mångfald och valfrihet, men han döljer att nio av tio av de största bolagen i välfärden ägs av riskkapitalbolag. Det är inte så mycket mångfald utan snarare enfald.

I den privatiserade äldreomsorgen är ungefär 2 procent av alla aktörer någon form av kooperativ, ideella aktörer eller icke vinstdrivande aktörer. De andra 98 procenten är alltså vinstdrivande bolag, framför allt riskkapitalbolag. Jag kallar inte det mångfald. Det är snarare så att de mindre, ideella aktörerna som inte drivs av ett vinstintresse försvinner från välfärden eftersom de äts upp av de stora aktörerna.

Anders Borg har inte nämnt med ett ord de 9 miljarder som gjordes i privata vinster 2011 i den privatiserade välfärden. Han har inte nämnt med ett ord att den privatiserade äldreomsorgen har tre gånger så hög avkastning som bankerna har eller att utbildning och skola har dubbelt så

hög avkastning som bankerna har på eget insatt kapital. Jag tycker att det är djupt bekymmersamt.

Anders Borg, till skillnad från mig, lovordar vinstintresset i välfärden medan jag menar på att det leder bort från demokratiska beslut, insyn och en behovsstyrd välfärd. Vi får en välfärd som inte fördelas efter behov och inte blir lika. Vi har en finansminister som inte vill se konsekvenserna och ta ansvar för sina beslut. Det beklagar jag djupt.

Privatiseringar handlar enbart om ideologi och inget annat.

Anf. 54 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det centrala i diskussionen är att vi ska förbättra välfärden långsiktigt i Sverige. Det ska vi göra genom att vi har en konkurrenskraftig ekonomi där många människor jobbar, där vi bygger företag som har råd att betala sina skatter och driva produktion i Sverige. Då får vi in pengar till att bedriva en bra välfärd, så att alla barn som börjar på förskolan eller dagis upplever att det finns en bra verksamhet där de får lära sig att leka med både bokstäver och siffror, att man kommer till skolan och upplever att det finns lärare som orkar vara engagerade och brinna för just de elever som sitter i klassrummet, att man kommer till en vårdcentral och känner att man möter en bra verksamhet där man snabbt träffar en läkare eller sjuksköterska för att få hjälp när man är förkyld eller har ont. Vi ska ha en sjukvård i Sverige som är i världsklass, bättre än i de allra flesta andra länder när det gäller att säkra att man överlever en cancer eller klarar en långvarig sjukdom. Det är bra och viktigt.

Det handlar ytterst om att vi har resurser, att vi har tillväxt, produktion, arbete och kapital i Sverige som driver verksamheter. Det är sådant som engagerar människor. Vi ska ha en bra välfärd som är tillgänglig för alla.

Sedan har vi diskussionen om valfrihet eller inte. Jag tror att det är bra med valfrihet. Om vi ska klara långsiktig uthållighet i finansieringen av välfärden behövs konkurrens, nytänkande och nya former.

Är allt frid och fröjd med de system vi har? Jag kan naturligtvis se att det finns en del uppenbara brister i systemen. Det är därför vi ska säkra en högre grad av långsiktighet, ha bättre kontroll och stänga möjligheten till skatteplanering när vi ser hur bolag, precis som under S-regeringarna, använder räntesnurror för att undvika betalning. De sakerna ska vi korrigera, och då blir välfärden bättre. Det, herr talman, måste vara utgångspunkten för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Prot. 2013/14:64
4 februari

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellation 2013/14:231 om svensk mat i kommunerna

Anf. 55 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Matilda Ernkrans har frågat landsbygdsministern varför Miljöstyrningsrådet läggs ned och hur regeringen kan garantera att stöd för hållbar livsmedelsupphandling till kommuner och offentliga aktörer kan säkerställas i fortsättningen.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill inleda med att klarlägga att AB Svenska Miljöstyrningsrådets uppgifter vad gäller upphandlingsstöd och upphandlingskriterier inte ska läggas ned. Regeringens förslag, som redovisades i budgetpropositionen för 2014, är att de ska inordnas i Konkurrensverket som ett led i regeringens ambition att koncentrera, förbättra och förstärka upphandlingsstödet.

I flera utredningar och rapporter, bland annat av Upphandlingsstödsutredningen och Upphandlingsutredningen, har det framkommit att kunskaperna om effektiv offentlig upphandling hos upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer behöver förbättras. Det handlar dels om en utbredd osäkerhet om regelverkets tillämpning, dels om brister i genomförandet av upphandlingsprocessens samtliga delar.

Det statliga upphandlingsstödet har varit utspritt på flera myndigheter, bland annat Vinnova och Kammarkollegiet, och ett delägt statligt bolag, Miljöstyrningsrådet. En rimlig utgångspunkt är att den som har både juridiska och praktiska frågor kring en upphandling inte ska behöva vända sig till flera olika ställen för att få stöd. Både de tidigare nämnda utredningarna och utfallen i remitteringen av dessa understryker vikten av en minskad splittring och att stöd, information och vägledning om upphandlingsprocessens samtliga delar koncentreras och förbättras.

Regeringen har aviserat en förstärkning av Konkurrensverkets anslag med 35 miljoner kronor från och med 2015. Ett skäl till satsningen är att det är viktigt att höja kompetensen hos de upphandlande myndigheterna och enheterna om vilka krav som kan ställas och hur de kan följas upp.

Av Konkurrensverkets regleringsbrev för innevarande år framgår bland annat att verket ska arbeta med att målen för långsiktigt hållbar utveckling uppnås, och det omfattar givetvis även livsmedelsupphandlingar. Enligt regleringsbrevet ska Konkurrensverket även återrapportera till regeringen senast den 1 oktober 2014 hur verket arbetat med att inordna uppgifter om metodstöd och andra insatser inom områdena för hållbarhet, det vill säga för miljöhänsyn och sociala hänsyn.

Regeringen kommer att noga följa hur Konkurrensverket hanterar och utvecklar sitt nya uppdrag för att säkerställa att det stöd som i dag lämnas av Miljöstyrningsrådet tas om hand på ett bra sätt och att förutsättningarna ges för fortsatt vidareutveckling. Förändringarna kommer att innebära ändringar i Konkurrensverkets instruktion och regleringsbrev, och det är på detta sätt som regeringen kommer att säkerställa att de uppgifter som överförs från Miljöstyrningsrådet till Konkurrensverket kommer att utföras med samma höga kvalitet.

Anf. 56 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag menar att Sverige har något riktigt bra att bygga på. Det är bra matråvaror som produceras med god miljömässighet och gott djurskydd och medvetna konsumenter som intresserar sig alltmer för mat och matens kvalitet. Det borde borga för jobb inom svensk matproduktion och för mat som vi kan lita på. Jag vill ha just det: Mat som vi kan lita på och fler jobb.

Jag hävdar att ett gemensamt engagemang och rätt prioriteringar skulle kunna ge oss bättre mat inte minst till barnen i skolan, de äldre inom äldreomsorgen och varför inte patienterna på våra sjukhus. Det är en del av vår välfärd och våra jobb. Med offentlig upphandling, det vill säga den mat som kommuner och landsting köper in, kan vi göra skillnad. Vi kan stärka jobben och matproduktionen i Sverige.

Regeringen har med Matlandet Sverige utlovat 20 000 nya jobb. Det är en god ambition. Men i dag efter sju år kan vi konstatera att någonting har gått snett. I stället för 20 000 nya jobb har det blivit minus 15 000 helårsjobb. Det är 15 000 jobb som har försvunnit från jordbruket.

En granskning som Sveriges Television har genomfört visar statistik för hur kommuner och landsting upphandlar svensk mat. Av morötterna är 16 procent odlade i Sverige, 96 av 100 äpplen är importerade, och endast var fjärde kycklingfilé har svenskt ursprung.

Svensk mat kämpar för sin överlevnad. Arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer. Allt fler kommuner och landsting sliter med ekonomin och tvingas prioritera. Det gör att trots att de vill ge exempelvis bättre mat till barnen i skolan räcker inte pengarna eller kunskapen för att göra rätt.

I det läget väljer regeringen att lägga ned Miljöstyrningsrådet. Det är det begränsade men mycket uppskattade och avgörande stöd som finns för kommuner och landsting och andra offentliga aktörer för att ge handfasta råd, vägledning och riktlinjer för att upphandla livsmedel närodlat och ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart.

Med all respekt, minister Attefall: Du blir svaret skyldig. Varför lägger regeringen ned Miljöstyrningsrådet och dess verksamhet? Hur kommer det sig att ni i detta läge drar undan det enda stöd som har haft påvisbar effekt för kommuners och landstings hållbara livsmedelsupphandling? Varför inte vidareutveckla dess roll och uppgift?

På vilket sätt garanterar regeringen att stödet för just hållbar livsmedelsupphandling för offentliga aktörer, kommuner och landsting bibehålls och utvecklas? Du är fortfarande svaret skyldig, minister Attefall.

Anf. 57 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Man ska ha bilden klar för sig. Det pågår stora förändringar av offentlig upphandling. Vi har nya EU-direktiv som vi har förhandlat nere i Bryssel som skapar större möjligheter att beakta de små företagens organisation men också mer av sociala, miljömässiga och etiska hänsyn i upphandlingen med mer flexibla regelverk. De nya direktiven ska implementeras i svensk lagstiftning.

Vi har sett att vi behöver höja kompetensen och kunskapen hos de upphandlande aktörerna. Det gäller kommuner, landsting och också statliga myndigheter. Då måste vi förstärka upphandlingsstödet. Vi har också sett en tendens till att vi har fått ett mer spretigt upphandlingsstöd än vi

har haft tidigare. Vi har haft verksamheter vid Kammarkollegiet, Vin-
nova och Konkurrensverket. Vi har haft Miljöstylningsrådet, och dessu-
tom har ett antal andra aktörer gett råd och vägledning på olika sätt. Re-
geringen säger: Vi måste samla ihop detta. Vi måste ha en tydlighet,
förstärka upphandlingsstödet och göra det bättre.

Det är inte för mycket kompetens och för mycket stöd som vi har haft
problem med utan tvärtom. Regeringen säger att det är klokt att samla
ihop stödet. Det verkar råda fullständig enighet om att vi behöver samla
ihop det hela, möjligtvis med undantag av Socialdemokraterna, att döma
av det senaste inlägget.

Vi har valt att lägga detta på en befintlig myndighet där det finns en
ram, en kompetens och en struktur så att man slipper bygga upp detta
igen från grunden. Då har Konkurrensverket ansetts vara det lämpligaste,
och vi skickar med mer pengar för att bygga vidare och förstärka. Vi ska
göra någonting bättre av upphandlingsstödet än det vi har i dag.

Jag tror att de flesta aktörer inser att det är klokt. Sedan kan man dis-
kutera hur man ska organisera detta och om man ska ha en ny separat
myndighet. Vi har diskuterat det alternativet. Men vi har bedömt att det
är bättre att bygga på en befintlig struktur för att undvika de overhead-
kostnader som skapas på en relativt liten myndighet, och vi kan komma i
gång snabbare i stället för att ha en lång process att bygga upp en ny
myndighet.

Jag tolkar Matilda Ernkrans inlägg som att hon anser att vi ska ha ett
spretigt upphandlingsstöd på olika aktörer i framtiden. Vi ska alltså inte
göra denna kraftsamling på att förstärka det hela, utan allt är bra som det
är.

Sedan påstår Matilda Ernkrans att det finns en rad olika brister. Ja-
visst – det är dem vi ska jobba med. Men jag tror också att man ska ha
klart för sig att det finns ett antal grundläggande principer i upphand-
lingslagstiftningen som är på EU-nivå och som man måste ha med sig, så
man ska inte dra för stora växlar. Det måste vara likabehandling, öppen-
het och transparens och proportionalitet i upphandlingen. Det innebär att
man inte per definition kan ställa krav på att maten ska vara från ett visst
land. Det måste vara kvalitetskriterierna som man ställer krav på, så att
man får bra kvalitet.

För en helsingborgare som säger att man ska ha närodlat kanske det
blir dansk mat i stället för norrländsk mat, mat från Svealand eller något
liknande. Det är sådana faktorer som man ska ha med i bilden när man
talar om svensk mat. Det är kvaliteten vi måste gå efter, och sedan måste
svenska bönder ha så goda villkor och själva producera så pass bra att de
kan konkurrera.

Vi vet att det finns brister när det gäller kvalitetskraven i sättet att
lägga upp upphandlingen, och vi ska bli bättre på att stödja dem som vill
ställa kvalitetskrav. Det ska göras på ett korrekt sätt så att man får fram
den produkt som man vill ha till exempel till sina skolbarn.

Jag ställer frågan: Vad är Socialdemokraternas alternativ? Jag mötte
Jennie Nilsson, näringspolitisk talesman, i en debatt nyligen, och det var
ett något annorlunda besked som jag fick av henne. Vad tycker Social-
demokraterna? Regeringens politik är tydlig. Men var står Socialdemo-
kraterna? Det kan vara intressant att veta det också.

Anf. 58 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det är just regeringens bedömningar och beslut som vi debatterar här.

Många vittnar om hur Miljöstyrningsrådets arbete för en hållbar livsmedelsupphandling är handgripligt och viktigt för den hållbara upphandling som ändå har kunnat göras. Det kan handla om konkreta muntliga tips om hur man ska formulera en upphandling för att få precis det man vill ha. Det handlar om omfattande e-postkorrespondens med mera. I Miljödepartementets konsekvensbeskrivning framgår klart och tydligt att en myndighet, som ju Konkurrensverket är, inte kan ge enskilda konkreta råd på det sätt som Miljöstyrningsrådet hittills har gjort.

Ansvarig minister! Finns det inte en poäng med att vi har ett system där någon ger råd och någon annan sedan utövar tillsyn? Ytterst blir det domstolarna som prövar om råden håller. Ponera, ministern, att Konkurrensverket ger en kommun råd om en formulering i en upphandling och detta sedan blir överklagat och rivs upp av en domstol. Då får vi en märklig situation.

Miljödepartementets egen konsekvensanalys visar att råden från myndigheten måste notifieras i EU, alltså godkännas av 27 länder. När till exempel Sala kommun ringer till Konkurrensverket om en fråga får de vänta på svar från handläggaren, som har skickat ut frågan på notifiering till EU. Är det så?

Både ministern och jag vet att det inte kommer att bli så. Handläggaren kommer inte att ge något konkret råd, utan i stället citera lagen och berätta hur domstolar har dömt. Det blir stor skillnad mot i dag, när Miljöstyrningsrådet ger kommunen förslag på konkreta formuleringar som faktiskt fungerar.

Detta kommer att leda till mer importerad mat i skolan och på äldreboenden och mer mat som har besprutats med gifter som vi inte tillåter i EU. Det kommer att leda till fortsatt hög arbetslöshet i Sverige och sämre med jobb inom svensk matproduktion.

Jag minns plötsligt regeringens stolta paroller i det ni kallar Matlandet Sverige. Här finns rikt illustrerade broschyrer och tal på galor och tillställningar som hålls i projektets namn. Här finns stora ord om hur svensk mat ska ligga på allt fler tallrikar, så också i kommunerna. Men verkligheten talar ett helt annat språk. I och med regeringens beslut att lägga ned Miljöstyrningsrådet och inlemma det i Konkurrensverket utan att kunna garantera någon effektiv fortsättning för en hållbar livsmedelsupphandling blir allt luft. Det blir en uppblåst ballong som spricker, och en av dem som effektivt pyser ballongen är statsrådet Stefan Attefall.

Med all respekt, minister Attefall – du är svaret skyldig. Varför sänker denna regering den hållbara livsmedelsupphandlingen?

Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Först och främst tycker jag att interpellationen bör riktas till landsbygdsministern och handla om Matlandet Sverige om det är det man vill diskutera. Matlandet har samma principer som näringspolitiken i stort; det handlar om att skapa goda förutsättningar för svensk konkurrenskraft och att utveckla svenska produkter som ska klara sig på en konkurrensutsatt marknad. Det gäller självfallet både om vi talar om bilar och om vi talar om mat – vi ska förstärka vår konkurrenskraft. Det hand-

*Svar på
interpellationer*

lar då om ekonomi och även om produktutveckling av olika saker. Det är detta som Matlandet Sverige handlar mycket om – att skapa just denna goda miljö.

EU:s regler för notifiering gäller oavsett om det är miljöstyrningsråd eller myndigheter. Det finns ingen skillnad i regelverken där; jag vill bara klargöra detta. Miljöstyrningsrådet har fungerat väl – javisst. Men det har också Kammarkollegiets upphandlingsstöd gjort. Det är inte några dåliga verksamheter vi talar om.

Nu handlar det om att vi kommer i en ny fas där vi får större möjligheter att ge vägledning och stöd när det gäller att ta just miljömässiga, sociala och etiska hänsyn. Vi ser ett behov av att höja kompetensen hos de upphandlande aktörerna. Då förstärker vi upphandlingsstödet och samlar ihop det för att få en tydlighet. Vi gör någonting bättre av det befintliga. Det är detta det handlar om. Det handlar om att gå från ett läge där verksamheter är bra för sig på lite olika ställen till att få en kraftsamling och även en förstärkning med mer resurser. Vi kan använda befintliga resurser bättre och låta det som nu har legat på olika myndigheter korsbefrukta varandra på ett bra sätt.

Man måste ha klart för sig att en myndighet självfallet inte kan och bör hålla på med egen konsultverksamhet i enskilda fall. Det är rimligt att det är så. Det ska andra aktörer göra. Det har kanske funnits lite olika diskussioner inom Miljöstyrningsrådet om exakt vilken roll de ska spela i det avseendet. Jag tycker att man måste ha klart för sig att en myndighet har en myndighetsroll. Den ska se till att det sprids god information om vad olika rättsinstanser har sagt. Den ska också ge ut goda vägledningar och gott underlag för aktörerna för att de sedan ska kunna utforma sina upphandlingar på ett bra och rimligt sätt.

Man ska se det hela i ljuset av de olika saker som nu sker där vi utreder hur vi ska implementera nya EU-direktiv i svensk lagstiftning, ser över livsmedelsdirektivets tillämpning på svensk lagstiftning och ser över hur vi hanterar överklagandeärenden och liknande saker. Vi samlar nu ihop det hela och förstärker upphandlingsstödet, och vi kommer att komma till riksdagen med en del mindre förslag i vår om upphandlingsstöd.

Allt detta gör vi för att skapa ett bättre, starkare och mer användbart upphandlingsstöd och en bättre fungerande offentlig upphandling bland annat för att stödja kommuner som vill köpa mat med god kvalitet till sina barn i skolor och förskolor och till äldreboenden.

Anf. 60 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det blir alltmer uppenbart att det alltid är och förblir viktigare för regeringen med ytterligare ogenomtänkta och ineffektiva skattesänkningar eller andra förändringar än att satsa på riktigt bra mat. Jag menar att det är en felprioritering. Det går att vända utvecklingen. Det är dags att vända en politik som lägger uppgiften att lösa otaliga problem i varje enskilds knä – person eller kommun – till en politik där vi antar gemensamma utmaningar tillsammans.

Vi socialdemokrater har lanserat fem initiativ för mat som du kan lita på och för fler jobb. Vi vill ha en långsiktig livsmedelsstrategi som ska stärka konkurrenskraften för svensk mat och jobb. Vi vill ha en nysatsning på svensk mat – ett bolag som gemensamt ägs av staten, branschen

och intresseorganisationer i samverkan. Det ska vara byggt på våra mer-
värden om god miljömässighet och gott djurskydd. Vi vill stärka konsu-
menters rätt med tydliga innehållsförteckningar och märkningar. Vi vill
vidareutveckla Miljöstyrningsrådet och en aktiv, genomtänkt offentlig
upphandling. Vi vill minska gifterna i maten, och vi gör det genom att
stödja ekologisk produktion med 371 miljoner kronor. Vi vill lyfta fram
de goda exemplen, som Guldhedsskolan i Göteborg som lagar 85 procent
av maten från grunden och har 50 procent ekologiskt. Eller varför inte
mitt hemlän, Örebro läns landsting, som har högst andel ekologiskt, över
36 procent, och nu siktar på 45 procent?

Det är dags att ta klivet till mat som du kan lita på – gärna ekologisk
och gärna svensk. På så sätt får vi fler jobb och bättre mat.

Anf. 61 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Visst märks det att Matilda Ernkrans har varit på parti-
ombudsmannautbildning alldeles nyss! När vi går fram med mer pengar
till upphandlingsstöd får hon det till att vi ändå hellre sänker skatten.
Retoriken från valrörelsen måste in till och med i en diskussion om of-
fentlig upphandling. Vi förstärker upphandlingsstödet och ger mer
pengar, mer skattepengar, och det får hon till att vi hellre sänker skatten.
Argumentationen är barock, tycker jag.

Vi gör någonting för att förstärka upphandlingsstödet just för att det
landsting eller den kommun som vill ha exempelvis ekologisk mat ska
kunna få hjälp och vägledning när det gäller hur man gör det på ett rätts-
säkert och korrekt sätt så att det följer lagstiftningen och EU-direktiv. Vi
har ett gemensamt regelverk på Europainivå, och då måste vi hjälpa till så
att man kan använda det regelverket på bästa möjliga sätt så att man
utifrån lokala beslut och prioriteringar kan göra det som är bra för med-
borgarna och passar den verksamhet som man ska bedriva.

Jag tror att oron för att det när man förstärker och koncentrerar ett
upphandlingsstöd inte ska bli minst lika bra är överdriven. Tvärtom
kanske det blir bättre. Jag tror att vi kan se fram emot den här utveck-
lingen. Sedan får vi följa den. Regeringen kommer självklart att följa att
Konkurrensverket gör det som de ska göra, och så får vi se hur det utfall-
ler och följa upp, förstärka och förbättra ytterligare om det skulle finnas
sådana behov. Men allt tyder i dag på att man kommer att skapa en bra,
fungerande verksamhet, och jag tror att Matilda Ernkrans kan vara lugn
och trygg i att det här kommer att bli bättre än det tidigare arbetet. Det
innebär inte att det kommer att bli perfekt från dag ett, men jag tror att
om vi återkommer till en interpellationsdebatt om detta om något år
kommer vi att se att vi har flyttat fram positionerna betydligt tack vare
bland annat den här åtgärden som regeringen vidtar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 62 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade åhörare! Ärade ledamöter! Carina Ohlsson har frågat mig vad jag avser att göra för att vi tryggt ska kunna köpa kläder och leksaker till barn med vetskapen om att de inte innehåller giftiga kemikalier.

Jag måste säga, herr talman, att Carina Ohlsson tar upp en mycket viktig och angelägen fråga om gifter i varor. Att skydda människor och miljö från farliga kemikalier är en av regeringens prioriteringar. Regeringen anser att kraftfulla åtgärder behövs för att minska den direkta exponeringen och också den diffusa spridningen av hälsofarliga ämnen från varor. Vi kommer i dag i kontakt med fler kemikalier än tidigare genom mängden av leksaker, kläder, elektronik, hygienprodukter och andra varor. Även om läckaget av ett farligt ämne från varje enskild vara kan förefalla litet innebär de stora volymerna att människors exponering i vardagen och det totala läckaget till miljön blir betydande.

Som en del i arbetet med en giftfri miljö och den strategi som regeringen har arbetat Kemikalieinspektionen på regeringens uppdrag med en handlingsplan för en giftfri vardag under 2011–2014. Regeringen har ytterligare i budgetpropositionen för 2014 beslutat om ökade resurser och att den här satsningen ska fortsätta till 2020. Handlingsplanen har särskilt fokus på att skydda våra barn och ungdomar från kemikalierisker i vår vardag.

Kemikalieinspektionens uppdrag omfattar ett antal prioriterade områden, bland annat att etablera branschdialoger för att främja företagens arbete med produktval för att undvika farliga ämnen. Branschdialogerna omfattar i dag textilier, leksaker samt kosmetiska produkter och hygienprodukter. Branschdialogen för textilier har bekräftat att vi har branschens stöd för reglering av farliga ämnen på EU-nivå och har också gett till resultat att man inhemskt fasar ut ett antal ämnen i Sverige.

Regeringen beslutade i slutet av november förra året om en kemikalieproposition, proposition 2013/14:39 med titeln *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken*. Med propositionen lägger vi fast färdriktningen för en ny kemikaliepolitik de kommande åren och de insatser som krävs för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Takten i utfasningen av särskilt farliga ämnen måste öka, och vi behöver effektivisera arbetet och arbeta med grupper av ämnen. Det är någonting som är ganska ovanligt än så länge.

Lagstiftning är förstås ett viktigt verktyg, och som ni väl känner till finns det i dag sektorsspecifika kemikaliekraav för leksaker på EU-nivå, men textilområdet saknar detta, vilket jag tycker är en brist. Jag kommer att fortsatt verka för att det tas fram gemensam lagstiftning för textilier på EU-nivå. Jag har redan påbörjat detta arbete och har i kontakter med Europeiska kommissionen påtalat vikten av detta och också skickat brev till kommissionen för att formellt uppmana dem att ta initiativ till EU-gemensamma regler för farliga ämnen i textil.

Som komplement till lagstiftning och frivilliga initiativ är det viktigt att även utreda möjligheterna till andra styrmedel, till exempel skatter. Regeringen beslutade därför före jul att utreda behovet av nya ekono-

miska styrmedel på kemikalieområdet för att minska förekomsten av, eller risken för, exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från olika varugrupper, till exempel kläder och hemelektronik. En särskild utredare har utsetts.

Carina Ohlsson har även ställt frågan vem som bär ansvaret för att dessa varor finns på marknaden. Naturligtvis är det de som säljer och placerar produkter på marknaden, företagen, som har ett övergripande ansvar för att ämnen används på rätt sätt. Det finns reglerat i EU:s kemikalieförordning, Reach. Utöver Reach finns en särskild lagstiftning för leksaker som ställer särskilda kemikaliekraV på just leksaker. Huvudregeln är att leksaker inte får innehålla ämnen som är cancerframkallande, reproduktionsstörande eller som förstör arvsmassan. Även vissa allergiframkallande ämnen är förbjudna.

Regeringen har i kemikaliepropositionen som jag nyss nämnde uttryckt att användningen av allergiframkallande ämnen och också gruppen hormonstörande ämnen i leksaker bör regleras på ett liknande sätt, det vill säga att dessa ämnen som huvudregel inte bör användas i leksaker.

Det finns mycket att göra på kemikalieområdet. Det finns många styrmedel, alltifrån lagstiftning på global och europeisk och till och med nordisk eller svensk nivå till branschdialoger och information. Jag kan försäkra Carina Ohlsson att regeringen arbetar för en ambitiös kemikaliepolitik för en giftfri vardag. Jag är mycket glad att vi har kunnat presentera en ny plattform för en sådan kemikaliepolitik för riksdagen och ser fram emot riksdagens beslut i en nära framtid.

Anf. 63 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, men jag är inte helt nöjd. Ministern hade kanske inte förväntat sig det heller. Det vet jag inte, men det får jag kanske höra här.

Jag läste pressmeddelandet och debattartikeln som publicerades i samband med, tror jag att det var, propositionen med titeln *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken*. Det var den 2 december, om jag inte har fel. Man kunde läsa i ingressen, och det går att hitta på regeringens hemsida, att vi konsumenter ska vara trygga med att de produkter vi köper inte är skadliga för oss eller vår miljö. Det är väl en vision, förstår jag. Ungefär samtidigt som det här skrevs gick jag ut och tittade efter julklappar till mina barnbarn som är ett halvt år och fem år gamla. Det står inte ”Giftig” eller ”Utan gifter” på nallebjörnarna, och det går alltså inte att utläsa vilka leksaker som innehåller olika kemikalier, exempelvis till och med bly som ska fasas ut och definitivt inte finnas i leksaker. Jag tycker ändå att jag är rätt bra på sådant här, eftersom jag har jobbat som kemilärare i många år, men det går inte ens att som allmänbildad person och till och med utbildad kemist läsa sig till var gifterna finns. Då stämmer det inte alls att vi ska känna oss trygga med det köper.

Jag är helt övertygad om att ministern tänker på samma sätt som jag när det handlar om just varor eller produkter som barn använder. Barnen ska vara ännu mer skyddade än vi vuxna. De är den uppväxande generationen, och vi vet att svårnedbrytbara ämnen som samlas i en barnkropp blir fler och fler och kommer att finnas kvar. Man kan inte säga till små barn, som barnbarnet på sex månader, att de absolut inte får stoppa en

viss sak i munnen eftersom det kan vara hormonstörande ämnen i den. Det lilla barnet gör det i alla fall.

Det finns mycket övrigt att önska när det gäller både hur vi tillämpar den lagstiftning vi har, som är EU-lagstiftning, och på hemmaplan. Det står till och med att man strider om var ansvaret ligger och att det måste utredas. Det är ytterligare en sak som försvårar utfasningen av de här ämnena.

Som om inte detta vore nog har Greenpeace också gjort undersökningar, men inte på leksaker utan på barnkläder och skor. Det visade sig att hos i stort sett alla kedjor som tillverkar och säljer barnkläder kunde man hitta gifter.

Vi behöver gå före från svenskt håll. Vi har hört att man tar initiativ från svenskt håll och att man ska föra upp frågan på EU-nivå. Men jag tycker att man behöver hitta ännu fler sätt så att vi till nästa jul, och inte bara till jul utan över huvud taget när vi ska köpa varor som barn använder, ska kunna känna oss trygga – precis som ministern skriver i debattartikeln.

Jag skulle vilja ha ett lite mer utförligt svar om hur regeringen nu på direkten tar initiativ för att fasa ut dessa varor helt.

Anf. 64 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tror att Carina Ohlsson och jag har väldigt lika utgångspunkter i diskussionen. Vi tycker att det är viktigt att de produkter som finns nära barn, egentligen alla produkter, ska vara giftfria. Men det är prioriterat att börja med att se till att produkter som finns nära barn är giftfria.

Det är inte alldeles lätt. Jag håller med om mycket av Carina Ohlssons problembeskrivning. Anledningen till att jag har engagerat mig i kemikaliefrågor i många år är att jag tycker att det här inte är tillräckligt. Jag är också glad över att vi har kunnat lägga en tuff plattform eller inriktningsproposition när det gäller kemikaliepolitiken som gör att våra kontrollmyndigheter kan gå vidare med de här frågorna, så att vi kan testa. De regler som vi har följs nämligen inte alltid, vilket Carina Ohlsson påpekar.

När det gäller importfrågan importeras varor i väldigt stor utsträckning från länder utanför EU. I takt med att vi får alltmer globala leveranskedjor blir kontrollen mycket svårare. Vi försöker nu göra EU:s lagstiftning tuffare men också jobba globalt inom FN-systemet med den stora internationella kemikaliestrategin, som kallas SAICM, för att driva på för att fler farliga ämnen ska regleras eller förbjudas och att internationella konventioner upprättar fullt fungerande efterlevnadsmekanismer. Det har vi inte i dag. Däremot har vi svenska regler, vi har europeiska regler och vi har också miljöbalkens regler som kan användas i det här fallet.

Förutom att jobba med lagstiftning på de olika politiska nivåer som finns försöker vi också se till att vi har analyser och forskningsrapporter som gör att vi kan gå fram i tillräckligt stor utsträckning inom EU och få erkänt det vi vill göra där. Det ställer mycket höga krav på förberedelsearbetet. Samtidigt försöker vi se till att Kemikalieinspektionen får kraftigt utökade medel för att just kunna testa och kontrollera olika produkt-

grupper och ha en branschdialog med till exempel leksaksbranschen eller textilbranschen – om man tänker på barnkläder.

Kemikalieinspektionen har under 2012 och 2013 besökt och kontrollerat 44 företag som tillverkar, importerar och säljer leksaker. De har testat 211 leksaker, och av de 211 var det 53 som innehöll farliga ämnen i förbjudna halter. Det var ftalater, mjukgörare i mjuk plast och bly i elektriska leksaker till exempel. Dessutom hittade man kortkedjiga klorparaffiner, bromerade flamskyddsmedel, kadmium, bly och azofärgämnen i olika delar.

De företag som sätter produkter med farligt innehåll på marknaden gör det i strid med miljöbalken. Det är mycket allvarligt. Jag tycker själv, både som centerpartist och som miljöminister, att vi behöver skärpa våra regler när det gäller miljöbrott. Det här är ett sådant område som man snabbt tänker på i det sammanhanget.

Företagen riskerar också sitt varumärke genom att förekomma i rapporter från Kemikalieinspektionen där konsumenter lätt kan gå in och hitta fakta på nätet.

Jag vill också säga att det finns en informationsplikt enligt Reach. Den är lång och omständlig, men man kan även kräva att få svar om innehåll från försäljaren eller distributören.

Anf. 65 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Precis som ministern läste upp innehöll 25 procent av leksakerna högre halter än vad som var tillåtet. Det som förvånar är att man efter det behöver utreda vem som bär ansvaret. Om man inte ens har det klart för sig kan man inte plocka bort leksakerna, utan de fortsätter att säljas även efter att man har påvisat att 25 procent av leksakerna i våra svenska butiker innehåller gifter.

Bly är direkt giftigt och påverkar hjärnan. Vi har cancerframkallande ämnen i 25 procent av våra leksaker. Det beräknas att vi före jul handlar leksaker för ungefär 1 miljard kronor, och då har vi alltså köpt giftiga leksaker som barn just nu sitter och leker med för 250 miljoner. Samtidigt utreds vem som bär ansvaret. Det kan inte vara det enskilda barnet och inte ens farmor som har köpt leksakerna eftersom det inte finns någon möjlighet att veta det.

Ingressen som handlar om att vi kan känna oss trygga med de produkter vi köper behöver nog ändras. Det kan vi inte göra. Det kan vara en vision, men man känner sig inte alls trygg.

Leksaksdirektivet kunde börja tillämpas 2011 men fullt ut den 20 juli förra året. Undantaget gäller om man har saker i lager, men jag kan inte tänka mig att alla 25 procent har funnits på lager. Med tanke på all julhandel tror jag att det är sådant som har kommit till affärerna även efter den 20 juli. Jag är mycket förvånad över att man inte har sett över vem som bär ansvaret för att ett regelverk tillämpas då det börjar gälla så att de leksaker som man nu ser är giftiga kan plockas bort på direkten.

När det gäller textilierna och barnkläderna är det bra att ministern beskriver att det handlar om såväl ideella krafter och företag som branschöverenskommelser. Det är en bra väg att gå, tillsammans med lagstiftning.

Man har tittat på olika företag, och märkesföretag, och då blir jag orolig för att det även kan brista när det gäller jämlikhetsdelen. Vissa kanske vill skydda sitt märke mer. I Greenpeaces test kan man se vilka som är

först med att se över detta. Det är företag som har jättemycket att förlora om de skulle få ett nedsvärta rykte, till exempel Burberry. Den typen av företag har dyra kläder och produkter beroende på att man lägger på mycket avans just för att det är ett känt företag. Då kan man se att det börjar smyga sig in ett jämlikhetsperspektiv också.

Jag tycker att ministern har goda ambitioner. Jag har följt Lena Eks arbete med Reach i EU-parlamentet. Men det behövs mer action. Det finns ett tryck även från oppositionen. Är det så att Lena Ek behöver ett tryck för att det ska hända någonting lovar vi att verkligen ställa upp. Gå från ambition till konkreta förslag, så att vi kan fasa ut de här gifterna!

Anf. 66 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tackar för de vänliga orden. Det man måste vara klar över är att vi har nytta av gemensam lagstiftning på de här områdena inom den inre marknaden, eftersom vi importerar väldigt mycket både leksaker och kläder. Man skulle önska att det vore snabbt gjort att få sådana här regler på plats. Det är det nu inte. Det krävs fleråriga tester och vetenskaplig dokumentation av en viss mängd. Det krävs också att man anmäler det här.

Det talas om action på det här området, och det är sådana plattformar kemikaliepropositionen innehåller. Det handlar om hur vi ska aktivera det svenska arbetet vad gäller vetenskaplig dokumentation, hur vi ska bli tydligare med att anmäla ämnen till kommissionen och hur vi ska arbeta ihop med andra länder för att få fart på processen, så att vi får europeiska regler som hjälper oss. Vi har också ett antal ämnen där vi nu testat hur vi kan gå före från svensk sida för att få på plats regler på ett sådant sätt att vi inte får protester från andra länder; om våra notifieringar inte godkänns får vi en backlash i stället, som vi har sett andra länder få när det gäller en del av de farliga ämnen som vi har diskuterat i dag.

Under tiden har vi strategin för en giftfri vardag, där vi arbetar med våra expertmyndigheter och där Kemikalieinspektionen får anslag. Kemikalieinspektionen har ett nytt arbetssätt. Det handlar mycket mer om inspektioner och kontroll än tidigare, och det ger resultat.

På textilsidan besökte Kemikalieinspektionen 30 företag under hösten 2013, och man kontrollerade varuprover från de företagen och tre företag till. Man hittade då inga förbjudna eller begränsade ämnen i analyserna, men man hittade ämnen som finns på kandidatförteckningen till Reach. Det innebär att behandlingen av dessa ämnen är i den fasen att man fyller på med vetenskaplig dokumentation och rapporter. De ämnena omfattas av informationsplikten i artikel 3 i Reachförordningen.

Kemikalieinspektionen lämnade in en anmälan om miljöbrott till åklagare mot de företag som sålde tyger innehållande kandidatämnen men inte hade kännedom om innehållet i tygerna och inte hade lämnat korrekt information till sina yrkesmässiga kunder. Det är ett exempel på hur vi kan samspeja mellan europeisk reglering, svensk reglering, svensk kontroll och svenska åtgärder. Extramedlen till Kemikalieinspektionen är därför väldigt viktiga.

Det är också så att verksamheten fortsätter. Branschdialogen är det sista komplementet. Det är klart att seriösa företag och seriösa kedjor blir väldigt bekymrade över att finnas med i den här diskussionen. Jag tror att

många har en ärlig vilja att förbättra sin produktion och se till att produkter som säljs till konsumenter är ofarliga, särskilt när det gäller barn.

I textilbranschen arbetar man med att ta fram en minimilista över önskade ämnen för att företag ska kunna ställa samma krav på sina leverantörer och därmed få ett större genomslag. På det sättet sprids det svenska förebyggande kemikaliearbetet för en giftfri vardag med särskilt fokus på barn, även till produktionsländer som Pakistan och Indien. Det är en utveckling som jag tror att vi allihop välkomnar.

Anf. 67 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Det finns lite olika delar i detta, eftersom jag har frågat om både barnkläder, som är textilier, och leksaker. För leksaker finns det ett särskilt direktiv som gäller. Då är ändå min fråga: Finns de leksaker som har testats och konstaterats innehålla gifter fortfarande i butikerna? Jag förstår det som att de inte är bortplockade, utan att man fortfarande utreder vem som bär ansvaret. Vi fortsätter alltså att köpa de här leksakerna.

Det var bra att ministern tog upp det här med tillsyn och inspektioner, vilket är oerhört viktigt. Har vi en lagstiftning måste vi också visa att den tillämpas och att vi har en tillsyn. Men den måste vara ”taggad” också; när man väl hittar något måste man veta vad man ska göra, så att det kan plockas bort. Det är det jag menar med action. När man hittar gifter som inte är tillåtna ska det vara möjligt att direkt plocka bort varan från butikerna och utkräva ansvar. Det är fortfarande något jag undrar över. Jag har inte kunnat hitta uppgifter om att man faktiskt har tagit bort varor.

Jag hoppas, ministern – så länge Lena Ek är minister – att branschdiskussionerna fortsätter, att man försöker fånga upp alla kedjor, både dem som säljer billigare kläder och dem som säljer dyrare kläder, att man ser vikten av att det är likvärdigt för alla barn och tar upp jämlikhetsperspektivet samt att man försöker hitta skarpa förslag gentemot dem som inte följer regelverk och överenskommelser.

Anf. 68 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag vill betona att seriösa försäljare av leksaker och kläder naturligtvis plockar bort produkter när de här larmen kommer och man inser att olika produkter innehåller förbjudna ämnen.

Vi försöker skärpa tillsynen, skärpa informationen och samtidigt skärpa reglerna. Vi jobbar alltså på olika områden parallellt. Det är alldeles självklart så att den grundbult som finns i miljöbalken, polluter pays principle, det vill säga att den som sätter en produkt på marknaden har ansvar för vad den innehåller och vilka skador den kan ge, även gäller för leksaker och textilier – och för den delen alla varor. Särskilt allvarligt är det naturligtvis när det gäller produkter som riktar sig till barn.

Den proposition som har lämnats till riksdagen och som jag hoppas att riksdagen mycket snart ska votera om ger oss en helt annan plattform och en helt annan möjlighet att jobba mycket tuffare med de här frågorna, precis som Carina Ohlsson efterlyser. Jag har jobbat med detta i många år. Den här propositionen är för mig ett bra steg framåt, men det innebär alls inte att vi är färdiga med frågan. Det krävs väldigt mycket arbete innan vi kan säga att vi verkligen har nått miljömålet om en giftfri vardag. I det arbetet hoppas jag att vi kan förena alla goda krafter.

Jag ska be att få tacka för en väldigt viktig interpellationsdebatt och en bra interpellation.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2013/14:243 om kemikalier i vårt dricksvatten

Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade åhörare och ärade ledamöter! Katarina Köhler har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra och skydda vårt dricksvatten från farliga ämnen. Frågan ställs med anledning av att vattenledningar inuti fastigheter renoveras med hjälp av så kallad relining, en metod där man trycker ut och härdar plast inuti gamla vattenledningsrör.

Regeringen gör under mandatperioden en särskild satsning på ökad kemikaliesäkerhet. Kemikalieinspektionen får en resursförstärkning om ytterligare 25 miljoner kronor per år för att i samarbete med andra myndigheter genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag med särskilt fokus på barn. Regeringen har nyligen föreslagit ytterligare satsningar för att intensifiera och vidareutveckla handlingsplanen.

I linje med den satsningen har regeringen gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att, tillsammans med Boverket och Livsmedelsverket, kartlägga i vilken utsträckning bisfenol A kan avges vid renovering av dricksvattenrör samt vid behov föreslå åtgärder för att minska exponeringen. Uppdraget redovisades i december 2013, alltså för bara några veckor sedan.

Enligt uppgift från Kemikalieinspektionen används inte längre bisfenol A i relining i Sverige. Företagen har frivilligt gått över till bisfenol A-fria alternativ.

För att säkra och skydda vårt dricksvatten tillsatte regeringen dessutom i juli 2013 en särskild utredare som ska gå igenom dricksvattenområdet, från råvatten till tappkran för allmänt dricksvatten. Syftet med utredningen är att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning i landet, på kort och på lång sikt, och i förekommande fall föreslå lämpliga åtgärder. Utredningen ska bland annat föreslå hur svenska myndigheters ansvar beträffande material i kontakt med dricksvatten bör fördelas.

Anf. 70 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Det är drygt ett och ett halvt år sedan vi första gången debatterade denna fråga, det vill säga relining av friskvattenrör, vattenledningar inne i fastigheter. Jag var glad efter den debatten. Jag blev glad över att ministern tog det på sådant allvar, och jag upplevde det verkligen som ärligt och uppriktigt när ministern sade att vi ska sätta ned foten i det här avseendet. Än gladare blev jag när jag någon månad senare hörde ministern på nyheterna på radion säga samma sak. Jag tror att ministern ordagrant sade: Nu tänker jag sätta ned foten när det gäller bisfenol A i vårt viktigaste livsmedel, det vill säga dricksvattnet.

Sedan har jag gått och väntat på att den där foten ska märkas och att vi verkligen ska få se att ministern sätter ned foten. Tyvärr har jag inte riktigt gjort det. Jag vet att det har, precis som ministern säger i svaret, tillsatts nya utredningar.

Som ministern sade för en stund sedan i debatten med Carina Ohlsson går det inte att säga att bisfenol A eller andra kemikalier bara i liten omfattning eller på ett litet område drabbar oss människor, för det finns kemikalier på alla områden i vårt samhälle. När det gäller livsmedel har vi det i förpackningar, i plaster som har bisfenol A i sig. Vi har det i en mängd olika material, både i nya och i gamla. Det är väldigt oroande att vi nu har det också i vårt dricksvatten, förutom i våra livsmedel, i och med att vi inte har lyckats stoppa metoden som heter relining.

Ministern säger att företagen har slutat att använda den. Jo, jag vet att branschen har sagt att man inte längre ska använda den, alltså branschorganisationen. Men ministern, jag och de flesta andra vet att det är fri rörlighet för varor och tjänster i EU, och vi vet att det finns företag som inte är med i branschorganisationer och som kanske inte har avgett ett sådant löfte. Jag läser med förvåning, kanske inte varje vecka men väldigt ofta, hur man i annonser fortfarande erbjuder relining för renovering av just vattenledningar inne i fastigheter.

Det är oerhört allvarligt att vi exponeras för olika gifter och nu i synnerhet bisfenol A i det livsmedel som är det absolut viktigaste. Jag är på riktigt oroad över vad som håller på att hända och över den kemikalieanvändning som vi, naturligtvis inte bara i Sverige utan i hela EU, drabbas av.

Vi vet vad bisfenol A kan ge för skador. Vi vet att det kopplas ihop med diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar hos vuxna. Till och med när det gäller adhd pratar man om samband mellan bisfenol A och skador hos människor. Inte minst vet vi att det är hormonstörande.

Anf. 71 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag delar verkligen den oro som Katarina Köhler har. Det handlar om relining, alltså plast inuti vattenledningsrör, tvåkomponentsepxi. Det är det som är bekymret. Det är i den metoden som bisfenol A används.

Kemikalieinspektionen tog vattenprover i 29 representativa lägenheter. Det är vatten som har stått i ledningarna som har högst värden. I färre än hälften av fallen hittades bisfenol A i dricksvattnet och i 19 fall i varmvattnet. Kemikalieinspektionen uppger att tvåkomponentsepximetoden inte används lägre, och vi ska titta vidare på det. Men branschen har valt att frivilligt fasa ut den metoden.

Frågan är: Vad har vi gjort sedan den förra diskussionen? Först och främst har de tre myndigheterna, Kemikalieinspektionen, Boverket och Livsmedelsverket, gemensamt på ett seriöst sätt gått igenom och tittat på olika vattenprover och gjort en rejäl undersökning för att se vad som har hänt och hur det ser ut. De rekommenderade strax före jul ett förbud mot användning av tvåkomponentsepxi vid renovering av tappvattenrör. Det förslaget bereder vi just nu inom Regeringskansliet på ett vanligt sätt.

Där har vi tagit ett steg framåt.

Vidare bereds det inom Regeringskansliet ett förslag om att tillsätta en särskild utredare för att kartlägga förekomsten av bisfenol A bredare,

inte bara här, och föreslå åtgärder för att minska vår exponering för bisfenol A. Det tror jag kommer att bli en viktig pusselbit i det här sammanhanget.

Samtidigt finns det en diskussion inom EU-systemet. Det är två myndigheter där som hanterar de här frågorna. Dels är det Europeiska kemikaliemyndigheten, som har påpekat att bisfenol A finns som misstänkt substans. Det finns ett antal vetenskapliga rapporter om det. Dels är det den europeiska matmyndigheten, Efsa, som inte ser saken riktigt på samma sätt. Men även där har det nu kommit ett förslag om en sänkning med en faktor 10 av gränsen för så kallat tolerabelt dagligt intag. Man tittar på möjlig generell exponering och sätter ett gränsvärde för det.

Efsa är den myndighet som det svenska Livsmedelsverket arbetar med. Det är Livsmedelsverket som egentligen ansvarar för dricksvattenfrågorna eftersom kallt dricksvatten räknas som ett livsmedel. Livsmedelsverket sorterar under Landsbyggsdepartementet, inte under Miljödepartementet. Icke desto mindre har de tre myndigheterna, Kemikalieinspektionen, Boverket och Livsmedelsverket, det riktade uppdraget vad gäller relining med tvåkomponentsepoxi, och vi är överens om att göra en bredare utredning.

Samtidigt har vi en dialog med EU-kommissionen. Jag har varit väldigt tydlig när jag har talat med generaldirektören Karl Falkenberg och miljökommissionären Potočnik med att den svenska linjen är försiktighetsprincipen.

Anf. 72 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Då vill jag fortsätta där miljöministern slutade. När vi pratar om gränsvärden pratar vi om tolererade nivåer. Vi känner till hur farligt ämnet är, men vi känner inte till när det faller ut, hur det faller ut och i vilka situationer det faller ut. Vi känner inte heller till den mängd som ämnet faller ut. Detta är också ett problem i andra länder, men vårt gränsvärde ligger på 60 mikrogram per liter. I Tyskland är gränsvärdet 30 mikrogram per liter. Varför vi har ett så mycket högre värde kan inte jag svara på. Jag hoppas att ministern kan lämna besked om det.

När Kemikalieinspektionen gjorde sina undersökningar i olika fastigheter var det precis som ministern sade, att man hittade spår av bisfenol i olika mängder, från 6 till 60 mikrogram. Men på ett ställe hittade man väldigt höga värden, 6 000 gånger högre än de lägsta värdena vid andra provtagningar. Detta är allvarligt. Det är sådant som finns i fastigheter i dag.

EU-parlamentet har antagit en resolution om att hormonstörande ämnen – och i synnerhet bisfenol A – ska betraktas som särskilt farliga och som så kallade tröskellösa ämnen. Det finns alltså ingen nedre gräns för vad som är en risk och därför borde förbjudas.

Det som miljöministern säger är viktigt, och naturligtvis tror jag på det. Men vi skulle kunna bli tuffare. Vi kan diskutera gränsvärden och titta på andra länder. Vi kan också ställa hårdare krav gentemot EU, men framför allt måste vi själva i en fråga som den här med de myndigheter som vi har kunna säga: Nej, det här medlet och den här kemikalien är för farliga. Vi ska inte ha det i produkter, och definitivt inte i vårt dricksvatten.

Ett förbud mot bisfenol A är jätteviktigt, och det måste vi våga stå för. Marknadens eller andra länders synpunkter får inte vara det som väger över. Vi måste se till det som är säkert och tryggt för oss som bor här.

Jag skulle inte vilja bo i en fastighet där man har använt relining, för vi vet vad det kan ha för effekter. Jag vill inte skrämman upp någon, men vi måste sätta ned foten på riktigt och göra någonting åt detta.

Anf. 73 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! I den tidigare interpellationsdebatten gick vi igenom vilken omständlig procedur det är att få en europeisk reglering på plats. Det vi möter är att det finns en opposition mot de vetenskapliga rapporter som jag, både som miljöminister och som centerpartist, tycker är tydliga när det gäller bisfenoler, och särskilt bisfenol A.

Men det finns också en motreaktion som inte tar detta på samma allvar och som också hävdar att bevisen inte räcker i det europeiska systemet.

Det är just därför som vi har lämnat de särskilda regeringssuppdragen, att man ska titta på detta och samla ihop det som finns. Vi vet också att det pågår så kallad konsoliderande forskning i USA på det här området. Vi samarbetar tätt med de andra europeiska länder som också är bekymrade för bisfenoler och bisfenol A.

Utöver uppdraget till Kemikalieinspektionen, Boverket och Livsmedelsverket om bisfenol A i dricksvatten har regeringen tillsatt en särskild utredare som ska gå igenom hela dricksvattenområdet för att samla ihop den kunskap som finns och sätta fokus på det så att det går att använda också i den europeiska lagstiftningsprocessen.

För några veckor sedan – alldeles före jul – fick vi ett förslag från de tre myndigheterna där de rekommenderar ett förbud mot tvåkomponentsepoxi i relining av vattenledningsrör. Vi bereder nu förslaget.

För att skynda på processen har vi i samband med den stora utredningen på dricksvattenområdet begärt ett delbetänkande om bland annat det som rör hur ansvaret för material i kontakt med dricksvatten ska fördelas. Redovisning av uppdraget ska ske i juli, alltså mindre än om ett halvår.

Med tanke på grundlagens regler om fullständigt beredningsunderlag försöker jag verkligen se till att förslaget kommer fram så fort som det går och att det också är anpassat så att det går att använda, inte bara i nationell utan också i europeisk lagstiftningsprocess.

Anf. 74 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag tycker att det är bra, och jag tror och hoppas att vi tillsammans ska kunna göra någonting väldigt bra politiskt i den här frågan.

Vi vet att det varje dag kommer till nya ämnen och nya kemikalier som gör underverk med förpackningar eller med mat som håller i flera månader. Men det finns också, som vi tidigare diskuterade, kemikalier i leksaker och textilier.

Därför är det jätteviktigt att politiken ligger i framkant, att vi kan säga att marknadens krafter inte kan vara så starka att vi till och med går med

på att bli förgiftade när vi ska använda kläder eller framför allt dricksvattnet. Så det är en jätteviktig fråga.

Jag förstår i och för sig att det inte är gjort i en handvändning, men jag hoppas verkligen att miljöministern kan få ordning på det här.

Innan jag slutar vill jag ta upp detta med utredningen som ska föreslå hur svenska myndigheters ansvar beträffande material i kontakt med dricksvatten ska fördelas. Ja, det är ju inte en minut för tidigt. Egentligen är det inte klokt att det inte har funnits ett tydligt ansvar när det gäller dricksvatten. Jag hoppas att förslaget kommer nu – på riktigt.

Anf. 75 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Tack, Katarina Köhler, för en väldigt viktig interpellation! Vi har en förändrad hanteringsordning för den svenska kemikaliepolitiken i och med att strategin för giftfri vardag infördes. Kemikalieinspektionen har fått utökade anslag. Genom kemikaliepropositionen har vi nu en helt annan kemikaliepolitik. Det kommer att innebära ett annat arbetssätt.

Detta är rejäl förändring i den svenska kemikaliepolitiken som många har väntat på. Jag är väldigt glad över att vi har kunnat se till att den kommer på plats. Den innebär att vi kan vara mycket tuffare när det gäller både regler i Sverige och vetenskaplig dokumentation. Vi kan också vara tuffare i diskussionen och debatten med EU-kommissionen. Där krävs det verkligen att man säger ifrån, att man tar initiativ och att man ligger på. Ingenting görs av sig självt i den europeiska kemikaliepolitiken.

Jag har varit oerhört tydlig med miljökommissionär Potočnik och med ansvarig högste tjänsteman Karl Falkenberg om att Sverige inte delar kommissionens uppfattning i det här sammanhanget. Vi har en annan åsikt. Vi anser att vi ska kunna införa nationella regler på detta område. Det här en strid som jag är beredd att ta.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2013/14:246 om EU:s klimat- och energimål till 2030

Anf. 76 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade åhörare, ärade ledamöter! Lise Nordin har frågat mig vad regeringen driver i frågan om ett klimat- och energiramverk för EU till 2030.

Herr talman! Sverige är ett föregångsland inom klimat- och energiområdet. På 40 år har vi halverat utsläppen av koldioxid och dubblat vår bnp. Det gör oss bäst i klassen vad gäller klimatarbetet såväl inom EU som globalt. Sverige är redan nu på god väg att nå klimatmålen till 2020, och vi är först inom EU att överträffa målet om förnybar energi till 2020 – ett mål som är det allra högsta bland alla EU:s medlemsländer.

EU behöver befästa sitt ledarskap och agera kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. I detta finns en uppenbar

koppling mellan EU:s egna klimatmål och förutsättningarna att visa ledarskap. För att visa ledarskap behöver klimatmål beslutas före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014.

Regeringen stöder de av kommissionen identifierade målsättningarna för ett klimat- och energiramverk för EU till år 2030 om att säkerställa ett konkurrenskraftigt, hållbart och säkert energisystem och EU:s mål att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till år 2050. EU behöver nu utarbeta och besluta om ett klimat- och energiramverk för 2030 så snart som möjligt. Detta är särskilt viktigt för att minska klimatteffekten, spara resurser och spara människors hälsa, men också för att ge europeiskt näringsliv och andra aktörer i samhället långsiktig vägledning.

Regeringen ställer sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål till 2030 som bidrar till att målet till 2050 kan uppfyllas på ett kostnadseffektivt sätt och i linje med vad som är en rimlig eller rättvis andel för EU för att hålla den globala uppvärmningen under två grader. En total ambitionsnivå om 40 procent reduktion till 2030 är för låg. Det har regeringen framfört till EU-kollegor och EU-kommissionen vid flera tillfällen, till kommissionen även i brevform i början av november förra året. Målet bör vara högre men samtidigt inkludera möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet. Att inkludera möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad, bidrar till positiva effekter för hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt. Sist men inte minst är detta oerhört efterfrågat av världens allra fattigaste länder.

Regeringen vill vidare se en utveckling där EU:s mål till 2020 kan höjas från 20 till 30 procent. Det vore ett mycket värdefullt bidrag inför klimatförhandlingarna, som under året bland annat kommer att handla om ökad ambition till år 2020.

Jag är själv en av initiativtagarna – vi var två, möjligen tre – till den samarbetsgrupp inom EU som kallas Green Growth Group. På ett år har denna grupp samlat 14 länder som enas i ambitionen om ett mer långtgående europeiskt klimatarbete. Ett huvudmål är att påverka förhandlingarna om ett klimat- och energiramverk så att det ligger i linje med tvågradersmålet.

Det är ett omfattande förslag som kommissionen har lagt, och vi kommer nu att analysera det i detalj. Förra gången EU lade ett sådant här paket tog det två år. Jag var med och förhandlade om det. Vi kommer att vara klara med regeringens ståndpunkt inför Europeiska rådet.

Anf. 77 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Kvällens debatt handlar om EU:s 2030-mål, där EU fram till 2020 har ett mål om 20 procent minskade klimatutsläpp, 20 procent förnybar energi och 20 procent energieffektivisering. Nu är det jätteviktiga arbetet framför oss att anta förlängda mål till 2030. De mål som vi landar i kommer att vara helt avgörande för de internationella klimatförhandlingarna, så detta är en av de viktiga pusselbitarna i framtidens klimat- och energipolitik.

Redan förra våren fick riksdagen behandla EU-kommissionens grönbok. Då fick alla medlemsländer möjlighet att tycka till om vad inriktningen skulle vara för de nya målen. Miljöpartiet, Socialdemokraterna

och Vänsterpartiet sade redan förra våren att vi vill se tre nya bindande, ambitiösa mål på dessa områden. Regeringen svarade att man vill avvakta. Avvakten fortsatte hela sommaren och hela hösten.

I november skickade, som Lena Ek sade, regeringen ett brev till EU-kommissionen med vad som skulle vara Sveriges ståndpunkt i detta arbete. I det brevet står det ingenting om vad den svenska regeringen vill se som mål. Det enda som går att utläsa är att den svenska regeringen ser fram emot EU-kommissionens förslag. Man gör inget inspel över huvud taget om innehållet i det pågående arbetet.

Värt att beakta är att många andra länder i EU har gjort tydliga inspel. Åtta länder skickade gemensamt ett brev till EU-kommissionen och sade att det behövs tydliga, bindande mål för förnybar energi och energieffektivisering. Sverige skrev inte under det brevet. Ett annat viktigt brev skickades från flera andra stora länder, bland annat Storbritannien, om att det behövs mer ambitiösa klimatmål än 40 procent. Inte heller det brevet skrev den svenska regeringen under.

Tiden gick, och den svenska regeringen har inte heller i denna kammarare gett besked om vad man anser att de nya målen bör innehålla. Men när EU-kommissionen lade fram sitt färdiga förslag, som alltså var ett resultat av medlemsländernas inspel, den 22 januari säger miljöminister Lena Ek: Vi hade velat ha ett högre mål.

Då var vi väldigt många som undrade: Jaså? När har Sverige gjort ett inspel till EU-kommissionen och begärt att få högre mål, något som vi är väldigt många som hade velat se? Men regeringen har valt att vara passiv i hela processen. Och nu säger Lena Ek: Vi hade velat ha ett högre mål.

Detta motsägs av EU-kommissionens ordförande Barroso och EU:s klimatkommissionär Hedegaard, som båda säger att inget land har gjort inspel om att man vill ha ett högre mål.

Herr talman! Det vi står inför är att detta inte kan stämma. Lena Ek säger till svenska medier att Sverige vill ha ett högre mål, men EU-kommissionens ordförande och klimatkommissionären säger att inget land har velat ha ett högre mål.

Min fråga till Lena Ek blir därför fortsatt: Har Sverige föreslagit ett högre mål än det som EU-kommissionen presenterade, nämligen 40 procent klimatreduktion inom EU? I så fall, vilken nivå föreslår den svenska regeringen?

Anf. 78 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att vi kan föra en diskussion om EU:s klimat- och energimål här i kammaren. Därför vill jag tacka Lise Nordin för att hon väcker frågan och ställer interpellationen till Lena Ek.

Diskussionen här i riksdagen är viktig, för EU:s klimat- och energimål är viktiga både för EU:s interna arbete och inte minst för det globala klimatarbetet. Ser man det historiskt är det när EU har intagit starka positioner på klimatområdet som de internationella klimatförhandlingarna rört sig framåt.

Läser man Lise Nordins interpellation ser man att det är mycket fokus på om Sverige har valt att underteckna ett visst brev som ska ha skickats till kommissionen. Jag tycker att frågan om EU:s klimat- och energimål är för viktig för att reduceras till en fråga om korrespondens och olika

brev som har skickats. Det är väl resultatet och vad som faktiskt åstadkoms som är det viktiga.

Men om vi ska prata brev vill jag understryka det som miljöministern sade i sitt svar: Sverige undertecknade före jul ett upprop om omedelbara kolsnåla åtgärder med 14 andra länder i den så kallade Green Growth Group. Den gruppen, inklusive Sverige, har redan ställt sig bakom kommissionens low-carbon roadmap, som indikerar att kostnadseffektiva, EU-interna utsläppsminskningar om 40–44 procent ska ske till 2030 och 60 procent reduktion fram till 2040.

Regeringens position är att målet bör inkludera internationella åtgärder och därför vara högre än 40 procent till 2030. Detta framfördes, som miljöministern sade, i ett brev till kommissionen i början av november förra året.

Då lyfter Lise Nordin i sin interpellation fram ett brev som Storbritannien tillsammans med ytterligare tre länder skickade till kommissionen där de krävde ett mål på minst 40 procent som någon form av föredöme.

Det intressanta är nu, som också konstateras när kommissionen lägger sitt förslag, att Storbritannien är ett av de länder som förbehållslöst slutit upp bakom kommissionens förslag. Men beskedet från den svenska regeringen och miljöministern, som vi har hört, är att målen bör sättas högre. Vem är det då som har högst ambitioner, Sverige, Storbritannien eller andra länder?

Anf. 79 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Sverige har vid upprepade tillfällen på olika nivåer och i olika sammanhang påpekat behovet av ett starkt ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030.

Sverige har även, som vi nyss hörde i Ola Johanssons inlägg, före jul undertecknat ett upprop om omedelbara kolsnåla åtgärder med 14 andra länder i den så kallade Green Growth Group som jag har varit med och startat. Den gruppen, inklusive Sverige, har redan ställt sig bakom kommissionens low-carbon roadmap, som indikerar kostnadseffektiva EU-interna utsläppsminskningar om 40–44 procent till 2030 och 60 procent till 2040.

Regeringens position är att målet bör inkludera internationella åtgärder och därför vara högre än 40 procent till 2030.

Det här är en av de milstolpar som har diskuterats i EU-systemet i flera år. Under 2011 presenterade kommissionen tre färdplaner till 2050 för klimatsektorn, för energiområdet och för transportsektorn. Den 27 mars 2013 presenterade kommissionen sin grönbok om ett klimat- och energiramverk till 2030 med utgångspunkt i färdplanerna, som också låg till grund för en offentlig konsultation.

Det här har regeringen vid upprepade tillfällen, publikt och i diskussioner med utskottet, tydligt stött. Vi skickade också ett enskilt brev i höstas där vi talade om att regeringen stöder färdplanen med de milstolparna som nu nämns.

Lise Nordin tror att hon har ett case, men det har hon alltså inte.

Anf. 80 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Miljöminister Lena Ek talar om många viktiga frågor i sitt anförande, men jag hör inte ett enda ord till svar på min fråga om när och var den svenska regeringen har framfört till EU-kommissionen det som påståtts av Lena Ek i medierna: att man vill ha ett högre mål.

Jag har framför mig det brev som regeringen skickade till EU-kommissionen i november. Där står inget konkret; det står bara att man ser fram emot kommissionens förslag.

Det tycks som om den svenska regeringen har varit helt passiv i EU:s pågående arbete. Det måste ju innebära att Lena Ek menar att EU-kommissionens ordförande Barroso och EU:s klimatkommissionär Heidegaard har fel när de säger att inget land har begärt högre mål.

Jag vill inte stå här och förvirra med siffror, herr talman, men jag tycker att det är ohederligt om en svensk miljöminister i svenska medier försöker ge sken av att den svenska regeringen är pådrivande i EU medan samtliga aktörer i EU som jobbar med frågan säger att det inte är sant. Det tycker jag är oroväckande. Klimatfrågan förtjänar mycket mer än så.

Miljöpartiet har gett ett konkret förslag på vad vi vill att de nya målen ska vara. Vi föreslår i stor enighet med miljörelsen i Europa att utsläppsminskningen av koldioxid måste vara minst 60 procent till 2030, att andelen förnybar energi bör vara 45 procent och att energieffektiviseringar bör göras motsvarande 40 procent.

Regeringen i Sverige har fortfarande inte gett något besked om vad den vill att de nya målen ska vara. Jag vet, Lena Ek, att det finns olika uppfattningar bland regeringspartierna. Så är det förstas i en regering. Men jag tycker att vi här i kammaren och svenska folket bör få veta vad de olika partierna tycker i den här frågan. Det börjar bli dags att de fyra allianspartierna kommer överens om vad den svenska ståndpunkten är. Den svenska ståndpunkten hittills har ju bara varit att man vill avvakta konsekvensanalyser.

Det har kommit två stycken konsekvensanalyser nyligen. Den ena är från Energimyndigheten, den ansvariga svenska myndigheten, som har tittat på behovet av nya mål. Energimyndigheten säger att Sverige bör ställa sig bakom tre bindande mål för klimatutsläpp, förnybar energi och energieffektivisering.

Även EU-kommissionen har nu släppt en konsekvensanalys av vad det skulle innebära om vi väljer olika mål. EU-kommissionens analys visar att om vi väljer tre ambitiösa mål innebär det många vinster. Det innebär stora vinster för klimatet – vi får en större klimatreduktion om vi antar tre bindande mål. Vi får minskade kostnader för att importera energi till EU och en stor ekonomisk vinst. EU-kommissionen säger att tre mål också skulle innebära att en halv miljon nya arbetstillfällen skulle skapas inom EU till 2030.

EU-kommissionens analys visar också att tre bindande mål skulle ge stora hälsovinster och färre förtida dödsfall. EU-kommissionens analys pekar väldigt tydligt på att såväl de sociala och de ekonomiska som de miljömässiga aspekterna vinner stort på att vi antar tre bindande mål.

Miljöpartiets besked är väldigt tydligt. Jag frågar igen: Vad är regeringens åsikt om förslaget att ha tre bindande mål för klimatutsläpp, andel förnybar energi och energieffektivisering?

Anf. 81 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Lena Ek har svarat Lise Nordin på vilket sätt Sverige har påverkat EU-kommissionens arbete.

Vad är det då Sverige driver i EU? Jo, vi stöder de av kommissionen identifierade målsättningarna för ett energi- och klimatnätverk för EU till 2030. De ska säkerställa att vi har ett hållbart, säkert och konkurrenskraftigt energisystem och att EU:s mål att minska växthusgaserna med 80–95 procent till 2050 uppfylls. Det stöder tvågradersmålet och våra förutsättningar att nå det på en global nivå.

Det är resultatet och inte pratet som räknas. Brevskrivande är egentligen totalt ointressant när man intar en stark förhandlingsposition baserad på de ställningstaganden man gjort i förväg.

Lena Ek har också meddelat att det är den totala ambitionsnivån. Reduktionen av klimatgaserna med 40 procent till 2030 är för låg för att åstadkomma detta. Det har vi skrivit; det meddelade vi EU-kommissionen i november.

Målet ska vara högre än 40 procent till 2020, men det ska samtidigt, vilket är viktigt att poängtera, inkludera möjligheter att göra utsläppsminskningar också i utlandet. Att inkludera detta bidrar till utvecklingen av en global utsläppsmarknad. Det bidrar till positiva effekter för hållbar utveckling. Inte minst skapar det förutsättningar för tekniköverföring och kapacitetsutbyggnad, och det är någonting som de fattiga länderna har bett oss särskilt om.

Vem annars om inte EU, om inte vi själva, ska bidra till detta? Den frågan kan man ställa till Lise Nordin.

Regeringen vill se en utveckling där EU:s mål för utsläppsminskningar dessutom gemensamt kan höjas från 20 procent till 30 procent till 2020.

Anf. 82 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Som jag nu har redogjort för två gånger har Sverige flera gånger framfört synpunkten om behovet av ett ambitiöst 2030-ramverk, bland annat tillsammans med de 14 länderna i Green Growth Group. Vi har lyft fram att vi vill se ett högre åtagande kring utsläppsminskningar som kommissionen med sina milstolpar tidigare har presenterat som en del av sin 2050-plan.

Herr talman! Sverige är ett föregångsland inom klimat- och energiområdet. Vi har en i det närmaste koldioxidfri elproduktion. De senaste 40 åren har Sverige gått från att vara ett av de mest fossilberoende länderna i hela OECD med hela 80 procent fossila bränslen i vår energikonsumtion till att i dag vara det land som har allra högst andel förnybar energi i hela EU.

Som regeringen strax före årsskiftet redovisade till EU-kommissionen visar aktuella siffror att vi i Sverige redan 2012 överträffade EU:s 2020-mål för förnybart. I dag är 51 procent av den energi som används i Sverige förnybar, och den omställningen har vi lyckats kombinera med god tillväxt.

Sedan 1990 har vi i Sverige minskat våra utsläpp av växthusgaser med 20 procent samtidigt som vår ekonomi har vuxit med nästan 60 procent.

Svar på
interpellationer

Regeringen har konstaterat att EU:s bindande mål för klimat, förnybart och energieffektivisering till 2020 har bidragit till den snabba utvecklingen av förnybar energi inom unionen.

Regeringen har också noterat EU-kommissionens analys att utvecklingen av förnybar energi riskerar att bromsas kraftigt efter 2020 om inga ytterligare klimat- eller energipolitiska styrmedel eller mål beslutas.

Regeringen anser att de långsiktiga klimatmålen måste vara tydligt styrande i det nya ramverket. Kommissionens meddelande innehåller trots detta förslag om två bindande mål – för växthusgasutsläpp och för förnybar energi. Regeringen analyserar nu kommissionens förslag i detalj, liksom de olika nationella ståndpunkter som finns inom EU och som visar sig vara oerhört varierande och divergerande när man börjar titta på dem mer i detalj.

Anf. 83 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! När hälften av den el och värme vi använder i Sverige fortfarande är fulenergi och leder till klimatutsläpp och efterlämnar radioaktivt avfall är jag och Miljöpartiet inte nöjda. Målet måste vara 100 procent förnybar energi, och Sverige har unika möjligheter.

Men Sverige har också en mycket viktig roll, inte bara för att sopa rent framför egen dörr utan också bidra i de EU-samtal som nu pågår. Genom att den svenska regeringen inte har gett några tydliga inspel till EU-kommissionen har vi i dag anslutit oss till samma hållning som länder som Polen, som vill bygga mer kolkraft.

Lena Ek har i denna interpellationsdebatt inte svarat på när regeringen skulle ha gjort dessa inspel. Vi folkvalda, svenska folket eller medierna har ingen möjlighet att granska Lena Eks påståenden om att Sverige skulle ha varit pådrivande om hon inte kan hänvisa till när detta har skett. Det har ju inte skett i några av de officiella kontakter som vi kan ta del av.

I och med att den svenska regeringen fortfarande inte har gett besked om vad man tycker om förslaget om att ha tre bindande mål för klimat, förnybart och energieffektivisering undrar man hur den svenska regeringen skulle ha kunnat påverka EU-processen när man själv inte har någon ståndpunkt. Det är inte annat än att jag undrar om det är Folkpartiets och Moderaternas vurmande för ny kärnkraft som är det som står i vägen i de interna förhandlingarna.

Hela konsekvensanalysen från EU-kommissionen tyder på stora vinster, nya jobb, stora miljövinster och hälsovinster med nya mål för förnybar energi och energieffektivisering. Jag kan inte se att det är något annat som står i vägen för regeringen än en ideologisk ståndpunkt att man vill ha kvar kärnkraft, som vi vet att två partier i regeringsställning kämpar för.

Jag vill också kommentera den fråga jag fick om att inkludera åtgärder utomlands. Självklart vill Miljöpartiet gärna se att Sverige och andra länder kan bidra även i länder utanför EU, men det kan inte tas som ursäkt för att inte göra vår läxa på hemmaplan. Det som behövs är både åtgärder inom EU och att vi hjälper till med åtgärder i andra länder.

Anf. 84 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag har nu vid tre tillfällen redovisat för Lise Nordin hur regeringen har stött tre dokument från kommissionen som har handlat om klimat och energi respektive transportsektorn. Jag har redovisat det mycket tydligt i miljö- och jordbruksutskottet. Det finns i protokollen från miljørådet. Dessutom har Lise Nordin enligt uppgift i förra inlägget själv läst det brev som vi skickade i slutet på hösten och som tydligt nämner stödet till kommissionens färdplan och de milstolpar som beskrivs däri. Om man förstår vad färdplanen och milstolparna innehåller och har läst det inser man att regeringen därmed deklarerar sina ambitioner väldigt tydligt, åtminstone för kommissionen.

Det som Lise Nordin däremot talar mindre om i det här sammanhanget är det som Miljöpartiet arbetar för. Man är nämligen emot internationella utsläppsrätter inom Clean Development Mechanism-systemet i FN. Det är ett system som med enorma summor bidrar till teknikutveckling och tekniktransfer till fattiga länder på ett sätt som de själva efterfrågar. Varför driver inte Miljöpartiet på så att kommissionen säger något om detta, något som blir helt avgörande för klimatförhandlingarna i höst? Och varför nämner inte Lise Nordin sitt förslag för handel med utsläppsrätter i Europa, där man vill sätta ett prisgolv för utsläppsrätter för industrin i Sverige som skulle innebära en indirekt subventionering av kolkraft och en överföring av klimatåtgärder till andra ställen? Detta vill Lise Nordin inte nämna när hon diskuterar klimatpolitik, men jag tror att det nu är dags att vi börjar diskutera de frågorna också.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2013/14:234 om behovet av en kraftfull strategi för life science i Sverige

Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig om, och i så fall när, regeringen anser det lämpligt att starta arbetet med en nationell strategi för life science.

Låt mig först säga att jag delar den bild Ingela Nylund Watz beskriver om traditionen i Sverige om en stark life science-sektor. En tradition som visar på vikten av gott samarbete mellan aktörer som sjukvård, industri och akademi. Detta är en sektor som regeringen har arbetat med att stärka och kommer att fortsätta stärka.

Inledningsvis vill jag lyfta fram regeringens arbete med att stärka näringslivsklimat och entreprenörskap. Sedan 2006 har regeringen vidtagit en mängd generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i Sverige. Skatterna har sänkts för företagare, och kostnaderna för att anställa har minskat. En rad åtgärder har vidtagits för att regler ska vara bättre anpassade till företagens villkor och verklighet. Förändringar har genomförts av de statliga riskkapitalinsatserna. I december i fjol infördes investeraravdraget. Från den 1 januari i år sattes arbetsgivaravgifterna ned med 10 procentenheter för personer som arbetar med forskning och utveckling.

För att gå in mer specifikt på life science-området vill jag framhålla att regeringen har gjort omfattande insatser som är viktiga för sektorn. I

den senaste forsknings- och innovationspropositionen avsattes ytterligare 600 miljoner kronor per år till området livsvetenskap. Regeringen genomför inom ramen för dessa medel en omfattande satsning på Sci Life Lab, ett nationellt centrum för storskalig forskning inom bioteknik, medicin och miljö. Sci Life Lab är ett samverkansprojekt mellan Uppsala universitet, Stockholms universitet, Karolinska institutet och Kungliga tekniska högskolan, där näringslivet har visat stort intresse för samarbete. Bland annat investerar Astra Zeneca 5–10 miljoner kronor per år i arbeten med forskare inom Sci Life Lab, och företaget har dessutom etablerat ett forskningscentrum i direkt anslutning till Sci Life Lab. Regeringens satsning på denna nationella infrastruktur med applikationer inom genomik, proteomik, bildanalys och tidig läkemedelsutveckling är historisk.

Som en följd av Astra Zenecas neddragning i Södertälje valde regeringen att satsa 150 miljoner kronor under 2013–2015 på ett nytt industriforskningsinstitut inom Rise, SP Process Development. Detta institut har i dag 40 anställda i Södertälje och är i gång med forsknings- och utvecklingsprojekt både tillsammans med företagskunder och inom EU-finansierade projekt.

Medel från forsknings- och innovationspropositionen går även till områden som behandlingsforskning, läkemedelsutveckling, antibiotika och infektion, åldrande och hälsa, vårdforskning, registerforskning och området kliniska prövningar, som Ingela Nylund Watz nämner i sin interpellation. En utredning lämnades i december till regeringen om nationell samordning av kliniska studier, med förslag som tar upp flera av de problem som Ingela Nylund Watz efterlyser.

Ett område som har visat intressanta resultat är regeringens satsning på innovationsslussar och testbäddar inom hälso- och sjukvården. Dessa satsningar visar på vikten av att genom nya arbetssätt skapa förutsättningar för innovation inom hälso- och sjukvård och äldreomsorgen. För att ta ytterligare ett steg för stärkt innovationskraft i offentlig sektor gav regeringen ett särskilt uppdrag till Vinnova förra året som syftar till just detta. Vinnova och SKL har också träffat en överenskommelse om innovationer för 2012–2014 för att stärka innovationsförmågan i regioner, kommuner och landsting och göra verksamheten mer öppen för utprovning och användning av innovativa tjänster, metoder och ny teknik.

Genom den nationella läkemedelsstrategin tar regeringen ett samlat grepp om läkemedelsfrågor i Sverige. I den handlingsplan som är kopplad till strategin och som utvecklats av regeringen tillsammans med SKL och en rad andra aktörer på läkemedelsområdet återfinns flera aktiviteter som har bäring på innovation, bland annat stöd för att utveckla en nationell införandemodell för nya läkemedel och vissa medicintekniska produkter.

Att stärka hälso- och sjukvården som en viktig kravställande kund när det gäller nya innovativa läkemedel, produkter och processer är något som företrädare för medicinteknik-, läkemedels- och bioteknikbranscherna lyft fram som särskilt prioriterat för dem.

Arbetet som pågår ligger väl i linje med mitt arbete med den nationella innovationsstrategin, som regeringen presenterade parallellt med forsknings- och innovationspropositionen. Ett av målen med detta arbete är att förbättra förutsättningarna för innovation inom hela samhället, för

Anf. 86 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag vill inledningsvis understryka att vi nog har en hel del olika uppfattningar om de satsningar som statsrådet räknar upp inom näringspolitikens område, på vilket sätt de har varit lyckosamma eller inte. Men nu är det inte det som den här diskussionen ska handla om, utan den ska i huvudsak handla om life science-området, för det är det som min interpellation berör.

Jag vill faktiskt hålla med statsrådet om att många av de åtgärder som regeringen har vidtagit är bra. Vi delar regeringens uppfattning kring dem och stöder dem. Jag vill inte på något sätt förminska de insatser som regeringen har gjort och som vi alla är överens om.

Jag tycker att det är väldigt bra med resurstillskotten till den här sektorn. Jag tycker att det är bra med satsningarna på Sci Life Lab. Och inte minst, naturligtvis, är jag glad för Process Development i Södertälje. Det är otroligt bra saker, liksom satsningarna på behandlingsforskning och läkemedelsutveckling.

Men, herr talman, det var inte de enskilda insatserna på life science-området som jag ville diskutera när jag skrev min interpellation. Det jag efterlyser är det som stora delar av branschen efterfrågar och som näringsministern, tror jag, inte alls är ovetande om, nämligen en sammanhållen kraftfull strategi med en tydlig ansvarsfördelning, tidsplaner och mätbara mål, gärna med Storbritannien som förebild.

Jag tror dess värre inte att det arbetssätt som regeringen valt är tillräckligt kraftfullt i den mycket allvarliga situation som svensk life science befinner sig i. Vi tappar positioner – det vet näringsministern om. Vi har allvarliga problem med att få till kliniska prövningar, och vi har haft det under många år.

Herr talman! Branschens företrädare lyfter också fram en annan aspekt på den nationella ansats som Storbritannien har gjort, nämligen långsiktigheten och det partiöverskridande perspektivet. Jag tycker att det är beklagligt att regeringen inte har sett värdet i att etablera ett sådant arbetssätt och förhållningssätt. Man valde att cementera frågan kring innovationsstrategin, i samband med forsknings- och innovationspolitiken och propositionen som kom, i blockpolitikens mer kortsiktiga perspektiv. Vi erbjöd en tioårig blocköverskridande överenskommelse. Regeringen sade nej. Jag undrar nu: Varför?

Herr talman! Den halvering av antalet kliniska prövningar som har skett i Sverige under de senaste tio åren är förödande för Sveriges möjligheter att utveckla sjukvårdens medicinska kvalitet. Det tror jag att statsrådet och jag är eniga om. När de forskande läkemedelsföretagen inte vill etablera sig och genomföra prövningar i vårt land längre tappar vi kompetensutveckling i svensk sjukvård, och patienterna går miste om möjligheter till nya behandlingar.

Att återskapa en förtroendefull samverkan mellan industrin, akademien och sjukvården är enligt min mening en absolut nödvändighet för att vända den här utvecklingen. Jag undrar: Delar statsrådet min uppfattning? Varför har det i så fall tagit så lång tid för regeringen att reagera

Svar på
interpellationer

just när det gäller de kliniska prövningarna trots att varningsklockorna har larmat väldigt länge?

Till sist, herr talman. Eftersom statsrådet uppenbarligen är tillfreds med regeringens arbetssätt i fråga om att utveckla life science i Sverige skulle jag vilja fråga: Vilka är regeringens mest viktiga mål? Hur och när ska de utvärderas?

Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Låt oss börja med den sista fråga som Ingela Nylund Watz lyfter fram, nämligen hur vi utvärderar våra mål.

Våra mål om svenskt näringslivsklimat och innovationspolitik står fastslagna i den nationella innovationsstrategin. De gäller för samtliga sektorer i Sverige. De gäller fram till 2020. De utvärderas löpande, årligen. Jag tog emot den första utvärderingen från myndigheterna Vinnova och Tillväxtanalys i höstas.

Vi tror att det är viktigt att sätta mål men också att följa upp och utvärdera detta. Det är någonting som vi kommer att göra för att hela tiden arbeta med att implementera och genomföra innovationsstrategin genom olika politiska förslag, till exempel investeraravdraget och FoU-avdraget. Dessa två saker har trätt i kraft de senaste två månaderna.

Jag ska gå tillbaka till life science-branschen. Jag talade i mitt inledningsanförande just om bredden av insatser som vi har gjort för life science-sektorn. Det är allt från satsning på kliniska studier och innovationsslussar till öronmärkta satsningar på det område som vi kallar för livsvetenskap.

Ingela Nylund Watz vet att det är en av de större satsningar som någon regering har gjort på forskning och innovation, totalt sett, men också på life science, specifikt. Dessutom har vi nu satsat på Sci Life Lab. Det är en historisk satsning på ett samverkansprojekt mellan ett antal högskolor och universitet och regering och näringsliv.

Jag tror att det är viktigt att vi jobbar med samverkan vad gäller life science. Därför har Näringsdepartementet under en lång tid haft en dialog – och man har en pågående dialog – med företrädare för branschorganisationer inom hela life science-sektorn. Det gäller allt från läkemedel till medicinteknik och bioteknik. Det är enskilda företag men också andra relevanta aktörer på det här området.

Vi ser arbetet med den nationella innovationsstrategin, men också med forsknings- och innovationspropositionen, som ett led i ett strategiarbete för life science-sektorn. Det är ett pågående arbete. Vi gör satsningar både i enskilda propositioner och i budgetpropositionen för respektive år, där vi stärker just denna sektor, även om vi inte avser att ta fram ett skrivet strategidokument.

Vi har en nationell innovationsstrategi som rymmer såväl stålindustrin och life science-sektorn som tjänstesektorn och den offentliga sektorn. Och det är erfarenheten från många andra länder som lyckats med innovationspolitiken, att man har ett brett och samlat grepp över samtliga sektorer.

Life science-området har av tradition varit oerhört viktigt för Sverige, och jag vill att det ska fortsätta att vara det. Därför har regeringen genomfört en rad satsningar som är relevanta för life science-sektorn. Bland annat har vi i innovations- och forskningspropositionen ett särskilt kapi-

tel som beskriver livsvetenskap och de 600 miljoner som vi tillför från 2016 och framåt.

Vi har satsningar på strategiska innovationsområden. Det är nytt från alliansregeringens sida; det har vi inte haft tidigare. Det handlar om fördjupade samverkansprojekt för att möta viktiga samhällsutmaningar inom exempelvis området hälsa, där life science-sektorn kommer in. Vi har också, som jag sade i mitt interpellationssvar, ett nytt institut för hållbar processutveckling och katalys, som har startat i Södertälje.

Utöver det har vi en satsning på behandlingsforskning för att vidareutveckla befintliga behandlingsrutiner och utveckla och utvärdera behandlingsmetoder. Jag kan också nämna de generella satsningarna på test- och demoanläggningar och deltagande i partnerskapsprogram inom EU.

Vi jobbar på ett brett fält för att stärka life science. Vi satsar specifikt men inom ramen för den nationella innovationsstrategin.

Anf. 88 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag skulle vilja upprepa det jag sade i mitt inledningsanförande. Flera av de satsningar som regeringen har gjort, både när det handlar om resurstillskott och när det handlar om allokering av resurser till olika delar av det som kan kallas life science-sektorn, är bra. Vi står bakom det. Men det som brister, enligt vårt sätt att se på det, är att regeringen inte har dragit slutsatsen att det som krävs för att verkligen åter skapa Sveriges plats i tätt positionen när det handlar om life science är en ordentlig kraftsamling. Och det tror jag bara man kan göra om man använder redskapet, till exempel en nationell kraftsamling, som branschen har efterlyst. Det är därför jag vill föra den här diskussionen.

Låt mig ge ett exempel, som jag kan väldigt väl, som visar varför jag tror att det är så viktigt, herr talman, att göra den ordentliga kraftsamlingen. Jag har en elvaårig bakgrund i hälso- och sjukvården. Under samtliga de elva åren såg vi att vi hade en vikande, fallande, trend i fråga om kliniska prövningar. Det har varit en av Sveriges framgångsfaktorer när det handlar om att utveckla läkemedel, nya behandlingsmetoder och ny medicinteknik. Det var det som gjorde att vi verkligen var i framkant inom hela den här utvecklingen. Den utvecklingen har fallit, och det vet statsrådet om.

Om hälso- och sjukvården nu fungerar så att man inte har tid att genomföra forskning, att läkare som också forskar inte har tid att arbeta som handledare för kliniska studier, är det mer än bara det som tas med i en innovationsstrategi på Näringsdepartementet som behövs. Då behöver flera stora politikområden, till exempel hälso- och sjukvården, involveras på ett mycket tydligare sätt.

Under tio års tid har svensk hälso- och sjukvård, som kanske är den viktigaste basen för life science-industrin i Sverige och dess möjligheter att utvecklas, totalt fokuserat på att öka produktionen. Det finns inte tid för något annat än snabba och korta besök. Man räknar pinnar, och ersättningssystemen går ut på att trycka igenom så många patienter som möjligt. Det är bra att sjukvården jobbar med produktivitet utveckling, men det är inte bra, herr talman, om det leder till att vi inte längre i Sverige har möjligheten att arbeta med kliniska prövningar i svensk hälso- och sjukvård.

Detta menar jag, herr talman, är ett exempel på att insikten om vilken kraftsamling som behövs för att utveckla en kraftfull strategi för life science – flytta fram Sverige i framkant igen och undvika att vi rasar längre ned på listorna vid mätning av ett lands framgångar på området – inte har slagit rot hos regeringen. Det är tråkigt. I grund och botten tror jag att näringsministern instämmer i min analys, men jag tror att regeringen har dragit fel slutsatser av hur tillståndet är i Sverige.

Det är bra att regeringen utvärderar löpande, men vilka är regeringens mål på området? Vad är det regeringen utvärderar löpande? Vad har regeringen för vision om life science på till exempel en tioårscykel?

Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingela Nylund Watz beskriver för mig att hon har elva års erfarenheter av hälso- och sjukvård, och hon har under alla dessa elva år sett en vikande trend inom framför allt kliniska prövningar. De första fem sex åren av dessa elva års erfarenhet styrde en socialdemokratisk regering. Det är först under en alliansregering vi kan se stora satsningar på life science. Det är under en alliansregering som vi nu har lagt fram 600 miljoner för att stärka life science-sektorn.

Vi arbetar nu med många av de förslag som Forska Sverige tar upp, bland annat en satsning på kvalitetsregister, nationell samordning av kliniska studier, skatteavdrag för FoU och investeringar, att göra om utbildningssystemet och satsning på nationell infrastruktur som Sci Life Lab. Inget av dessa initiativ fanns under de första sex åren av Ingela Nylunds erfarenhet vad gäller vikande trend för kliniska prövningar.

Om det är så är jag glad att vi bytte regering 2006, att vi har arbetat med ett forsknings- och innovationsklimat under de senaste åren som har inneburit ett pengamässigt tillskott till sektorn och ett nytt arbetssätt med hjälp av strategiska innovationsområden. Det är helt nytt. Där arbetar vi med samhällsutmaningar vad gäller hälsa. Vi har inrättat ett nytt forskningsinstitut efter Astra Zenecas nedläggning i Södertälje. Det är också ett nytt sätt.

Utöver det har vi arbetat med innovationsslussar och testbäddar inom hälso- och sjukvården. Också det är ett nytt grepp. Där gav vi från regeringens sida förra året Vinnova ett särskilt uppdrag att jobba med dessa frågor inom offentlig sektor. Här har också Vinnova och SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, hälso- och sjukvården, träffat en överenskommelse om innovationer för 2012 till 2014 för att stärka innovationsförmågan inom hälso- och sjukvården, kommuner och regioner för att göra verksamheten mer öppen för utprovning och användning av innovativa tjänster, metoder och ny teknik.

Utöver detta har regeringen under de senaste åren – vilket inte den socialdemokratiska regeringen gjorde – öppnat för innovationsupphandling. För att stärka hälso- och sjukvården är det otroligt viktigt att offentlig sektor är kravställare vid upphandlingar. Genom innovationsupphandling kan vi använda verktyget för att stimulera ökad innovation som också är till nytta för hela life science-sektorn.

Jag är glad över att Socialdemokraterna och Ingela Nylund Watz välkomnar de stora satsningar som regeringen gör på life science-sektorn. Sett i backspegeln är det synd att dessa satsningar inte skedde för tio år sedan.

Anf. 90 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Det är tråkigt när jag ställer en interpellation, som faktiskt har en ansats i att försöka diskutera på vilket sätt vi ska profilera och stärka arbetet med att utveckla life science-sektorn, att statsrådet raljerar över vad tidigare regeringar har gjort. Då kan jag gå tillbaka till 90-talet och fråga mig varför Carl Bildt-regeringen inte gjorde något. Den typen av argumentationsteknik är billig, tycker jag, av en ansvarig minister.

Under de år som den här regeringen har verkat har möjligheterna funnits att vidta åtgärder för att till exempel stärka sjukvårdens förutsättningar att få utrymme för att genomföra handledning i kliniska prövningar. För att kasta tillbaka handsken har regeringen valt skattesänkningar som metod i stället för att försöka få fart på Sverige och låtit sjukvården stå utan resurstillskott. Om vi ska föra debatten på den nivån lär vi inte komma någonstans. Om vi vill komma någonstans måste vi fundera över om det finns några kloka ord i till exempel Forska Sveriges senaste rapporter. Finns det något mer vi kan göra för att gå branschen till mötes, som vill ha en kraftfull nationell strategi, eller är allt bra som det är?

Jag tror att det vore bra om Sverige tog ett ytterligare steg för att markera hela nationens, hela regeringens, hela det offentliga Sveriges, hela näringslivet, hela branschens vilja att återta förlorade positioner på life science-området. Jag hoppas att regeringen vill det också.

Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag raljerar inte. Jag bara konstaterar att under de första åren av vikande trend för kliniska prövningar satt en socialdemokratisk regering vid makten som inte satsade. Satsningarna kom först med alliansregeringen. Jag har under interpellationsdebatten talat om för interpellanten vilka satsningar vi har gjort i ett brett spektrum.

Med det säger jag inte att jag är stolt eller nöjd eller att vi inte ska göra mer. Jag tror att vi kan göra ännu mer för att stärka svensk konkurrenskraft. Det handlar om att även i fortsättningen ha ett gynnsamt skatteklimat, inte ökade kostnader som Socialdemokraterna föreslår. Det handlar om att fortsätta att stärka hälso- och sjukvårdssektorn vad gäller innovation, som regeringen arbetar med. Det handlar om att titta på de förslag som Forska Sverige lyfte fram senast i januari 2014. Av den gedigna rapporten framgår att vi arbetar med många av de förslag som Forska Sverige har lyft fram. Det gäller bland annat satsningen på kvalitetsregister och nationell samordning för kliniska studier. Vi jobbar med FoU-avdrag och investeravdrag, som också lyfts fram. Utbildning i toppklass efterfrågas. Vi genomför stora reformer på grundskole- och gymnasienivå och för högre utbildning. De vill också att vi satsar på nationell infrastruktur, till exempel Sci Life Lab, vilket vi aviserade för något år sedan i vår forsknings- och innovationsproposition.

Jag är glad över att Socialdemokraterna uppenbarligen gillar den politik som Alliansen för och de satsningar vi gör på forsknings- och innovationsområdet. Jag hoppas att vi framöver kan hitta en samsyn, givetvis över blockgränserna, för att fortsätta arbetet för att stärka life science-sektorn och forskning och innovation. En sådan proposition kommer först om några år.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 92 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig om OECD:s utvärdering av Sveriges innovationssystem föranleder regeringen att vidta några åtgärder avseende politikområdets ställning inom regeringen.

Som Ingela Nylund Watz mycket riktigt påpekar beställde regeringen våren 2011 en granskning av Sveriges innovationssystem. OECD genomförde sin utvärdering parallellt med att regeringen arbetade med att ta fram en nationell innovationsstrategi i brett samförstånd med regionala aktörer, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället.

I och med att vi hade en kontinuerlig dialog med OECD under processen kunde flera av rekommendationerna snabbt införlivas i regeringens politik, bland annat inom ramen för forsknings- och innovationspropositionen som lämnades till riksdagen i oktober 2012 och budgetpropositionerna för 2013 respektive 2014.

Några exempel på genomförda reformer i forsknings- och innovationspropositionen som är i linje med OECD:s rekommendationer är satsningen på strategiska innovationsområden, förstärkning av medel till industriforskningsinstituterna och de pågående uppdragen om kriterier för samverkan. Utöver dessa satsningar kan nämnas sammanslagningen av Almi Företagspartner och Innovationsbron, satsning på ett system för fond-i-fond-investeringar, införandet av ett investeraravdrag och ett FoU-avdrag. Bland annat för att främja den offentliga sektorn som drivkraft för innovation har regeringen beslutat att förstärka det statliga upphandlingsstödet inklusive innovationsupphandling och samla det vid Konkursverket. På Näringsdepartementet har vi även inrättat ett innovationskansli för att driva på genomförandet av strategin.

Jag delar inte Ingela Nylund Watz åsikt om innovationspolitikens ställning i regeringen. Regeringen står bakom den nationella innovationsstrategin. Innovationsstrategin, som nu är ett tydligt inriktningsdokument för innovationspolitiken, togs fram i samarbete med samtliga departement, och det samarbetet präglar även genomförandet. Därför är det inte förvånande att vi i regleringsbrevet för 2014 utökade antalet myndigheter som ska rapportera sina insatser för att uppnå målen för innovationsstrategin. Nu inkluderar vi 19 myndigheter under sex olika departement, vilket illustrerar det stora intresset för de här frågorna inom regeringen.

Anf. 93 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, också för detta svar, som dock inte var lika fylligt som det förra. Det kanske beror på att frågan är något spetsigare ställd och att det finns en tydligare åsiktsskillnad i frågan om hur vi bör leda den nationella innovationspolitiken än om dess innehåll.

Statsrådets svar på min raka fråga kan jag inte tolka på något annat sätt än som ett nej. Statsrådet tänker inte vidta några åtgärder för att stärka innovationspolitikens status i regeringen. Just på den punkten har regeringen uppenbarligen blundat för den tydliga kritik eller de tydliga rekommendationer som OECD riktade när de fick möjligheter att lämna en rapport över den svenska innovationspolitiken.

Herr talman! I sin rapport påpekar OECD det faktum att Sverige karakteriseras av små departement och väldigt stora myndigheter vilket gör samordningen av innovationspolitiken extra angelägen. OECD förvånas över att politikområdet prioriteras så lågt av regeringen men pekar också på det inte helt smickrande omdömet att de små departementen saknar kompetens på området liksom förmåga att styra och utvärdera sina myndigheter.

Dessvärre menar OECD att innovationsekonomin som sådan har en svag ställning på Näringsdepartementet. Ovanpå detta menar OECD också att den senaste forsknings- och utvecklingspropositionen har ett alltför ensidigt forskningsperspektiv på innovation, vilket jag tycker är särskilt intressant.

Herr talman! Jag noterar att statsrådet i sitt svar framhåller att regeringen har tagit intryck av OECD, eftersom man arbetade med rapporten samtidigt som propositionen togs fram. Det är bra, och jag har noterat det. Men varför har regeringen inte tagit intryck på detta område?

OECD är väldigt tydlig med att Sverige borde kraftsamla och utveckla en mer effektiv ledning av innovationspolitiken. Beror det på att OECD har rätt när man menar att tyngdpunkten i det svenska innovationsarbetet har ett alltför ensidigt forskningsperspektiv och att ansvaret för detta i själva verket ligger på ett annat departement än näringsministerns? Statsrådet får gärna bringa klarhet i detta.

Herr talman! Det har sagts många gånger och det är ett faktum: Sverige är ett litet land, och världen är väldigt stor. OECD menar att en viktig framgångsfaktor för Sverige har varit samverkan mellan stat, stora företag och fackföreningar och att den offentliga upphandlingen har varit viktig. Statsrådet framhåller också att vi arbetar bra med det i Sverige nuförtiden, och det är gott.

Jag menar att OECD:s rapport i själva verket ger oss socialdemokrater ett starkt stöd för vårt förslag att inrätta ett nationellt innovationsråd som bör ledas av statsministern. Varför har regeringen en annan uppfattning än så många andra länder och OECD?

Herr talman! Jag tror i grund och botten att näringsministern och jag är överens om ganska mycket när det handlar om att stärka den svenska innovationspolitiken. Faktum är att jag tror att det är mer som förenar än som skiljer oss åt.

Jag tror också att näringsministern har uppmärksammat hur andra länder samlar sig över politiska gränser för att nå långsiktiga strategiska satsningar på innovationspolitiken och leda det arbetet på högsta politiska nivå.

Jag skulle därför vilja fråga näringsministern: Anser näringsministern att det är ett exempel på ett klokt politiskt övervägande att genomföra satsningarna på innovationspolitiken på det sätt som nu görs i ljuset av den internationella konkurrensen?

Anf. 94 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det blir nästan lite sött att få ett försök till uppsträckning av en socialdemokrat i närings- och innovationspolitik.

Vi har presenterat en nationell innovationsstrategi som vi har tagit fram i brett samförstånd mellan näringsliv, akademi och civilsamhälle under ett antal år. Genom en rad tematiska och regionala dialoger har

1 400 personer varit med och tagit fram detta. Det har inte skett med ett innovationsråd som sitter runt statsministern i ett slutet rum, utan vi har haft samverkan brett över Sverige även utanför Rosenbad för att få in kunskap och erfarenhet för att forma vår nationella innovationsstrategi.

Det var Näringsdepartementet och regeringen som beställde OECD:s genomlysning av innovationspolitiken. Vi gjorde det för att vi ville ha deras syn på hur vi kan förbättra svenskt innovationsklimat, vilket vi också har gjort. Många av de rekommendationer som OECD föreslår finns i innovationsstrategin såväl i det breda anslaget som i de enskilda satsningarna. I FoI-propositionen lägger vi lite drygt 2 miljarder på innovation. Det är den största satsningen vi har gjort historiskt på svenskt innovationsklimat.

Ingela Nylund Watz hoppar över ett stycke i OECD:s rekommendationer. De pekar på vår fantastiska historia men också på vår internationellt ledande position. De uppmanar Sverige att använda sina styrkor och våga vara pionjär i innovationspolitiken. Det är en uppmaning som vi verkligen har tagit till oss. Det är därför som vi kort därefter, mycket i samarbete med OECD, presenterade dels innovationsstrategin, dels forsknings- och innovationspropositionen.

Resultaten är tydliga på var Sverige ligger i dag. Vi toppar internationella rankningslistor. Vi är bäst i EU på innovation, och vi ligger bland de absolut bästa vad gäller konkurrenskraft och kreativitet i världen. För att vi ska bibehålla detta handlar det om att fortsätta att satsa på dessa områden med sänkta skatter, att premiera forskning och innovation och en utbildning i världsklass. Det är så vi bygger ett starkt innovationsklimat framöver.

När vi lyfter fram innovation är det också viktigt att påtala att det inte är något som kan dikteras fram av politiker. Det hela är i sig ett underifrånbygge som bygger på enskilda människors kreativitet och innovationsförmåga. Det är därför som jag är så skeptisk till ett innovationspolitiskt råd som ska lyfta Sverige till ännu högre höjder.

Jag tror inte på det. Jag tror däremot på rekommendationerna som OECD ger oss, att satsa på innovationshöjande åtgärder för små och medelstora företag. Därför presenterade vi ett FoU-avdrag och därför förstärkte vi till exempel industriforskningsinstitutet.

Jag tror också på ett tydligt samarbete inom Regeringskansliet i genomförandet. Därför har vi breddat uppdragen till fler myndigheter och fler departement som nu ska rapportera hur man arbetar med innovation. Därför har vi ett innovationskansli på Näringsdepartementet.

Jag tror dessutom att det är viktigt att jobba brett inom alla sektorer. Det handlar inte bara om att ta in den viktiga industrin i Sverige, utan också tjänstesektorn och den offentliga sektorn, och jobba med innovationsarbete. Det är knappast något som kan dikteras från en statsminister i ett innovationspolitiskt råd, utan det krävs aktiva, verkningfulla åtgärder ute i verkligheten för att det ska komma till stånd.

Där kan gärna vår innovationsstrategi och vår forsknings- och innovationsproposition, som innehåller medel, vara ett viktigt verktyg framåt.

Anf. 95 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Statsrådet får betrakta mitt anförande precis hur hon vill – sött eller inte. Jag förbehåller mig rätten att debattera och granska rege-

ringens innovationspolitik. Statsrådet får naturligtvis recensera mina anföranden precis som jag kan recensera hennes.

Med detta sagt vill jag ändå säga att jag inte tror att det förhåller sig på det sättet att statsrådet har studerat det socialdemokratiska förslaget när det handlar om satsningar på innovationsområdet. Vad vi har tagit fasta på är mycket av det som framgår i OECD:s rapport när det handlar om deras sätt att presentera styrkor, svagheter, möjligheter och utmaningar.

En av de satsningar som vi vill göra är att höja innovationspolitikens status. Det vill vi göra genom att inrätta ett nationellt innovationsråd, och vi vill att det ska ha så hög status i regeringens arbete att det leds av Sveriges statsminister. Vi tror att det har ett otroligt viktigt signalvärde att landets statsminister tar täten i ett arbete som handlar om att bibehålla de fina positioner som Sverige har på innovationsområdet. Utvecklingen går snabbt, herr talman. Alla länder gör anspråk på att ligga i framkant när det handlar om att utveckla sin innovationskraft. Då behöver vi ställa upp de tydligaste markörerna för detta i arbetet. Så kan vi visa signalvärdet tillsammans med branschens företrädare, med akademien och med näringslivet: Här menar vi allvar.

Till detta kopplar vi, utöver det som regeringen satsar på innovationspolitiken, ytterligare 2 miljarder på att bland annat utveckla strategiska samverkansprogram. Ett sådant vill vi till exempel ha på det område vi debatterade i samband med den förra interpellationen, nämligen life science. Vi har också pekat ut klimatutmaningarna som ett sådant område.

Självfallet har vi också funderat igenom på vilket sätt det offentliga Sverige och regionerna kan involveras i arbetet med att utveckla det svenska innovationssystemet. Där finns ytterligare en punkt som OECD pekar på som en svaghet i det svenska innovationssystemet: Regionerna är svagt utvecklade när det handlar om att kunna bidra till utvecklingen av innovation.

Herr talman! Låt mig också säga att jag tror att det är allmänt väl känt – det har diskuterats i många år i Sverige – att vi satsar mycket och att vi ligger väl till när det handlar om innovation. Men vi har även en innovationsparadox, och det vet statsrådet om. Vi satsar mycket, men vi får ut väldigt lite i form av nya varor och produkter. Det är detta vi måste komma åt. Det måste vi göra med satsningar på riskkapital. Vi måste göra det med satsningar på att stötta den regionala nivån. Vi måste göra det i samverkan med näringslivet.

Men vi måste också visa att Sverige som nation menar allvar. Då tror jag att det har sin betydelse att statsministern tar ledningen för ett sådant arbete, precis som man gör i Storbritannien och flera andra länder. Jag tycker att det är tråkigt att innovationspolitiken inte har fått denna status i Regeringskansliet.

Anf. 96 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag kan garantera svenska folket – om de ligger vakna om natten – att Fredrik Reinfeldt är både oerhört engagerad i och intresserad av innovationspolitiska frågor. Det var statsministern som presenterade förslaget om en innovationsstrategi här i riksdagen i en regeringsförklaring för ett antal år sedan. Regeringen fattar kollektiva beslut, och kollegerna där har varit med i arbetet med att ta fram den nationella in-

novationsstrategin. Till skillnad från tidigare innovationsstrategier som tidigare regeringar har gjort är detta ett dokument och ett arbete där alla departement har varit involverade. Hela regeringen, inklusive statsministern, har hållit i taktpinnen för att detta ska lyftas.

Jag vågar hävda att innovationspolitiken har oerhört hög status. Inte minst märks det på våra utlandsresor, som alla mina kolleger i regeringen gör. Där får vi ofta tala om vårt arbete med innovationspolitiken i Sverige. Det finns ett intresse för hur Sverige har lyckats komma högt upp på rankingslistor, hur vi investerar i forskning, utveckling och innovation och hur det kommer sig att ett så litet land som Sverige kan ha så många både stora och små företag som lyckas internationellt, främst inom innovationsområdet. Det är jag stolt över. Vi har både stora och små företag som har kommit ut på den internationella globala arenan och är föregångare inom innovationsområdet.

Det arbetet delar hela regeringen. Det är inte bara jag som närings- och innovationsminister och det innovationskansli som jag har på departementet som arbetar med detta, utan det är som sagt samtliga departement.

Den andra delen handlar om den berömda paradox som Ingela Nylund Watz tar upp. Det stämmer att vi är duktiga på att satsa på infrastruktur, det vill säga forskning och innovation, men sämre på att kommersialisera det och få ut gångbara produkter på marknaden. Det är därför vi från alliansregeringen säger att det är viktigt att satsa på entreprenörs- och näringspolitiken: sänkta skatter, sänkta kostnader, FoU-avdrag, investeraravdrag och riskkapital i tidiga skeden.

Allt detta har vi styrt om och genomfört under våra år vid makten. Det är säkert inte tillräckligt. Vi behöver säkert göra ännu mer för att fler entreprenörer ska se dagens ljus och för att fler produkter ska se dagens ljus och komma ut på marknaden. Internationaliseringscheckar är en annan sak som vi har infört, till exempel.

Vi har också infört strategiska innovationsområden. Det är bra att även Socialdemokraterna har tagit det till sitt hjärta. Men till skillnad från Socialdemokraterna pekar vi inte ut specifika områden. Strategiska innovationsområden, som vi nu lanserar, har till syfte att det hela ska komma underifrån. Samverkan mellan akademi och näringsliv får nu hos Vinnova söka om olika programinsatser för att innovera och forska på de områden som de finner är de bästa möjliga. Det är det som är underifrånsperspektivet i detta.

Det stämmer att regionerna behöver bli bättre på innovation. Det arbete som har skett under de senaste åren innebär att allt fler regioner har tagit fram egna regionala innovationsstrategier. Det är ett arbete där man bland annat har tittat på den nationella innovationsstrategin och haft den som kunskapsbank när man har format sina regionala strategier. Några regioner låg före och införde det tidigare än regeringen, och några arbetar fortfarande med det.

Jag vill bara kort nämna att i den kommande strukturfondsperioden för 2014 och framåt, som är viktig för regionernas innovationspolitik, är 70 procent av medlen avsatta för aktivitet som stärker forskning och innovation. Det är en kraftfull satsning på innovationskapaciteten ute i landets olika regioner.

Anf. 97 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Jag tror i alla fall att den diskussion som vi har haft här i kväll ger vid handen att näringsministern är nöjd med den status som innovationspolitiken har i Regeringskansliet även om OECD pekar på att det är en av de svagheter som finns i den svenska innovationspolitiken. Jag tycker att det är tråkigt att näringsministern inte vill göra mer för att lyfta innovationspolitikens status i Regeringskansliet.

Det är rätt intressant att försöka bringa klarhet i bakgrunden till att det har blivit som det har blivit. Näringsministern säger att statsministern är oerhört intresserad av frågorna. Varför vill han då inte leda dem? Den frågan kan man ställa sig. Tycker han inte att detta område är så pass viktigt i svensk politik att han själv är intresserad av att ta rodret i frågorna? Eller handlar det om det som OECD pekar på, att innovationspolitiken i Sverige har ett så tydligt och utpräglat forskningsperspektiv att ett annat departement, som har att slå vakt om det här området, väger tyngre i Regeringskansliet än näringsministerns eget departement? Man kan nämligen ana att utbildningsministern har en del synpunkter när det gäller på vilket sätt innovationspolitiken ska bedrivas.

Man kan ställa sig frågan: Vad är det som har gjort att regeringen har landat vid en konstruktion kring innovationspolitiken i Sverige som gör att man av OECD får påpekanden om och synpunkter på att innovationspolitiken har ett dåligt och svagt politiskt ledarskap i Sverige och att den till och med har en svag ställning på Näringsdepartementet? Vad är det som gör att OECD drar den slutsatsen?

Anf. 98 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Om statsministern skulle leda allt arbete som han tycker är viktigt skulle vi övriga kolleger i regeringen vara ganska överflödiga, tror jag. Det finns ett stort engagemang hos statsministern i samtliga frågor som regeringen handhar. Men vi har olika portföljer, och jag är som näringsminister högst ansvarig för närings- och innovationspolitiken i Sverige. Det är ett uppdrag som jag med glädje och stor passion tar mig an för att förbättra närings-, entreprenörs- och innovationsklimatet.

Vi behöver fler företag, vi behöver fler som jobbar och vi behöver fler innovativa produkter och tjänster på marknaden. Det är därför som vi tillsammans med OECD har tagit fram vår innovationsstrategi. Jag har ju suttit med i de samtalen med OECD. Vi har bakat in deras rekommendationer både i vår strategi och i de satsningar som vi har gjort. Den analys som OECD gjorde av den svenska innovationspolitiken gäller för 2011 och bakåt i tiden. Från 2011, 2012 och 2013, efter strategier och innovations- och forskningspropositioner, råder det ett annat läge i Sverige. Vi har lyssnat in och satsat på just innovation, till exempel forskningsinstitut, test- och demoanläggningar och en samverkanspott för högskolor och universitet. Vi har gjort stora satsningar på Sci Life Lab och på partnerskap, och vi vill gärna satsa på Max IV eller liknande i Lund för att vi tror på såväl forskning som innovation.

Det finns en stor samsyn i regeringen om att båda dessa ben är viktiga, forskning såväl som innovation. Men grundläggande för ett starkt innovationsklimat även 2020 är goda förutsättningar för att driva företag. På den punkten ger jag inte mycket för Socialdemokraternas höjda skatter och ökat regelkrångel. I stället handlar det om goda ramvillkor för

företagande: infrastruktur och fortsatt låga skatter för företagande. Det är bara så vi i grunden kan klara av ett starkt närings- och innovationsklimat.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

- 2013/14:71 Telefonförsäljning på premiepensionsområdet
- 2013/14:74 En tydligare naturgasreglering
- 2013/14:79 Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster
- 2013/14:81 Uppföljning av rörlighetsdirektivets genomförande
- 2013/14:82 Tydligare regler om fri rörlighet för EES-medborgare och deras familjemedlemmar
- 2013/14:83 Genomförande av det ändrade direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Skrivelse

- 2013/14:73 Migration och asylpolitik

EU-dokument

- KOM(2014) 32 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 och förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller stödordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk i skolor

Motioner

- med anledning av skr. 2013/14:57 Ett värdigt liv – äldrepolitisk översikt 2006–2014
- 2013/14:So7 av Lena Hallengren m.fl. (S)
- 2013/14:So8 av Per Ramhorn (SD)
- 2013/14:So9 av Eva Olofsson m.fl. (V)

med anledning av skr. 2013/14:61 En politik för en levande demokrati

- 2013/14:K15 av Björn von Sydow m.fl. (S)
- 2013/14:K16 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

- 2013/14:MJU15 Ändring i lagen om handel med utsläppsrätter

Följande interpellationer hade framställts:

den 31 januari

2013/14:262 Regeringens hantering av Inlandsinnovation

av *Mikael Damberg* (S)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2013/14:263 Det sålda familjesilvret

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

2013/14:264 Krav vid offentlig upphandling

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet *Stefan Attefall* (KD)

2013/14:265 Nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga

av *Pia Nilsson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2013/14:266 EU-direktiv om offentlig upphandling

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

2013/14:267 Regeringens skattepolitik

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2013/14:268 Holland och fri företagsamhet

av *Anders Ygeman* (S)

till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 30 januari

2013/14:374 Hoten mot demokratin i Thailand

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:375 Asylsökande från Bulgarien

av *Christina Höj Larsen* (V)

till statsrådet *Tobias Billström* (M)

2013/14:376 Migrationsverket och barnkonventionen

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet *Tobias Billström* (M)

2013/14:377 EU-domstolen och förnybar energi

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2013/14:378 Specialidrott på entreprenad

av *Pyry Niemi* (S)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2013/14:379 Värde av utbildningssatsningar
av *Anna Wallén* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

den 31 januari

2013/14:380 Medicinska rådgivares roll i försäkringsärenden
av *Carin Runeson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:381 Förstärkt kamp mot nättdroger

av *Magnus Ehrencrona* (MP)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:382 Hållbar statlig service på landsbygden

av *Lena Olsson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

den 3 februari

2013/14:383 Fatcaavtalet

av *Raimo Pärssinen* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:384 Nedläggning av tullen på Landvetter

av *Lars Johansson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:385 Kopparstöder

av *Hans Olsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:386 Stängningen av tullen i Kapellskär

av *Tommy Waidelich* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 30 januari

2013/14:352 Kurderns deltagande i fredssamtalen om Syrien

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:353 Utvecklingen i Honduras

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

den 4 februari

2013/14:359 Integritetskränkningar på internet

av *Ardalan Shekarabi* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:364 Vårdskador till följd av förväxling av medicin
av *Eva Sonidsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:365 Protokollet om behörig myndighet

av *Hans Olsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:366 Ny generalklausul för sekretess

av *Hans Olsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:371 Politiska partier och det offentliga rummet

av *Bo Bernhardsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:380 Medicinska rådgivares roll i försäkringsärenden

av *Carin Runeson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Prot. 2013/14:64
4 februari

21 § Kammaren åtskildes kl. 20.23.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.54,

av andre vice talmannen därefter till och med 16 § anf. 92 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Anmälan om faktapromemoria	3
6 § Ärenden för förnyad bordläggning	3
7 § Svar på interpellation 2013/14:97 om snedvridning av förutsättningarna för biodrivmedel	3
Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M)	3
Anf. 2 JOHAN LÖFSTRAND (S)	4
Anf. 3 FINN BENGTTSSON (M)	5
Anf. 4 JACOB JOHNSON (V)	6
Anf. 5 MATS PERTOFT (MP)	7
Anf. 6 LENA ASPLUND (M)	7
Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M)	8
Anf. 8 JOHAN LÖFSTRAND (S)	9
Anf. 9 FINN BENGTTSSON (M)	10
Anf. 10 JACOB JOHNSON (V)	11
Anf. 11 MATS PERTOFT (MP)	11
Anf. 12 LENA ASPLUND (M)	12
Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (M)	13
Anf. 14 JOHAN LÖFSTRAND (S)	14
Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (M)	14
8 § Svar på interpellation 2013/14:168 om staten och kommunernas ekonomi	15
Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (M)	15
Anf. 17 PETER PERSSON (S)	16
Anf. 18 FINN BENGTTSSON (M)	16
Anf. 19 HILLEVI LARSSON (S)	17
Anf. 20 SVEN-ERIK BUCHT (S)	18
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (FP)	19
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M)	20
Anf. 23 PETER PERSSON (S)	22
Anf. 24 FINN BENGTTSSON (M)	22
Anf. 25 HILLEVI LARSSON (S)	23
Anf. 26 SVEN-ERIK BUCHT (S)	24
Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP)	24
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M)	25
Anf. 29 PETER PERSSON (S)	26
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (M)	26
9 § Svar på interpellation 2013/14:188 om ROT-fusk	27
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M)	27
Anf. 32 LEIF JAKOBSSON (S)	27
Anf. 33 MARIA ABRAHAMSSON (M)	28
Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP)	28

Anf. 35	Finansminister ANDERS BORG (M)	29
Anf. 36	LEIF JAKOBSSON (S)	30
Anf. 37	MARIA ABRAHAMSSON (M)	31
Anf. 38	Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 39	LEIF JAKOBSSON (S)	32
Anf. 40	Finansminister ANDERS BORG (M)	33
10 §	Svar på interpellation 2013/14:200 om vinster i välfärden	33
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (M)	33
Anf. 42	ULLA ANDERSSON (V)	34
Anf. 43	FINN BENGTTSSON (M)	35
Anf. 44	ALI ESBATI (V)	36
Anf. 45	JENS HOLM (V)	37
Anf. 46	PETER PERSSON (S)	38
Anf. 47	Finansminister ANDERS BORG (M)	39
Anf. 48	ULLA ANDERSSON (V)	40
Anf. 49	ALI ESBATI (V)	41
Anf. 50	JENS HOLM (V)	42
Anf. 51	PETER PERSSON (S)	43
Anf. 52	Finansminister ANDERS BORG (M)	43
Anf. 53	ULLA ANDERSSON (V)	44
Anf. 54	Finansminister ANDERS BORG (M)	45
Ajournering		45
Återupptagna förhandlingar		45
11 §	Svar på interpellation 2013/14:231 om svensk mat i kommunerna	46
Anf. 55	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	46
Anf. 56	MATILDA ERNKRANS (S)	47
Anf. 57	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	47
Anf. 58	MATILDA ERNKRANS (S)	49
Anf. 59	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	49
Anf. 60	MATILDA ERNKRANS (S)	50
Anf. 61	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	51
12 §	Svar på interpellation 2013/14:237 om giftiga kemikalier i leksaker och barnkläder	52
Anf. 62	Miljöminister LENA EK (C)	52
Anf. 63	CARINA OHLSSON (S)	53
Anf. 64	Miljöminister LENA EK (C)	54
Anf. 65	CARINA OHLSSON (S)	55
Anf. 66	Miljöminister LENA EK (C)	56
Anf. 67	CARINA OHLSSON (S)	57
Anf. 68	Miljöminister LENA EK (C)	57
13 §	Svar på interpellation 2013/14:243 om kemikalier i vårt dricksvatten	58
Anf. 69	Miljöminister LENA EK (C)	58
Anf. 70	KATARINA KÖHLER (S)	58
Anf. 71	Miljöminister LENA EK (C)	59
Anf. 72	KATARINA KÖHLER (S)	60
Anf. 73	Miljöminister LENA EK (C)	61

Anf. 74 KATARINA KÖHLER (S).....	61
Anf. 75 Miljöminister LENA EK (C)	62
14 § Svar på interpellation 2013/14:246 om EU:s klimat- och energimål till 2030	62
Anf. 76 Miljöminister LENA EK (C)	62
Anf. 77 LISE NORDIN (MP)	63
Anf. 78 OLA JOHANSSON (C).....	64
Anf. 79 Miljöminister LENA EK (C)	65
Anf. 80 LISE NORDIN (MP)	66
Anf. 81 OLA JOHANSSON (C).....	67
Anf. 82 Miljöminister LENA EK (C)	67
Anf. 83 LISE NORDIN (MP)	68
Anf. 84 Miljöminister LENA EK (C)	69
15 § Svar på interpellation 2013/14:234 om behovet av en kraftfull strategi för life science i Sverige	69
Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	69
Anf. 86 INGELA NYLUND WATZ (S).....	71
Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	72
Anf. 88 INGELA NYLUND WATZ (S).....	73
Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	74
Anf. 90 INGELA NYLUND WATZ (S).....	75
Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	75
16 § Svar på interpellation 2013/14:235 om innovationspolitikens status inom regeringen	76
Anf. 92 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	76
Anf. 93 INGELA NYLUND WATZ (S).....	76
Anf. 94 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	77
Anf. 95 INGELA NYLUND WATZ (S).....	78
Anf. 96 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	79
Anf. 97 INGELA NYLUND WATZ (S).....	81
Anf. 98 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	81
17 § Bordläggning.....	82
18 § Anmälan om interpellationer	83
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	83
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	84
21 § Kammaren åtskildes kl. 20.23.	85

